กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

รายงานสถานการณ์
คุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ ติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในระดับพื้นที่ ตรวจวัดและทดสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเพื่อบ่งชี้คุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม และดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ด้านมลพิษ สนับสนุนการปฏิบัติการเหตุฉุกเฉินด้านมลพิษในพื้นที่ และจัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างและลุ่มน้ำภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี ซึ่งตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษ

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมปี 2567 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 สาระสำคัญของรายงานประกอบด้วย ข้อมูลสภาพพื้นที่ทั่วไป สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และการบริหารจัดการมลพิษ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่ สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นที่ทั่วไป	1-1
1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	1-1
1.2 ขอบเขตการปกครองและจำนวนประชากร	1-2
1.3 ลักษณะภูมิประเทศ	1-3
1.4 ลักษณะภูมิอากาศ	1-3
1.5 ขอบเขตและลักษณะลุ่มน้ำ	1-3
1.6 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1-4
1.7 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	1-10
บทที่ 2 สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม	2-1
2.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน ปี 2567	2-1
แม่น้ำเจ้าพระยา	2-4
แม่น้ำน้อย	2-9
แม่น้ำป่าสัก	2-11
แม่น้ำลพบุรี	2-13
สรุปสาเหตุแนวทางแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ	2-15
2.2 สถานการณ์คุณภาพอากาศ ปี 2567	2-17
ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ	2-17
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	2-23
2.3 สถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ปี 2567	2-25
สถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย	2-25
2.4 สถานการณ์ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ปี 2567	2-37
สถานการณ์ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน	2-37
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	2-43
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย	2-43
บทที่ 3 ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ	3-1
3.1 โครงการลดของเสียในแหล่งน้ำวิกฤติและจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลัก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	3-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน และคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	3-5
3.3 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	3-11
บทที่ 4 การบริหารจัดการมลพิษ	4-1
4.1 สถานการณ์เรื่องการร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม	4-1
4.2 แนวโน้มสถานการณ์เรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม	4-5
4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	4-6
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.2-1	เขตการปกครองในพื้นที่	1-2
1.2-2	ข้อมูลประชากรและความหนาแน่นของประชากรในแต่ละจังหวัด	1-2
1.7-1	สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่	1-10
2.1-1	จุดเก็บตัวอย่างน้ำผิวดิน	2-2
2.1-2	ผลการประเมินคะแนนเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินรายแหล่งน้ำ	2-3
2.2-1	สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6	2-18
2.3-1	ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขยะรายจังหวัดปี 2567	2-27
2.3-2	ปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่รวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567	2-32
2.3-3	ปริมาณของเสียอันตรายชุมชนแต่ละประเภทที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	2-34
2.4-1	ปริมาณน้ำเข้าระบบและคุณภาพน้ำทิ้งระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร	2-39
2.4-2	ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร	2-40
3.1-1	สรุปค่าเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI) พื้นที่วิกฤตคุณภาพน้ำ	3-4
3.2-1	สรุปผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบของระบบประปาแบบผิวดิน	3-5
3.2-2	รายชื่อระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย	3-7
4.1-1	จำนวนเรื่องร้องเรียนแยกตามช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน ปี 2567	4-1

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1-1	แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบ	1-1
2.1-1	แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ	2-1
2.2-1	สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบ	2-17
2.3-1	สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6	2-30
2.4-1	ที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ	2-37
2.4-2	ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ	2-38
3.1-1	แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการโครงการ	3-3
3.1-2	การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ	3-4
3.3-1	ติดตามประเมินผลโครงการ T-VER	3-12
3.3-2	จัดประชุมแนะนำโครงการ LESS	3-12
3.2-2	การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดนนทบุรี และปทุมธานี	3-8

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1-1	แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567) แม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 1	2-6
2.1-2	แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 2	2-7
2.1-3	แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 3	2-9
2.1-4	แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำน้อย	2-11
2.1-5	แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำป่าสัก	2-13
2.1-6	แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำลพบุรี	2-15
2.2-1	แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	2-19
2.2-2	แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	2-20
2.2-3	แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)	2-20
2.2-4	แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซโอโซน (O_3) ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)	2-21
2.2-5	แสดงผลการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10}) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร, $\mu g/m^3$)	2-22
2.2-6	แสดงผลการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร, $\mu g/m^3$)	2-23
2.3-1	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น กำจัดอย่างถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ ปี 2559 - 2567	2-25
2.3-2	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น กำจัดอย่างถูกต้อง นำไปใช้ประโยชน์ และจัดการไม่ถูกต้อง ปี 2559 - 2567	2-26
2.3-3	จำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6	2-29
2.3-4	ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นได้รับการเก็บรวบรวมและกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567	2-31
2.3-5	ประเภทของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการเก็บรวบรวมและกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567	2-32
2.3-6	ประเภทของเสียอันตรายจากชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	2-34
3.1-1	จำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ จำแนกรายจังหวัดและจำนวนน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษจำแนกรายจังหวัด	3-1
3.2-1	ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำดิบของระบบประปาแบบผิวดิน	3-7
3.2-2	แผนภูมิผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย	3-9
3.2-3	แผนภูมิแสดงจำนวนพารามิเตอร์ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำระบบประปาหมู่บ้าน	3-10

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิที่		หน้า
4.1-1	สถิติเรื่องร้องเรียนประจำปี พ.ศ. 256-2567	4-2
4.1-2	ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนรายจังหวัด ในปี 2567	4-4
4.1-3	จำนวนสถานที่เกิดเรื่องร้องเรียนรายจังหวัด จำแนกตามกฎหมายที่ใช้กำกับดูแล ปี พ.ศ. 2567	4-5
4.2-1	สถิติและแนวโน้มปัญหามลพิษในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ปี 2566-2567	4-5

บทที่ 1
ข้อมูลสภาพพื้นที่ทั่วไป

บทที่ 1
ข้อมูลสภาพพื้นที่ทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ตั้งอยู่เลขที่ 47/100 หมู่ที่ 4 ซอยโรงพยาบาลศรีธัญญา ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 11000 มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี มีพื้นที่รวมกันเท่ากับ 6,495.65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4.06 ล้านไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยนาท และจังหวัดนครสวรรค์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม

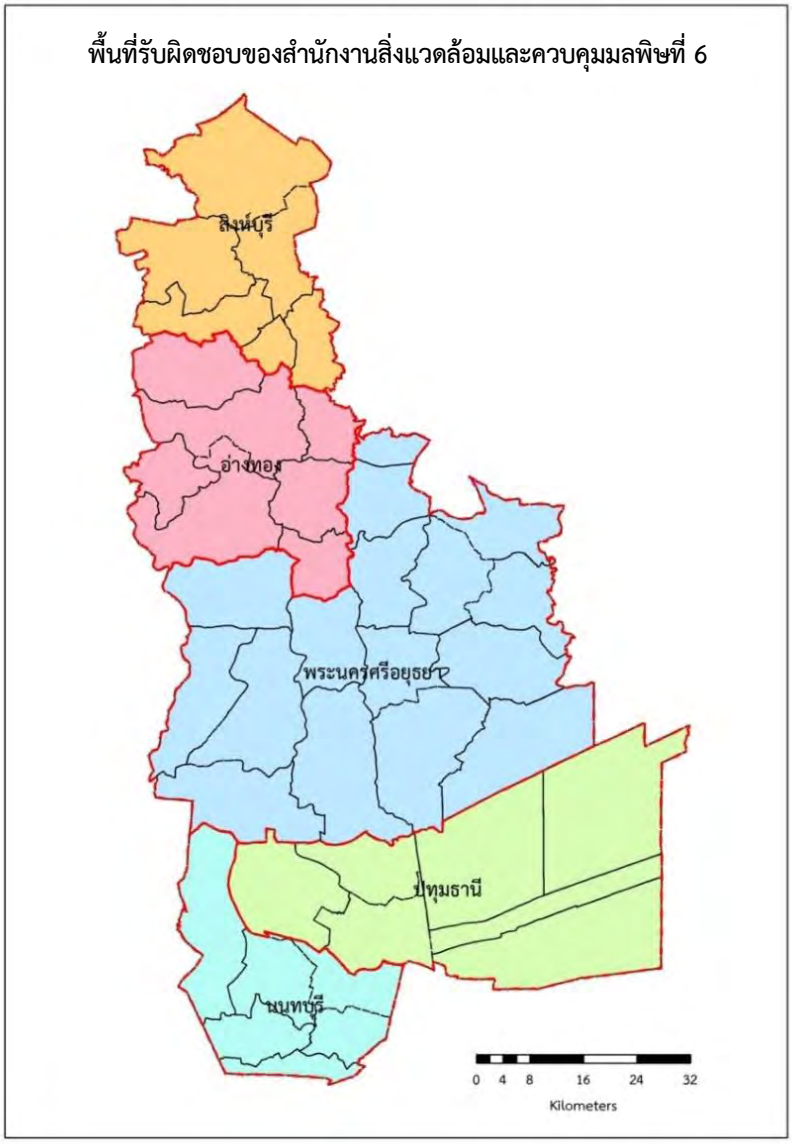

<u>ภาพที่ 1.1-1</u> แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบ

1.2 ขอบเขตการปกครองและจำนวนประชากร

1.2.1 เขตการปกครองในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) การปกครองส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 5 จังหวัด 42 อำเภอ 437 ตำบล และ 3,152 หมู่บ้าน

2) การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหมด 377 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 5 แห่ง เทศบาลนคร 4 แห่ง เทศบาลเมือง 28 แห่ง เทศบาลตำบล 84 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 256 แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ 1.2-1

ตารางที่ 1.2-1 เขตการปกครองในพื้นที่

จังหวัด	เขตการปกครอง								
	ส่วนภูมิภาค (แห่ง)			ส่วนท้องถิ่น (แห่ง)					รวมทั้งสิ้น
	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.	
สิงห์บุรี	6	43	364	1	-	2	6	33	42
อ่างทอง	7	73	513	1	-	1	20	43	65
พระนครศรีอยุธยา	16	209	1,452	1	1	5	30	121	158
ปทุมธานี	7	60	494	1	1	10	18	36	66
นนทบุรี	6	52	329	1	2	10	10	23	46
รวม	**42**	**437**	**3,152**	**5**	**4**	**28**	**84**	**256**	**377**

ที่มา : กรมการปกครอง, 2567 และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563

1.2.2 จำนวนประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ในปี 2566 มีจำนวน 3,821,562 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 588.33 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด คือ จังหวัดนนทบุรี รองลงมา คือ จังหวัดปทุมธานี และความหนาแน่นของประชากร พบว่า จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นที่สุด รองลงมา คือจังหวัดปทุมธานี รายละเอียดดังตารางที่ 1.2-2

ตารางที่ 1.2-2 ข้อมูลประชากรและความหนาแน่นของประชากรในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนบ้าน (หลังคาเรือน)	จำนวนประชากร (คน)			ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
			ชาย	หญิง	รวม	
สิงห์บุรี	822.48	81,992	94,895	104,908	199,803	242.93
อ่างทอง	968.37	105,354	128,445	140,430	268,875	277.66
พระนครศรีอยุธยา	2,556.64	362,285	394,331	428,389	822,720	321.80
ปทุมธานี	1,525.86	716,096	584,170	652,301	1,236,471	810.34
นนทบุรี	622.30	768,221	609,722	708,197	1,317,919	2,117.82
รวม	**6,495.65**	**2,033,948**	1,811,563	2,034,225	3,845,788	592.06

ที่มา : กรมการปกครอง, 2567

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ของจังหวัดทั้ง 5 คือ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี เป็นที่ราบลุ่มเกิดจากการทับถมของตะกอนริมฝั่งแม่น้ำ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นดินที่เกิดจากตะกอนทับถม จึงเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับมีลำน้ำหล่อเลี้ยงอยู่เกือบตลอดทั้งปีทำให้เป็นย่านกสิกรรมที่สำคัญที่สุดของประเทศ แต่ด้วยลักษณะพื้นที่ลุ่มน้ำมีความลาดชันและสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง (MSL) เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มักเกิดน้ำท่วมขัง สาเหตุมาจากฝนตกหนักและน้ำเหนือไหลหลากจากพื้นที่ต้นน้ำตอนบนของประเทศ ทำให้ประสบปัญหาอุทกภัยเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้พื้นที่บางส่วนมีแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ช่วยการคมนาคมขนส่งทางน้ำเป็นไปอย่างดี เมื่อรวมกับการคมนาคมขนส่งทางรถไฟ ทางถนน จึงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งที่ดีของประเทศ ทำให้เป็นย่านที่สำคัญอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจของประเทศ

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศส่วนใหญ่เป็นแบบร้อนชื้นบริเวณตอนล่างจะมีอากาศชุ่มชื้นมากกว่า เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอับฝน แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งในช่วงนี้ จากอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ทำให้มีเมฆมากและฝนตกชุก เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีความแตกต่างของระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อย สภาพภูมิอากาศจึงมีลักษณะค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดพื้นที่

1.5 ขอบเขตและลักษณะลุ่มน้ำ

พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 อยู่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง มีแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่าน ได้แก่

1) แม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากแม่น้ำน่านและแม่น้ำปิงไหลมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ แล้วไหลลงไปทางทิศใต้ผ่านอำเภอโกรกพระ และอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ไหลเลียบเขตแดนจังหวัดอุทัยธานี เข้าสู่จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการ ไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีความยาวประมาณ 380 กิโลเมตร

2) แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวาที่ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรี ผ่านอำเภอบางระจัน และอำเภอท่าช้าง แล้วเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง กับอำเภอท่าช้างและอำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เข้าเขตจังหวัดอ่างทอง ผ่านอำเภอโพธิ์ทองและอำเภอวิเศษชัยชาญ จากนั้นเข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านอำเภอผักไห่ อำเภอเสนา และอำเภอบางบาล แล้วไปรวมกับแม่น้ำเจ้าพระยาอีกครั้งที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความยาวประมาณ 155 กิโลเมตร

3) แม่น้ำลพบุรี แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้ายที่ตำบลม่วงหมู่ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ไหลไปทางตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่จังหวัดลพบุรี ผ่านอำเภอท่าวุ้ง เมื่อถึงอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี วกเข้าไปทางใต้ของเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบ้านแพรก อำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน อำเภอนครหลวง ไหลไปบรรจบแม่น้ำป่าสักที่วัดตองปุ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความยาวประมาณ 85 กิโลเมตร

4) แม่น้ำป่าสัก มีต้นกำเนิดอยู่บริเวณเทือกเขาเพชรบูรณ์ในเขตอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และไหลลงมาทางใต้ผ่านอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ จังหวัดลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา และไหลลงแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้ายที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านเขตอำเภอท่าเรือ อำเภอนครหลวง และอำเภอพระนครศรีอยุธยา ไปลงแม่น้ำเจ้าพระยาที่หน้าวัดพนัญเชิงวรวิหาร มีความยาวประมาณ 570 กิโลเมตร

1.6 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.6.1 ทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1) จังหวัดสิงห์บุรี สามารถแบ่งกลุ่มดินได้เป็น 3 กลุ่ม ใหญ่ ๆ คือ ตะกอนทรายแป้ง ตะกอนดินเหนียวที่เกิดเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง และตะกอนดินเหนียวปนทราย และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วยพื้นที่การเกษตร ร้อยละ 95.68 เป็นพื้นที่ป่า ร้อยละ 0.05 และพื้นที่นอกภาคเกษตร ร้อยละ 4.27 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินที่เหมาะสำหรับการปลูกข้าว เพราะเป็นดินเหนียว มีการระบายน้ำได้ไม่ดี ส่วนพื้นที่ที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วน มีการระบายน้ำดีปานกลาง จะสามารถปลูกพืชไร่ได้ดี

2) จังหวัดอ่างทอง ดินของจังหวัดอ่างทอง ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของชาวจังหวัดอ่างทอง ดินในจังหวัดอ่างทองแบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) ดินไร่ ลักษณะดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย เกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำหรือลำน้ำ ลักษณะของชั้นดินสลับชั้นซ้อนกัน เฉพาะเนื้อดินที่เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายระบายน้ำได้ดี ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก พบมากบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย ส่วนเนื้อดินที่เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ระบายน้ำได้ดีปานกลาง พบมากบริเวณริมคลองสีบัวทอง หรือห้วยราชคราม เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย เป็นต้น

(2) ดินนา แยกตามลักษณะดินและบริเวณพื้นที่ที่ครอบคลุมได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ดินเหนียวที่เกิดจากอิทธิพลของตะกอนน้ำกร่อย และดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้งเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ สามารถเก็บกักน้ำได้นาน พบบริเวณลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ และที่ราบลุ่มที่มีระดับสูงกว่าบริเวณที่น้ำเคยท่วมถึงเล็กน้อย ในท้องที่อำเภอแสวงหา ตอนเหนือของอำเภอสามโก้ และทางตะวันตกของอำเภอโพธิ์ทอง ปัจจุบันเป็นพื้นที่ปลูกข้าวและไม้ผล

เมื่อพิจารณาลักษณะของการใช้ประโยชน์จากที่ดินของจังหวัดอ่างทองเป็นรายอำเภอ พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.90 ทำการเกษตร ทำไร่ ทำสวน ทำไร่นาสวนผสม พื้นที่ที่ทำการปลูกข้าวรองลงมาใช้เพื่อการอยู่อาศัย ร้อยละ 14.88 แหล่งน้ำร้อยละ 4.93 และพื้นที่เบ็ดเตล็ดร้อยละ 5.29 พื้นที่ที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอวิเศษชัยชาญ

3) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะดินแยกเป็น 6 ประเภท คือ ดินเหนียว 1,054,080 ไร่ ดินเหนียวปนดินร่วน 206,716 ไร่ ดินเหนียวปนดินทราย 47,942 ไร่ ดินร่วนปนดินทราย 12,300 ไร่ ดินทราย 8,500 ไร่ และดินร่วน 300 ไร่ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ มีดินร่วนปนดินทรายสีเทาอมเหลืองที่อำเภอบางบาล และอำเภอบางปะหัน เหมาะในการทำอิฐมอญได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีทรายมากตามบริเวณลุ่มแม่น้ำ ลำคลอง ได้แก่ เขตอำเภอบางบาล อำเภอบางปะหัน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน ส่วนใหญ่เป็นทรายที่ใช้ถมที่เพื่อการก่อสร้าง การใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการใช้ประโยชน์จากที่ดินทั้งหมด 1,597,900 ไร่ มีเนื้อที่ป่าไม้ 29 ไร่ เนื้อที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด 1,178,616 ไร่ โดยแบ่งการใช้ประโยชน์ที่นา จำนวน 1,065,357 ที่ไม้ผลและไม้ยืนต้นจำนวน 8,411 ไร่

ที่สวนผักและไม้ดอก จำนวน 9,710 ไร่และที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรด้านอื่น ๆ จำนวน 95,138 ไร่ ส่วนพื้นที่นอกการเกษตรมีจำนวน 419,255 ไร่

4) จังหวัดปทุมธานี พื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียว สภาพดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดจัด มี pH ประมาณ 6 - 4 ซึ่งเป็นลักษณะของดินเปรี้ยว โดยจำแนกได้ ดังนี้

(1) ดินเปรี้ยวน้อย มีเนื้อที่ 35,964.06 ไร่ (ร้อยละ 5.20)

(2) ดินเปรี้ยวปานกลาง มีเนื้อที่ 426,292.54 ไร่ (ร้อยละ 61.58)

(3) ดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 229,991.04 ไร่ (ร้อยละ 33.22) ซึ่งสภาพพื้นที่ดังกล่าวทำให้ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ และการปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำ ซึ่งต้องมีการปรับปรุงโดยการใช้ปูนขาว หรือปูนมาร์คคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อให้การเพาะปลูกได้ผลผลิตดีขึ้น พื้นที่ดินเปรี้ยว พบมากที่อำเภอหนองเสือ คลองหลวง และลำลูกกา

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยพื้นที่การเกษตร ร้อยละ 87.94 พื้นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 9.80 และพื้นที่อื่น ๆ ร้อยละ 2.25 ของพื้นที่จังหวัด

5) จังหวัดนนทบุรี มีการจำแนกการใช้ที่ดินแตกต่างกันออกไป จากการศึกษาการใช้สภาพที่ดินตามคุณสมบัติของที่ดินแล้ว พบว่า ทรัพยากรดินของจังหวัดนนทบุรี เป็นดินที่ราบลุ่ม ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าวและทำสวนผลไม้ ซึ่งสามารถจำแนกลักษณะดินออกได้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) กลุ่มดินนา เป็นพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขังบนผิวดิน ส่วนมากมีลักษณะดินเป็นดินเหนียว ซึ่งมีการระบายน้ำไม่ดี ดินกลุ่มนี้มีประมาณ ร้อยละ 58 ของพื้นที่จังหวัด

(2) กลุ่มดินไร่ มีลักษณะโครงสร้างเป็นดินเหนียวเช่นเดียวกับกลุ่มดินนา แต่มีความลาดชันของพื้นที่มากกว่า ดินกลุ่มนี้มีประมาณ ร้อยละ 33 ของพื้นที่จังหวัด

(3) กลุ่มดินที่มีสภาพเป็นกรด มีลักษณะเป็นดินเหนียวเช่นกัน การระบายน้ำไม่ดีและน้ำผิวดินระบายได้ช้า ความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุต่ำ ดินกลุ่มนี้มีประมาณ ร้อยละ 13 ของพื้นที่จังหวัด

การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดนนทบุรี มีการขยายตัวของเมืองในรูปแบบการกระจายตามเส้นทางคมนาคมสายหลักที่เชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร การพัฒนาของพื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัดนนทบุรี มีการพัฒนารูปแบบความเป็นเมืองที่เข้มข้น เนื่องมาจากการพัฒนาต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานครตามแนวถนนงามวงศ์วานและถนนแจ้งวัฒนะ โดยมีพื้นที่พาณิชยกรรม เกาะตัวตามถนนทั้ง 2 เส้น และจากการที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาตัดผ่านพื้นที่ โดยแบ่งพื้นที่จังหวัดเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก โดยมีถนนรัตนาธิเบศร์ (สะพานพระนั่งเกล้า) ถนนนครอินทร์ (สะพานพระราม 5) ถนนชัยพฤกษ์ (สะพานพระราม 4) และถนนเลี่ยงเมืองนนทบุรี (สะพานนนทบุรี 1) เป็นเส้นทางคมนาคมที่เพิ่มความสะดวกในการเดินทางของประชาชนทั้ง 2 ฝั่ง จึงเป็นผลทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินฝั่งตะวันตกของจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่จากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย ตลอดจนกิจกรรมทางธุรกิจการค้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยบริเวณพื้นที่ดังกล่าว

1.6.2 ทรัพยากรป่าไม้

1) จังหวัดสิงห์บุรี ปัจจุบันไม่มีพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติ เนื่องจากป่าไม้ตามธรรมชาติถูกโค่นเพื่อใช้พื้นที่ทำการเกษตร แต่ก็ยังมีร่องรอยของต้นไม้ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นต้นไม้ในป่าดั้งเดิมเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น ต้นยาง ต้นตะเคียน มีเพียงพื้นที่สีเขียวที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม จำนวน 265.19 ไร่ หรือ ร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด และมีพื้นที่ป่าชุมชน จำนวน 27 แห่ง พื้นที่ประมาณ 937 ไร่ 2 งาน 74 ตารางวา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ริมแหล่งน้ำ ซึ่งป่าชุมชนปลูกโดยชุมชน และให้ชุมชนดูแลรักษา

2) จังหวัดอ่างทอง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดอ่างทอง เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรกรรมแต่ดั้งเดิม พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ทั้งสิ้น โดยแยกเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ของเอกชน และที่ดินกรรมสิทธิ์ของส่วนราชการต่าง ๆ ไม่มีพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของกรมป่าไม้ เช่น สวนรุกชาติ อุทยาน วนอุทยาน และที่ป่าหรือป่าสงวนแห่งชาติ

3) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ แต่มีพื้นที่ชลประทาน 1.4 ล้านไร่ ข้อมูลกิจกรรมปลูกป่า ปี 2556 มีพื้นที่ป่าเนื้อที่ 4 ไร่ ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูกยางนา จำนวนกล้า 400 ต้น (ระยะปลูก 4x4 จำนวน 100 ต้นต่อไร่) พื้นที่วัดช่างทอง ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4) จังหวัดปทุมธานี เป็นที่ลุ่ม น้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าละเมาะสลับหนองน้ำและทุ่งนา มีต้นไม้อยู่หลายชนิด โดยมีไม้สะแกเป็นไม้ใหญ่ในป่าสลับด้วยต้นคาง ต้นกระทุ่ม ต้นสะเดา ต้นหมากเม่า ต้นกุ่ม ต้นตะโก ต้นตะขบ ต้นไผ่ป่า ฯลฯ สำหรับไม้เถามีไม้จำพวกมันนก เถาวัลย์ ต้นเชือกเขา ไม้พุ่ม เช่น ต้นเล็บเหยี่ยว ต้นหนามแดง ต้นชำมะเลียง ฯลฯ ไม้หัวไม้ดอก เช่น ต้นพลับพลึง ต้นตะขาบ ต้นหนามสามสิบ นอกจากนี้ ยังมีไม้เศรษฐกิจ คือ ต้นตาล มีอยู่มากในเขตอำเภอเมืองฯ และอำเภอสามโคก ไม้ใหญ่อีกชนิดหนึ่งที่มีขนาดใหญ่ และอายุยืน คือ ต้นยาง ปัจจุบันยังมีเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น วัดเทียนถวาย วัดโบสถ์ วัดมะขาม วัดสำแล วัดตำหนัก วัดชัยสิทธาวาส วัดเชิงท่า บางวัดมีต้นตะเคียน อายุนับร้อยปี

5) จังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่ 388,939.375 ไร่ พบว่าไม่มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในส่วนของสถานการณ์การบุกรุกทำลายป่าไม้ เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีไม่มีพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ จึงไม่ปรากฏข่าวสารปัญหาที่สำคัญแต่อย่างใด พื้นที่สีเขียวในจังหวัดนนทบุรีจะอยู่ในรูปแบบพื้นที่บริการมี 2 รูปแบบ คือ

(1) รูปแบบสวนสาธารณะขนาดใหญ่และสนามกีฬาของจังหวัด ซึ่งมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนเมืองที่ต้องการมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจออกกำลังกายในเวลาว่าง

(2) พื้นที่นันทนาการขนาดเล็ก เช่น สนามเด็กเล่น สนามกีฬาชุมชนสวนสุขภาพ เป็นต้น จังหวัดนนทบุรีมีนโยบายที่จะมีพื้นที่ป่า 1,000 ไร่ และจังหวัดนนทบุรีมีโครงการที่ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อลดมลพิษจาก ฝุ่นละออง ปลูกป่า 101,010 ต้น ตั้งเป้าภายในปี 2563 เพื่อแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 และโครงการที่จังหวัดนนทบุรีได้ขับเคลื่อนการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาล โดยกำหนดพื้นที่ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ณ สถานีฝังกลบมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยระยะที่ 1 ครั้งที่ 1 ดำเนินการ 2 แปลง โดยแปลงที่ 1 พื้นที่ 14.50 ไร่ และแปลงที่ 2 เนื้อที่ 7 ไร่ แต่เนื่องจากสถานีพัฒนาที่ดินนนทบุรีได้ตรวจวิเคราะห์สภาพดินแล้วพบว่า แปลงที่ 2 มีความพร้อมในการปลูกมากกว่าแปลงที่ 1 จังหวัดนนทบุรีจึงเปลี่ยนพื้นที่โครงการระยะที่ 1 ครั้งที่ 1 มาปลูกในแปลงที่ 2 แทน โดยกำหนดแผนการปลูกและจัดเตรียมหลุมปลูกการจัดเตรียมกล้าไม้ จำนวน 1,400 ต้น แบ่งเป็น 1) ต้นนนทรี จำนวน 250 ต้น ซึ่งปลูกบริเวณโดยรอบแปลง 2) ต้นไม้เบิกน้ำ ซึ่งเป็นไม้โตเร็ว อาทิ สะเดา และกระถินเทพา ผสมกับไม้ป่า อาทิ มะฮอกกานีตะแบก อินทนิล และประดู่ รวมจำนวน 1,150 ต้น สำหรับระยะที่ 2 และระยะที่ 3 อยู่ระหว่างวางแผนการดำเนินงาน

1.6.3 ทรัพยากรน้ำ

1) จังหวัดสิงห์บุรี มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สายได้แก่

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา รับน้ำจากใต้เขื่อนเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของอำเภออินทร์บุรี ไปยังอำเภอเมืองและอำเภอพรหมบุรี การใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรโดยตรงมีน้อย เนื่องจากฤดูฝนมีน้ำมากเกินไป และฤดูแล้งปริมาณน้ำลดลงมาก

(2) แม่น้ำน้อย รับน้ำจากเหนือเขื่อนเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของอำเภอบางระจัน ไปยังอำเภอค่ายบางระจันและอำเภอท่าช้าง โดยมีประตูระบายน้ำที่โครงการชลประทานชัณสูตรตั้งอยู่ทางตอนเหนือของอำเภอบางระจัน และมีประตูระบายน้ำโครงการยางมณีตั้งอยู่ตอนใต้ของอำเภอท่าช้าง แม่น้ำน้อยเป็นแหล่งน้ำที่นำมาใช้ประโยชน์ในการเกษตรมากที่สุด เนื่องจากสามารถควบคุมระดับน้ำได้

(3) แม่น้ำลพบุรี แยกจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณด้านเหนือไปยังด้านตะวันออกของอำเภอเมืองสิงห์บุรี ในฤดูฝนปริมาณน้ำมาก ล้นฝั่ง เกษตรกรที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำนี้จะใช้น้ำทำการเกษตรได้ในช่วงฤดูแล้ง โดยการปลูกพืชผักและพืชไร่อายุสั้น

นอกจากนี้ยังมีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำแม่ลา ลำการ้อง คลองพระนอนจักรสีห์ คลองโพธิ์ศรี คลองหนึ่งซ้าย คลองสองซ้าย รวมทั้งหนองบึงที่มีอยู่ทั่วไปประมาณ 853 แห่ง และโครงการชลประทาน 6 แห่ง ครอบคลุม พื้นที่ 459,206 ไร่ ลำน้ำที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ ลำน้ำแม่ลา ลำการ้อง มีลักษณะเป็นคลองยาวที่มีน้ำขังอยู่ตลอดปี อยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภออินทร์บุรี มีความยาวประมาณ 18 กิโลเมตร ความกว้าง 40 - 80 เมตร ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาช่อน รสดี เรียกกันทั่วไปว่า "ปลาช่อนแม่ลา" ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ทำชื่อเสียงและนำรายได้สู่จังหวัดจำนวนมาก

2) จังหวัดอ่างทอง มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน 2 สายได้แก่

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลเข้าสู่จังหวัดอ่างทองในเขตท้องที่อำเภอไชโย ผ่านอำเภอเมืองแล้วไหลออกจากจังหวัดอ่างทองที่อำเภอป่าโมก เข้าพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความยาวช่วงไหลผ่านจังหวัดอ่างทอง ประมาณ 40 กิโลเมตร

(2) แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาทไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี เข้าเขตจังหวัดอ่างทองที่ตำบลองครักษ์ อำเภอโพธิ์ทอง ไหลผ่านอำเภอวิเศษชัยชาญ แล้วไหลออกจากจังหวัดอ่างทองที่ตำบลหลักแก้ว อำเภอวิเศษชัยชาญ แล้วเข้าสู่พื้นที่อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป รวมระยะทางที่ไหลผ่านจังหวัดอ่างทองประมาณ 50 กิโลเมตร ปัจจุบันแม่น้ำทั้งสองสายนี้นอกจากจะใช้อุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรแล้ว ยังเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าประเภททราย อิฐ หิน และปูนซีเมนต์อีกด้วย เนื่องจากเป็นเส้นทางที่สามารถขนส่งสินค้าได้คราวละมาก ๆ มีความปลอดภัยและประหยัดกว่าการขนส่งทางบก

นอกจากแม่น้ำทั้งสองสายแล้ว จังหวัดอ่างทอง ยังมี คลองบางแก้ว คลองศาลาแดง คลองบางโผงเผง คลองบางปลากด คลองไชโย คลองขนุน คลองกระทุ่ม คลองสีบัวทอง ลำสามง่าม ลำท่าแดง ลำหนองหลวง ลำห้วยไผ่ และบึงสามโก้ เป็นแหล่งน้ำสำคัญอีกด้วย

3) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรน้ำ โดยมีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย และมีคลองธรรมชาติ 437 สายคลอง คลองชลประทาน 626 สายคลอง สรุปได้ดังนี้

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากปากน้ำโพจังหวัดนครสวรรค์ผ่านเขื่อนเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านอำเภอบางบาล อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน และอำเภอบางไทร รวมความยาวช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 55 กิโลเมตร มีความกว้าง ประมาณ 150 - 350 เมตร

(2) แม่น้ำป่าสัก ต้นกำเนิดที่จังหวัดเพชรบูรณ์ไหลผ่านอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี อำเภอแก่งคอย และอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ไหลเข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่อำเภอท่าเรือ อำเภอนครหลวง แล้วไหลไปรวมกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา หน้าวัดพนัญเชิงวรวิหาร ความยาวที่ไหลผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 52 กิโลเมตร มีความกว้าง ประมาณ 100-200 เมตร

(3) แม่น้ำลพบุรี เป็นลำน้ำธรรมชาติเริ่มต้นที่ตำบลม่วงหมู่ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ไหลผ่านจังหวัดลพบุรี เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่อำเภอบ้านแพรก อำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน และอำเภอพระนครศรีอยุธยา แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำป่าสัก ที่หน้าวัดตองปุ ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา ความยาวที่ไหลผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 62.5 กิโลเมตร มีความกว้างประมาณ 50-150 เมตร

(4) แม่น้ำน้อย เป็นลำน้ำธรรมชาติรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา เหนือเขื่อนเจ้าพระยา ที่ประตูระบายน้ำบรมธาตุ ไหลผ่านจังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง เข้าเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่อำเภอผักไห่ อำเภอเสนา และอำเภอบางไทร ไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ตำบลบางไทร ความยาวที่ไหลผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 30 กิโลเมตร มีความกว้าง ประมาณ 50 - 150 เมตร

ลำคลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองบางบาล คลองบางปลาหมอ คลองบางหลวง คลองมหาราช คลองบางแก้ว คลองลาดชะโด คลองบางพระครู คลองกุฎี คลองลาดชิด คลองนาคู คลองพระยาบันลือ คลองขุนศรี คลองไผ่พระ คลองกกแก้ว คลองร่มไทร และคลองปากกราน เป็นต้น

4) จังหวัดปทุมธานี มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดปทุมธานี ตลอดสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีคูคลองต่าง ๆ แยกสาขาเข้าไปในแผ่นดิน แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านจังหวัดปทุมธานี โดยเริ่มจากท้ายเกาะใหญ่ ซึ่งอยู่ในเขตติดต่อของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วไหลไปสุดเขตจังหวัดปทุมธานีตอนใต้ในตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ณ บริเวณที่เรียกว่า คุ้งน้ำวัดกิ่งทอง คลองที่สำคัญของปทุมธานี

(1) คลองรังสิตประยูรศักดิ์ เป็นคลองขุดที่สำคัญที่สุดสายหนึ่งของจังหวัดปทุมธานี (เชื่อมระหว่าง แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำนครนายก) มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตข้าวเพื่อส่งออก มีการสัมปทานขุดคลองโดยบริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม เมื่อปี พ.ศ.2431 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการสัมปทาน 25 ปี ขุดคลองรวม 59 สาย ครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด

(2) คลองเปรมประชากร เป็นคลองขุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2413 เพื่อย่นระยะทางเดินเรือจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อขยายพื้นที่การเพาะปลูกให้มากขึ้น เริ่มขุดจากบริเวณคลองผดุงกรุงเกษมตอนที่ผ่านหน้าวัดโสมนัสวิหารไปทะลุที่เกาะใหญ่ แขวงกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นระยะทางประมาณ 1,270 เส้น โดยได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นผู้อำนวยการขุดคลอง เจ้าพระยาสุรวงษ์ไวยวัฒน์ สมุหกลาโหม เป็นแม่กอง พระชลธารวินิจฉัย เป็นผู้ปักหมายกรุย ใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน 203,528 บาท โดยจ้างชาวจีนขุด

(3) คลองประปา ขุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากพระองค์ทรงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องจัดหาน้ำสะอาดให้ประชาชน ได้ใช้บริโภค โดยนำเอาวิทยาการสมัยใหม่แบบตะวันตกเข้ามาช่วย พระองค์ได้พระราชทานทุนดำเนินการเริ่มต้นจำนวน 3 ล้านบาท มอบให้กรมสุขาภิบาลรับไปดำเนินการจัดหาน้ำสะอาดมาใช้ในพระนคร และได้พระราชทานชื่อกิจการนี้ว่า การประปา โดยว่าจ้างช่างชาวฝรั่งเศสมาเป็นนายช่างใหญ่ เริ่มขุดคลองสายนี้ขึ้น เพื่อนำน้ำเข้าโรงสูบน้ำที่สามเสน กิจการนี้สำเร็จ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คลองประปานี้แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตจังหวัดปทุมธานี

(4) คลองอื่น ๆ มีคลองที่ขุดขึ้นในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดปทุมธานี เช่น ในอำเภอสามโคก ได้แก่ คลองหมายเลขสาม คลองแม่น้ำอ้อม คลองบ้านพร้าว คลองวัดปทุม คลองคู คลองโคกตาเขียว คลองวัดพลับ คลองเชียงรากน้อย คลองบางโพธิ์เหนือ คลองบางนา คลองใหญ่ คลองเกาะปิ้ง คลองบางเตย คลองควาย คลองสระ คลองพี่เลี้ยง คลองยายหอม ในอำเภอเมือง ฯ ได้แก่ คลองบางพูน คลองบ้านใหม่ คลองบางโพธิ์เหนือ คลองบางปรอก คลองบางโพธิ์ใต้ คลองบางหลวงไหว้พระ คลองบางคูวัด และคลองบางตะไนย์ เป็นต้น

5) จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บน 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา คือ ฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยที่แหล่งน้ำใต้ดินของจังหวัดนนทบุรี มีระดับความลึกส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10-45 เมตร มีคูคลองธรรมชาติ และที่ขุดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก คลองมีทั้งระยะทางสั้นและระยะทางยาวเชื่อมต่อกัน ใช้เป็นเส้นทางในการสัญจรไปมาและเอื้ออำนวยต่อการเกษตรในพื้นที่ต่าง ๆ แหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา คลองอ้อมนนท์ คลองบางกรวย คลองบางบัวทอง คลองบางไผ่ คลองบางรักน้อย คลองวัดแดง คลองบางกร่าง คลองบางใหญ่ และคลองบางเขน ดังนี้

(1) คลองอ้อมนนท์ เคยเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยก่อน เมื่อถึงปี พ.ศ. 2179 พระเจ้าปราสาททองโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีความคดเคี้ยวในช่วงเมืองนนทบุรี ซึ่งการเดินทางสัญจรต้องใช้เวลานาน เมื่อขุดคลองลัดแล้ว แม่น้ำก็เปลี่ยนทางไหลเข้าคลองขุดใหม่กลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสายใหม่ดังปัจจุบันนี้ โดยแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอเมืองนนทบุรี เข้าเขตอำเภอบางใหญ่วกลงทางใต้ ไปจรดคลองบางกรวยซึ่งเป็นลำน้ำสายเดียวกัน แต่จะเปลี่ยนมาเรียกอีกชื่อหนึ่งเมื่อไหลมาบรรจบกับคลองลัดบางกรวยบริเวณวัดชลอในเขตอำเภอบางกรวยก่อนไหลออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาสายปัจจุบันในท้องที่อำเภอบางกรวย คลองอ้อมนนท์นี้มีความยาวรวมทั้งสิ้น 17.5 กิโลเมตร ชื่ออื่น ๆ ที่นิยมเรียกได้แก่ คลองอ้อม แม่น้ำอ้อม คลองบางอ้อม หรือคลองอ้อมน้อย ปัจจุบันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคลองบางกอกน้อย ซึ่งลำน้ำสายนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมน้ำ และมีสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหลายแห่ง

(2) คลองบางกรวย แต่เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่ามาก่อน ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในปัจจุบัน คลองบางกรวยเป็นคลองสายสั้น ๆ เชื่อมจากแม่น้ำเจ้าพระยาสายปัจจุบันไปออกยังคลองอ้อมนนท์ที่เป็นลำน้ำสายเดียวกันแต่เปลี่ยนชื่อเรียกโดยเริ่มจากจุดที่ตัดกับคลองลัดบางกรวย บริเวณวัดชลอ นอกจากนั้นคลองบางกรวยยังเป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอบางกรวยและอำเภอเมืองนนทบุรีอีกด้วย

(3) คลองบางบัวทอง เป็นคลองธรรมชาติมีความคดเคี้ยวเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะบริเวณปากคลอง เป็นคลองที่แยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตรงข้ามเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี คลองมีความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร บริเวณปากคลองเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านขนมหวานและเกาะน้อย คลองบางบัวทองช่วงต้นจึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คลองขนมหวาน ต่อมาหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมอาหารและขนมไทยพื้นบ้านโบราณของหมู่บ้านคลองขนมหวาน อำเภอปากเกร็ด มากขึ้น ส่วนปลายคลองอยู่ในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผ่านประตูน้ำบางบัวทองไปบรรจบกับคลองลำโพและคลองพระพิมล สองฝั่งคลองเป็นชุมชนชาวสวนและชาวไร่ ปลูกผลไม้ เช่น ทุเรียน ส้ม มะม่วง กระท้อน มะปราง ปลูกมากตั้งแต่ปากคลองใกล้ประตูน้ำบางบัวทอง

(ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดนนทบุรี, ปทุมธานี, พระนครศรีอยุธยา, อ่างทอง, สิงห์บุรี ปี 2566-2570 และ www.wikipedia.org)

1.7 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 สรุปดังตารางที่ 1.7-1

<u>ตารางที่ 1.7-1</u> แสดงข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่

จังหวัด	อำเภอ/ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	สถานการณ์
สิงห์บุรี	- บ้านแม่ลา ตำบลแม่ลา อำเภอบางระจัน	- บึงแม่ลา	- มีการตั้งสถานที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล บริเวณอุทยานแห่งชาติแม่ลามหาราชานุสรณ์
อ่างทอง	- ตำบล สามโก้ อำเภอ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง	- แม่น้ำน้อย	- แม่น้ำน้อย เป็นแม่น้ำสายเล็ก ๆ ที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
	- ตำบล สามโก้ อำเภอ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง	- คลองลำสนุ่น	แหล่งธรรมชาติท้องถิ่น
	- ตำบล สามโก้ อำเภอ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง	- คลองสามขาว	- แหล่งน้ำธรรมชาติที่มีมายาวนาน ไหลผ่านหลายชุมชน หลายหมู่บ้าน มีน้ำไหลตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์
พระนครศรีอยุธยา	- ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา	- บึงพระราม	- การควบคุมดูแลกิจการร้านค้า

ที่มา : กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม (www.onep.go.th/ncecd)

บทที่ 2
สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2
สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน ปี 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และสิงห์บุรี มีภารกิจในการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก จำนวน 4 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี จำนวน 23 สถานี โดยปี 2567 ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ จำนวน 4 ครั้ง ในเดือน พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม แบ่งออกเป็น ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน จำนวน 20 สถานี ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 10 สถานี แม่น้ำน้อย จำนวน 4 สถานี แม่น้ำป่าสัก จำนวน 3 สถานี และแม่น้ำลพบุรี จำนวน 3 สถานี นอกจากนี้ ยังได้รับมอบหมายให้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำเจ้าพระยา ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 สถานี

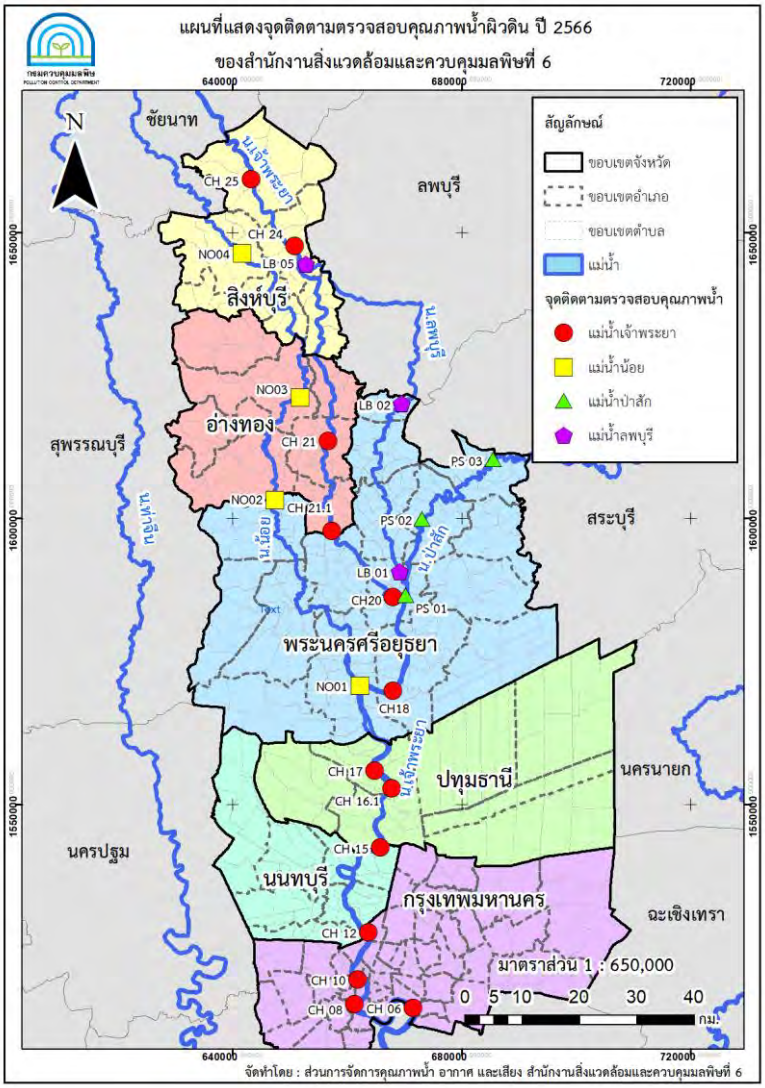

<u>ภาพที่ 2.1-1</u> แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ

ตารางที่ 2.1-1 จุดเก็บตัวอย่างน้ำผิวดิน

รหัสสถานี	จุดเก็บตัวอย่าง	แหล่งน้ำ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
CH12	สะพานพระรามหก	แม่น้ำเจ้าพระยา	สวนใหญ่	เมือง	นนทบุรี
CH15	สะพานนนทบุรี	แม่น้ำเจ้าพระยา	บ้านใหม่	ปากเกร็ด	นนทบุรี
CH16.1	จุดสูบน้ำดิบเพื่อการประปาสำแล	แม่น้ำเจ้าพระยา	บ้านกระแชง	เมือง	ปทุมธานี
CH17.1	ท่าน้ำวัดไผ่ล้อม	แม่น้ำเจ้าพระยา	บางเตย	สามโคก	ปทุมธานี
CH18	หลังโรงงานกระดาษบางปะอิน	แม่น้ำเจ้าพระยา	บางกะสั้น	บางปะอิน	พระนครศรีอยุธยา
CH20	ป้อมเพชร	แม่น้ำเจ้าพระยา	สำเภาล่ม	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา
CH21	ศาลากลางจังหวัดอ่างทอง	แม่น้ำเจ้าพระยา	บางแก้ว	เมือง	อ่างทอง
CH21.1	วัดสระแก้ว	แม่น้ำเจ้าพระยา	บางเสด็จ	ป่าโมก	อ่างทอง
CH24	วัดสังฆราชาวาส	แม่น้ำเจ้าพระยา	บางพุทรา	เมือง	สิงห์บุรี
CH25	ตลาดอินทร์บุรี	แม่น้ำเจ้าพระยา	อินทร์บุรี	อินทร์บุรี	สิงห์บุรี
NO01	ที่ว่าการอำเภอบางไทร	แม่น้ำน้อย	บางไทร	บางไทร	พระนครศรีอยุธยา
NO02	วัดหน้าโคก	แม่น้ำน้อย	หน้าโคก	ผักไห่	พระนครศรีอยุธยา
NO03	วัดเกาะ	แม่น้ำน้อย	บางพลับ	โพธิ์ทอง	อ่างทอง
NO04	สะพานแม่น้ำน้อยอำเภอบางระจัน	แม่น้ำน้อย	สิงห์	บางระจัน	สิงห์บุรี
PS01	วัดพนัญเชิงวรวิหาร	แม่น้ำป่าสัก	สำเภาล่ม	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา
PS02	วัดเรือแข่ง	แม่น้ำป่าสัก	บางระกำ	นครหลวง	พระนครศรีอยุธยา
PS03	หน้าที่ว่าการเทศบาลตำบลท่าเรือ	แม่น้ำป่าสัก	ท่าเรือ	ท่าเรือ	พระนครศรีอยุธยา
LB01	ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการประมงน้ำจืด	แม่น้ำลพบุรี	สวนพริก	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา
LB02	สะพานวัดเขียนลาย	แม่น้ำลพบุรี	บ้านแพรก	บ้านแพรก	พระนครศรีอยุธยา
LB05	วัดศรัทธาภิรม	แม่น้ำลพบุรี	ม่วงหมู่	เมือง	สิงห์บุรี
CH06	ท่าเรือกรุงเทพ	แม่น้ำเจ้าพระยา	แขวงคลองเตย	คลองเตย	กรุงเทพมหานคร
CH08	สะพานกรุงเทพ	แม่น้ำเจ้าพระยา	แขวงบางคอแหลม	บางคอแหลม	กรุงเทพมหานคร
CH10	สะพานพุทธยอดฟ้า	แม่น้ำเจ้าพระยา	แขวงวังบูรพาภิรมย์	พระนคร	กรุงเทพมหานคร

ผลการประเมินคุณภาพน้ำ โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) แสดงดังตารางที่ 2.1-2 พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และเสื่อมโทรม

ตารางที่ 2.1-2 ผลการประเมินคะแนนเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินรายแหล่งน้ำ

คะแนน ดัชนีคุณภาพน้ำ	ช่วงเวลาที่ตรวจวัดคุณภาพ			
	ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2566	ครั้งที่ 2 กุมภาพันธ์ 2567	ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2567	ครั้งที่ 4 กรกฎาคม 2567
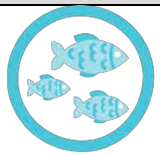 ดีมาก WQI 91-100				

คะแนนดัชนีคุณภาพน้ำ	ช่วงเวลาที่ตรวจวัดคุณภาพ			
	ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2566	ครั้งที่ 2 กุมภาพันธ์ 2567	ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2567	ครั้งที่ 4 กรกฎาคม 2567
ดี WQI 71-90	เจ้าพระยาช่วงที่ 3	เจ้าพระยาช่วงที่ 3		
พอใช้ WQI 61-70	เจ้าพระยาช่วงที่ 2 แม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก	เจ้าพระยาช่วงที่ 2 แม่น้ำน้อย	เจ้าพระยาช่วงที่ 2 เจ้าพระยาช่วงที่ 3 แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี	เจ้าพระยาช่วงที่ 2 เจ้าพระยาช่วงที่ 3 แม่น้ำน้อย
เสื่อมโทรม WQI 31-60	เจ้าพระยาช่วงที่ 1 แม่น้ำลพบุรี	เจ้าพระยาช่วงที่ 1 แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี	เจ้าพระยาช่วงที่ 1 แม่น้ำป่าสัก	เจ้าพระยาช่วงที่ 1 แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี
เสื่อมโทรมมาก WQI 0-30				

ผลการประเมินคุณภาพน้ำผิวดินรายแหล่งน้ำ

แม่น้ำเจ้าพระยา

ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แบ่งเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่องค์พระสมุทรเจดีย์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ขึ้นไปทางตอนเหนือจนถึงจุดเริ่มต้นของแม่น้ำที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ดังนี้

<u>แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1</u> ตั้งแต่องค์พระสมุทรเจดีย์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ กิโลเมตรที่ 7 จากปากแม่น้ำขึ้นไปทางตอนเหนือจนถึงศาลากลางจังหวัดนนทบุรีหลังเก่า อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี กิโลเมตรที่ 62 จากปากแม่น้ำ กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 4 สามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน และเพื่อการอุตสาหกรรม

<u>แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2</u> ตั้งแต่ศาลากลางจังหวัดนนทบุรีหลังเก่า อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่กิโลเมตรที่ 62 จากปากแม่น้ำขึ้นไปทางตอนเหนือจนถึงป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กิโลเมตร 142 จากปากแม่น้ำ กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถเป็นประโยชน์

เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและเพื่อการเกษตร

<u>แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3</u> ตั้งแต่ป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กิโลเมตร 142 จากปากแม่น้ำขึ้นไปทางตอนเหนือจนถึงจุดเริ่มต้นแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่กิโลเมตร 379 จากปากแม่น้ำ กำหนดให้เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 2 สามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน การอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ

แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 รับผิดชอบติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1 พื้นที่กรุงเทพมหานคร และนนทบุรี จำนวน 4 สถานี (CH06 CH08 CH10 CH12) ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม พ.ศ. 2567 รวม 16 ตัวอย่าง ผลการประเมินคุณภาพน้ำในภาพรวม ปี พ.ศ. 2567 เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า คุณภาพน้ำเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการประเมินคุณภาพน้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินเป็นรายพารามิเตอร์มีดังนี้

<u>ค่าออกซิเจนละลาย (DO)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4 กำหนดค่าออกซิเจนละลาย (DO) ไม่ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1.10-4.70 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 2.84 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 18.75 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH06 (กรกฎาคม) CH08 (กรกฎาคม) และ CH10 (กรกฎาคม)

<u>ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4 กำหนดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1.40-12.10 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 4.55 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 56.25 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH06 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH08 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH10 (พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH12 (พฤษภาคม)

<u>แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดเกณฑ์การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 เอ็มพีเอ็นต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 7,900-160,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 44,500 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 68.75 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH06 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH08 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ และกรกฎาคม) CH10 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ และกรกฎาคม) CH12 (กุมภาพันธ์)

<u>แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดเกณฑ์การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 เอ็มพีเอ็นต่อ 100 มิลลิลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 2,400-160,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 13,000 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตาม

มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 87.5 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH06 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH08 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH10 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH12 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม)

<u>แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4 กำหนดค่าแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH3-N) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.18-2.12 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 0.73 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 62.5 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH06 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH08 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH10 (พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH12 (กรกฎาคม)

<u>ปริมาณโลหะหนักในแหล่งน้ำ</u>

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณโลหะปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่สถานี CH10 จำนวน 11 พารามิเตอร์ คือ เหล็ก (Fe) แคดเมียม (Cd) โครเมียมทั้งหมด (Total Cr) โครเมียมชนิดเฮ็กซาวาเล้นท์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิคเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) ผลการตรวจวิเคราะห์พบปริมาณโลหะหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน

<u>ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) และแนวโน้มคุณภาพน้ำ</u>

เมื่อนำผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1 ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) มาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) รายสถานี พบว่า คะแนนต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 24-64 คะแนน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 44 คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ผลการประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำ โดยพิจารณาจากคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) ของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1 ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567) พบว่า คุณภาพอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมและมีแนวโน้มดีขึ้น

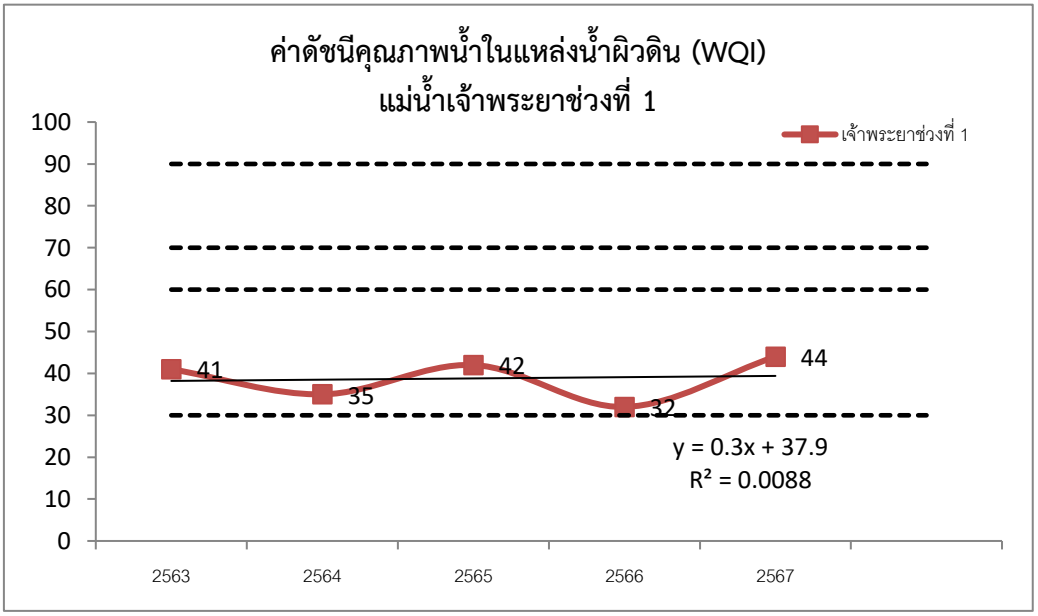

<u>แผนภูมิที่ 2.1-1</u> แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 1

แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 รับผิดชอบติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2 พื้นที่จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 สถานี (CH15 CH16.1 CH17 CH18 CH20) ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 กุมภาพันธ์ พฤษภาคมและกรกฎาคม พ.ศ. 2567 รวม 20 ตัวอย่าง เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า คุณภาพน้ำเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการประเมินคุณภาพน้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินเป็นรายพารามิเตอร์มีดังนี้

<u>ค่าออกซิเจนละลาย (DO)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำไม่ต่ำกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 3.14-8.00 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 4.90 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 10.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH15 (พฤศจิกายนและกรกฎาคม)

<u>ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.90-3.20 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 1.70 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 30.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH15 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคมและกรกฎาคม) CH16.1 (พฤษภาคม) CH20 (กุมภาพันธ์ และพฤษภาคม)

<u>แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 2,000-24,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 5,950 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 5.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH16.1 (กรกฎาคม)

<u>แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 180-7,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐานเท่ากับ 940 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 5.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH20 (กรกฎาคม)

<u>แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.01 - 0.65 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 0.18 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 10.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH15 (พฤษภาคม) CH20 (พฤศจิกายน)

<u>ปริมาณโลหะหนักในแหล่งน้ำ</u>

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณโลหะปนเปื้อนในแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2 ที่สถานี CH15 CH16.1 และ CH18 จำนวน 11 พารามิเตอร์ คือ เหล็ก (Fe) แคดเมียม (Cd) โครเมียมทั้งหมด (Total Cr) โครเมียมชนิดเฮ็กซาวาเล้นท์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิคเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn)

ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) ผลการตรวจวิเคราะห์พบปริมาณโลหะหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินทุกสถานี

<u>ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) และแนวโน้มคุณภาพน้ำ</u>

เมื่อนำผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2 ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) มาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) รายสถานี พบว่า คะแนนต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 55-84 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 65 คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผลการประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำ โดยพิจารณาจากคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) ของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2 ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567) พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และมีแนวโน้มดีขึ้น

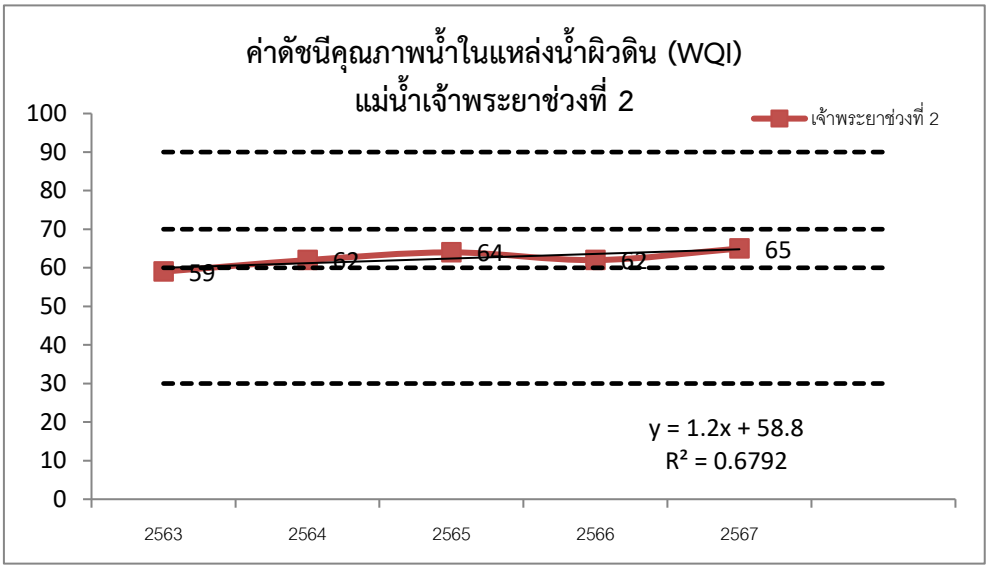

<u>แผนภูมิที่ 2.1-2</u> แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 2

แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 รับผิดชอบติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3 พื้นที่จังหวัดอ่างทอง และสิงห์บุรี จำนวน 4 สถานี (CH21 CH21.1 CH24 CH25) ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม พ.ศ. 2567 รวม 16 ตัวอย่าง เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า คุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยอยู่ในเกณฑ์แหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและเพื่อการเกษตร ผลการประเมินคุณภาพน้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินเป็นรายพารามิเตอร์มีดังนี้

<u>ค่าออกซิเจนละลาย (DO)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำไม่ต่ำกว่า 6 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 5.80-8.10 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 7.05 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 6.25 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH24 (พฤศจิกายน)

ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1.10-4.40 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐานเท่ากับ 1.45 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 31.25 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH21 (พฤศจิกายน และกรกฎาคม) CH21.1 (กุมภาพันธ์) CH24 (พฤศจิกายน) CH25 (มกราคม)

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 450-17,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 4,750 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 43.75 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH21 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ และกรกฎาคม) CH21.1 (พฤศจิกายน) CH24 (พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH25 (พฤษภาคม)

แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 180-4,900 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 1,200 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 56.25 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ CH21 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม) CH21.1 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ และพฤษภาคม) CH24 (พฤษภาคม) CH25 (กรกฎาคม)

แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดค่าแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.01-0.29 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 0.13 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 100 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา

ปริมาณโลหะหนักในแหล่งน้ำ

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณโลหะปนเปื้อนในแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3 ที่สถานี CH21 และ CH24 จำนวน 11 พารามิเตอร์ คือ เหล็ก (Fe) แคดเมียม (Cd) โครเมียมทั้งหมด (Total Cr) โครเมียมชนิดเฮ็กซาวาเล้นท์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิคเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) ผลการตรวจวิเคราะห์พบปริมาณโลหะหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินทุกสถานี

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) และแนวโน้มคุณภาพน้ำ

เมื่อนำผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3 ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) รายสถานี มาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) พบว่าคะแนนต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 47-84 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 69 คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผลการประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำ โดยพิจารณาจากคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) ของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3 ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567) พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และมีแนวโน้มดีขึ้น

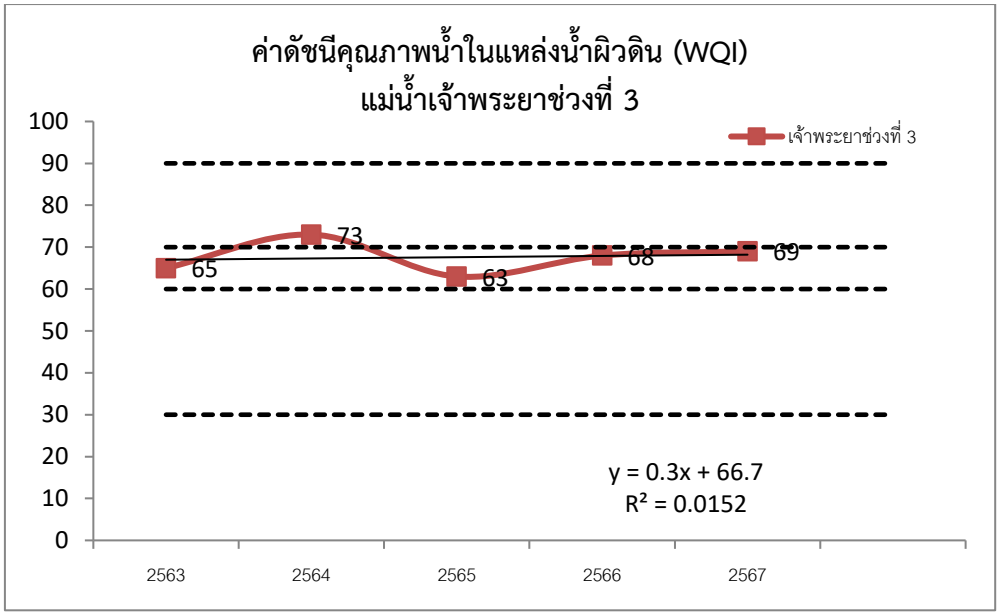

<u>แผนภูมิที่ 2.1-3</u> แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ 3

แม่น้ำน้อย

ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำน้อย กำหนดให้แม่น้ำน้อยตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำน้อยกับแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณบ้านราชคราม หมู่ที่ 5 ตำบลราชคราม อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำน้อยบริเวณโครงการส่งเสริมและบำรุงรักษาบรมธาตุ บ้านบรมธาตุ หมู่ที่ 6 ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท กิโลเมตรที่ 167 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและเพื่อการเกษตร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำน้อย พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และสิงห์บุรี จำนวน 4 สถานี (NO01 NO02 NO03 NO04) ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม พ.ศ. 2567 รวม 16 ตัวอย่าง เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน พบว่าคุณภาพน้ำเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการประเมินคุณภาพน้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินเป็นรายพารามิเตอร์มีดังนี้

<u>ค่าออกซิเจนละลาย (DO)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนด ค่าออกซิเจนละลายน้ำไม่ต่ำกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 2.20-6.00 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 4.70 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 25.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ NO02 (พฤศจิกายน และกุมภาพันธ์) NO03 (พฤศจิกายน) NO04 (พฤศจิกายน)

<u>ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1.00 - 2.40 มิลลิกรัมต่อลิตร

ค่ามัธยฐานเท่ากับ 1.45 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 12.50 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ NO02 (พฤศจิกายน และกุมภาพันธ์)

<u>แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1,300 - 35,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐานเท่ากับ 13,000 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 25.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ NO02 (พฤศจิกายน) NO03 (พฤศจิกายนและกรกฎาคม) NO04 (กรกฎาคม)

<u>แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 450 - 7,900 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 2,200 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 31.25 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ NO02 (กุมภาพันธ์และพฤษภาคม) NO03 (พฤศจิกายน) NO04 (พฤษภาคมและกรกฎาคม)

<u>แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.01 - 0.26 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐานเท่ากับ 0.14 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 100 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา

<u>ปริมาณโลหะหนักในแหล่งน้ำ</u>

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณโลหะปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่สถานี NO01 จำนวน 11 พารามิเตอร์ คือ เหล็ก (Fe) แคดเมียม (Cd) โครเมียมทั้งหมด (Total Cr) โครเมียมชนิดเฮ็กซาวาเล้นท์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิคเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) ผลการตรวจวิเคราะห์พบปริมาณโลหะหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน

<u>ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) และแนวโน้มคุณภาพน้ำ</u>

เมื่อนำผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแม่น้ำน้อย ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) รายสถานี มาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) พบว่าคะแนนต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 52 - 81 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 66 คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผลการประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำโดยพิจารณาจากคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) ของแม่น้ำน้อย ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และมีแนวโน้มดีขึ้น

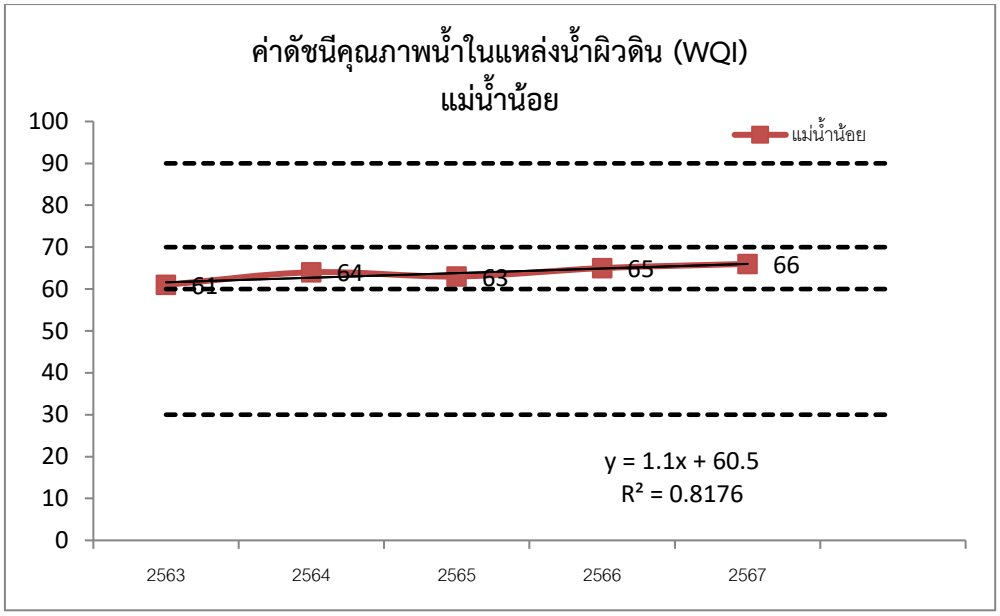

<u>แผนภูมิที่ 2.1-4</u> แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำน้อย

แม่น้ำป่าสัก

ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำป่าสักกำหนดให้แม่น้ำป่าสักตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำป่าสักบริเวณเทศบาลตำบลหอรัตนชัย หมู่ที่ 2 ตำบลหอรัตนชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำป่าสักบริเวณเทศบาลตำบลหล่มสัก ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ กิโลเมตรที่ 568 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและเพื่อการเกษตร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 สถานี (PS01 PS02 PS03) ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม พ.ศ. 2567 รวม 12 ตัวอย่าง เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า คุณภาพน้ำเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการประเมินคุณภาพน้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินเป็นรายพารามิเตอร์มีดังนี้

<u>ค่าออกซิเจนละลาย (DO)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนด ค่าออกซิเจนละลายน้ำไม่ต่ำกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 3.90-6.20 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.90 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 8.33 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ PS02 (กรกฎาคม)

<u>ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1.70-3.40 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐานเท่ากับ 2.10 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 58.33 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ PS01 (กรกฎาคม) PS02 (กุมภาพันธ์และกรกฎาคม) PS03 (พฤศจิกายน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม)

แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 4,900-54,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 10,450 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 33.33 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ PS01 (กรกฎาคม) PS03 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม)

แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 780 - 24,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 2,750 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 41.67 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ PS01 (กรกฎาคม) PS02 (กุมภาพันธ์) PS03 (กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม)

แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N)

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.02 - 0.34 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 0.21 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 100 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา

ปริมาณโลหะหนักในแหล่งน้ำ

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณโลหะปนเปื้อนในแม่น้ำป่าสักที่สถานี PS01 และ PS02 จำนวน 11 พารามิเตอร์ คือ เหล็ก (Fe) แคดเมียม (Cd) โครเมียมทั้งหมด (Total Cr) โครเมียมชนิดเฮ็กซาวาเล้นท์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิคเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) ผลการตรวจวิเคราะห์พบปริมาณโลหะหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินทุกสถานี

ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) และแนวโน้มคุณภาพน้ำ

เมื่อนำผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแม่น้ำป่าสัก ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) รายสถานีมาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) พบว่าคะแนนต่ำสุด-สูงสุด อยู่ในช่วง 51 - 71 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60 คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผลการประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำโดยพิจารณาจากคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) ของแม่น้ำป่าสัก ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567) พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และมีแนวโน้มดีขึ้น

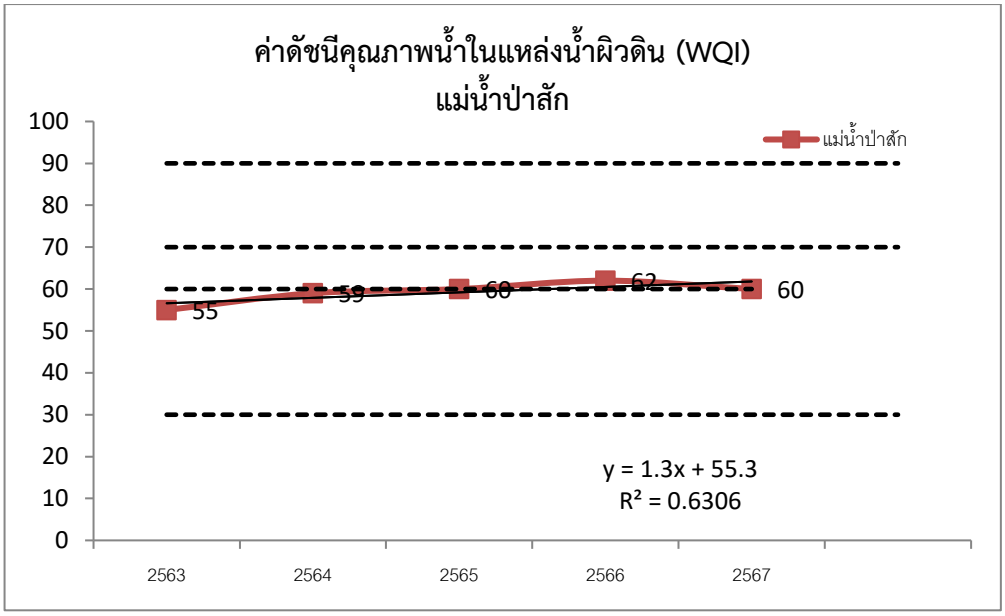

<u>แผนภูมิที่ 2.1-5</u> แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำป่าสัก

แม่น้ำลพบุรี

ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำลพบุรีกำหนดให้แม่น้ำลพบุรีตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำลพบุรีกับแม่น้ำป่าสัก บริเวณท่าน้ำวัดบรมวงศ์อิศรวรารามวรวิหาร บ้านสวนพริก หมู่ที่ 2 ตำบลสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำลพบุรี บริเวณจุดบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ตำบลบางพุทรา อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี กิโลเมตรที่ 98 เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 สามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนและเพื่อการเกษตร

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำลพบุรี พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสิงห์บุรี จำนวน 3 สถานี (LB01 LB02 LB05) ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และกรกฎาคม พ.ศ. 2567 รวม 12 ตัวอย่าง เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า คุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยอยู่ในเกณฑ์แหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4 เหมาะสำหรับใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน และเพื่อการอุตสาหกรรม ผลการประเมินคุณภาพน้ำเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินเป็นรายพารามิเตอร์มีดังนี้

<u>ค่าออกซิเจนละลาย (DO)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าออกซิเจนละลายน้ำไม่ต่ำกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 2.20 - 6.00 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.60 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 25.00 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ LB02 (พฤศจิกายน) LB05 (พฤษภาคมและกรกฎาคม)

<u>ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 1.30 - 5.40 มิลลิกรัมต่อลิตร

ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 1.95 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 41.67 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ดังนี้ LB01 (พฤศจิกายนและกรกฎาคม) LB02 (กรกฎาคม) LB05 (กุมภาพันธ์และพฤษภาคม)

<u>แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 2,100 - 92,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 13,000 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 16.67 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ LB01 (พฤศจิกายน) LB05 (พฤษภาคม)

<u>แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 MPN/100 mL จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 450 - 35,000 MPN/100 mL ค่ามัธยฐาน เท่ากับ 1,950 MPN/100 mL ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 16.67 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา ดังนี้ LB05 (กุมภาพันธ์และพฤษภาคม)

<u>แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N)</u>

มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดค่าแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร จากผลการตรวจวิเคราะห์พบค่าต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 0.01 - 0.34 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่ามัธยฐานเท่ากับ 0.15 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ร้อยละ 100 ของจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวิเคราะห์ ตามสถานีและช่วงเวลา

<u>ปริมาณโลหะหนักในแหล่งน้ำ</u>

ดำเนินการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณโลหะปนเปื้อนในแม่น้ำลพบุรีที่สถานี LB01 และ LB05 จำนวน 11 พารามิเตอร์ คือ เหล็ก (Fe) แคดเมียม (Cd) โครเมียมทั้งหมด (Total Cr) โครเมียมชนิดเฮ็กซาวาเล้นท์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิคเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) ผลการตรวจวิเคราะห์พบปริมาณโลหะหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินทุกสถานี

<u>ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) และแนวโน้มคุณภาพน้ำ</u>

เมื่อนำผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำของแม่น้ำลพบุรี ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) รายสถานี มาคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) พบว่าคะแนนต่ำสุด - สูงสุด อยู่ในช่วง 45-70 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59 คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ผลการประเมินแนวโน้มคุณภาพน้ำโดยพิจารณาจากคะแนนดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) ของแม่น้ำลพบุรี ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567) พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมและมีแนวโน้มดีขึ้น

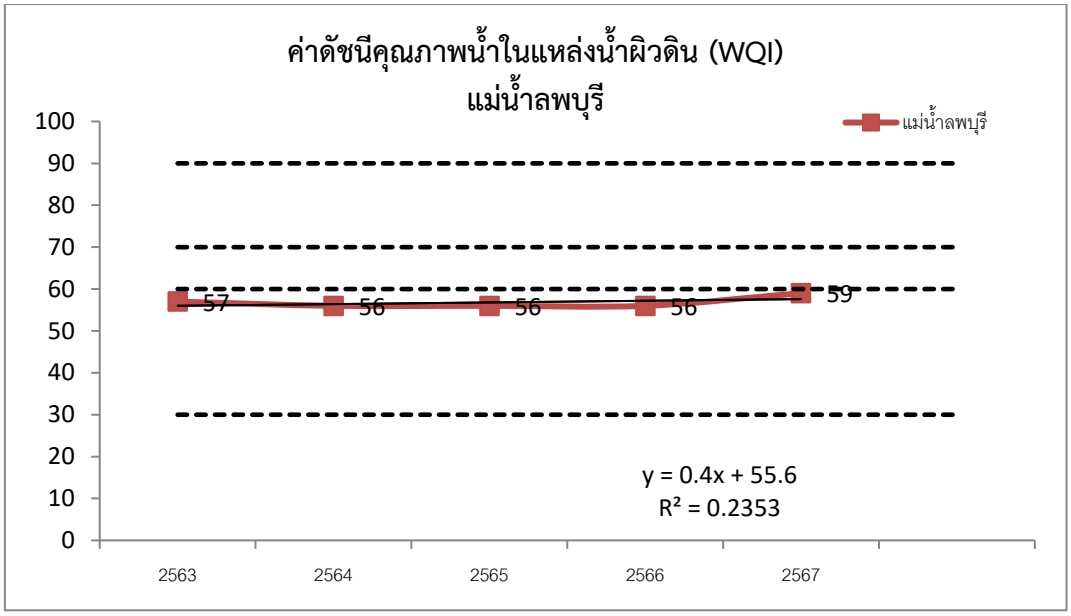

<u>แผนภูมิที่ 2.1-6</u> แผนภูมิแสดงค่าคะแนน WQI ย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2563 - 2567) แม่น้ำลพบุรี

สรุปสาเหตุแนวทางแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ

จากผลการประเมินคุณภาพน้ำภายใต้โครงการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ปี พ.ศ. 2567 จำนวน 92 ตัวอย่าง พบว่า พารามิเตอร์มิเตอร์ที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินมากที่สุด คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) คิดเป็นร้อยละ 39.13 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ตรวจวิเคราะห์ รองลงมาคือ ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ร้อยละ 36.96 แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ร้อยละ 31.52 ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ร้อยละ 15.22 และแอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน (NH_3-N) ร้อยละ 13.04 ตามลำดับ ชี้ให้เห็นว่าแหล่งน้ำในพื้นที่ มีการปนเปื้อนน้ำเสียจากกิจกรรมของมนุษย์สูงกว่าความสามารถในการรองรับมลพิษ แหล่งน้ำไม่สามารถบำบัดความสกปรกที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำได้ทัน

ในการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำสำคัญ คือ การลดปริมาณมลพิษที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำให้น้อยลงจนอยู่ในระดับที่แหล่งน้ำจะสามารถบำบัดตัวเองให้กลับมามีคุณภาพน้ำที่ดีได้ โดยมีข้อเสนอแนวทางในการลดมลพิษในพื้นที่ ดังนี้

การสร้างการรับรู้ และความตระหนัก

การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการลดการใช้น้ำ แนวทางการบำบัดน้ำเสียครัวเรือน การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสีย และการบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาคุณภาพน้ำ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ป้องกันและลดผลกระทบจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่เกิดขึ้นใหม่

เข้มงวดกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่เกิดขึ้นใหม่ ให้มีระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม โดยผลักดันในรูปแบบการออกข้อกำหนด เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร รวมถึงการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เพื่อให้แหล่งกำเนิดมลพิษที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการจัดการน้ำเสียของตน ลดปริมาณน้ำเสียและผลกระทบด้านมลพิษทางน้ำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เพิ่มหรือฟื้นฟูประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่เดิม

ในพื้นที่ที่มีระบบบำบัดน้ำเสียอยู่เดิม ควรสนับสนุนให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ มีองค์ความรู้ในการบำรุงรักษาระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสนับสนุนให้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมน้ำเสียที่มีอยู่เดิมให้สามารถรองรับปริมาณน้ำเสียได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

เพิ่มระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ใหม่

สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำศึกษาความเหมาะสมการก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรวบรวมน้ำเสียจากชุมชนริมแม่น้ำและคลองสาขา และผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนในพื้นที่ที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นริมแม่น้ำ

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ควบคุม/กำกับดูแลการระบายน้ำทิ้งของแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยบูรณาการอำนาจหน้าที่ ทุกหน่วยงานราชการ สนับสนุนการนำน้ำทิ้งไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละประเภท

2.2 สถานการณ์คุณภาพอากาศ ปี 2567

ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ

พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมลพิษที่ 6 มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในบรรยากาศ ซึ่งทำการตรวจวัดด้วยเครื่องตรวจวัดอัตโนมัติตลอด 24 ชั่วโมง ดำเนินการโดยกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ จำนวน 5 สถานี คือ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 2 สถานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 สถานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 สถานี และจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 1 สถานี

แผนที่แสดงที่ตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติในพื้นที่รับผิดชอบ

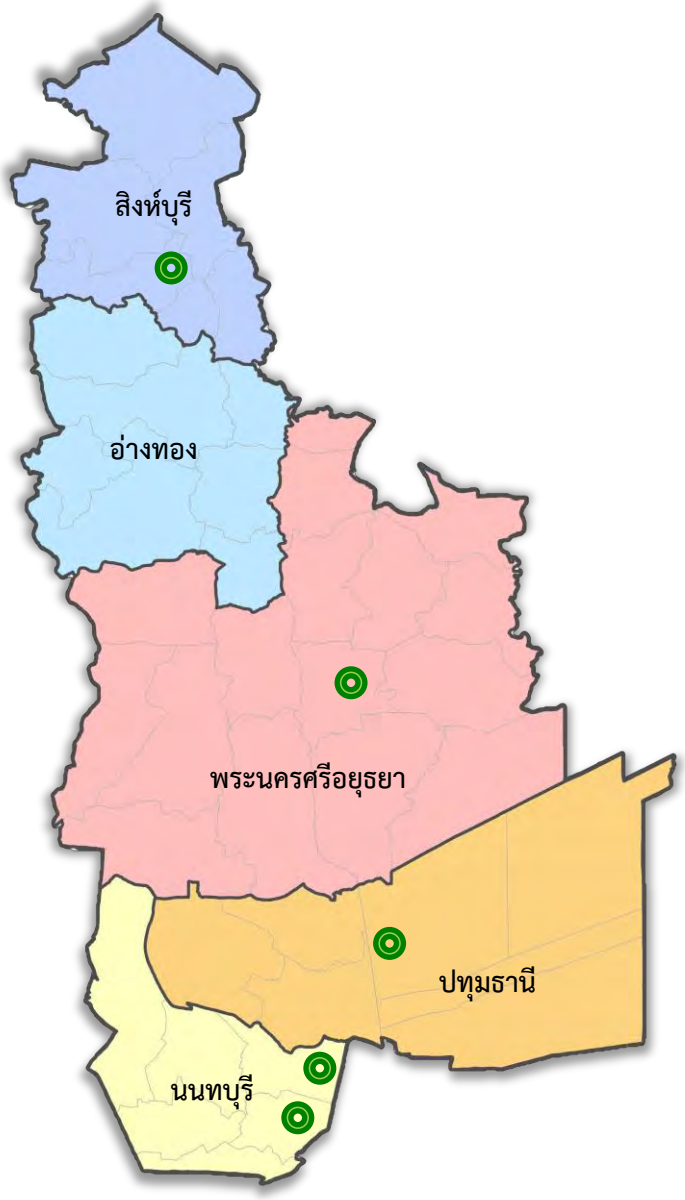

<u>ภาพที่ 2.2-1</u> สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบ

<u>ตารางที่ 2.2-1</u> สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6

สถานี	ที่ตั้ง	พารามิเตอร์ที่ตรวจวัด
ต.ตลาดขวัญ	บริเวณกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ต.ตลาดขวัญ อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี	$PM_{2.5}$ PM_{10} CO O_3 SO_2 NO_2
ต.บางพูด	บริเวณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี	$PM_{2.5}$ PM_{10}
ต.คลองหนึ่ง	บริเวณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี	$PM_{2.5}$ PM_{10} CO O_3 SO_2 NO_2
ต.ประตูชัย	บริเวณโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ต.ประตูชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	$PM_{2.5}$
ต.บางมัญ	บริเวณโรงเรียนสิงห์บุรี ต.บางมัญ อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี	$PM_{2.5}$ CO O_3 SO_2 NO_2

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

จากการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมลพิษที่ 6 ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม - ธันวาคม 2566 พบว่า ปัญหาคุณภาพอากาศส่วนใหญ่เกิดจาก ก๊าซโอโซน และฝุ่นละออง โดยปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนปริมาณก๊าซโอโซน (O_3) พบค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐานทุกสถานีที่มีการตรวจวัด (พบเกินค่ามาตรฐานในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม และเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม) และค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง ของปริมาณก๊าซโอโซน (O_3) เกินค่ามาตรฐานทุกสถานีที่มีการตรวจวัด (ส่วนใหญ่พบเกินค่ามาตรฐานในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม และเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม) ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10}) พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐานทุกสถานี (ส่วนใหญ่พบเกินค่ามาตรฐานในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม) และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐานทุกสถานี (ส่วนใหญ่พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน และเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม)

1. ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2)

การตรวจวัดค่าซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) พบค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกสถานี (เกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 300 ppb) จากการตรวจวัด พบว่า ค่าสูงสุด-ต่ำสุด อยู่ในช่วง 0 - 16 ppb โดยค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง มีค่าสูงสุดเท่ากับ 16 ppb บริเวณสถานีตำบลบางมัญ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน

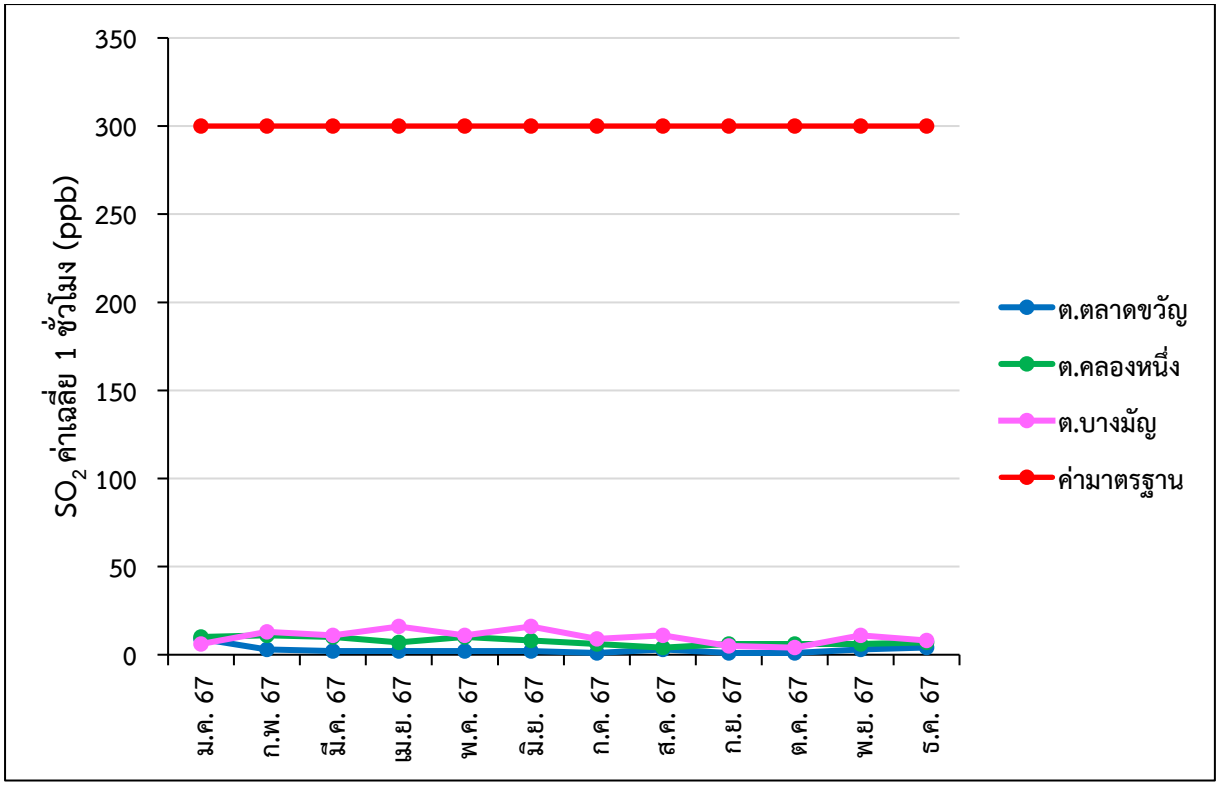

<u>แผนภูมิที่ 2.2-1</u> แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)

2. ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2)

การตรวจวัดค่าไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) พบค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกสถานี (เกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 170 ppb) จากการตรวจวัด พบว่า ค่าสูงสุด-ต่ำสุด อยู่ในช่วง 0 - 63 ppb โดยค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง มีค่าสูงสุดเท่ากับ 63 ppb บริเวณสถานีตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือนมกราคม

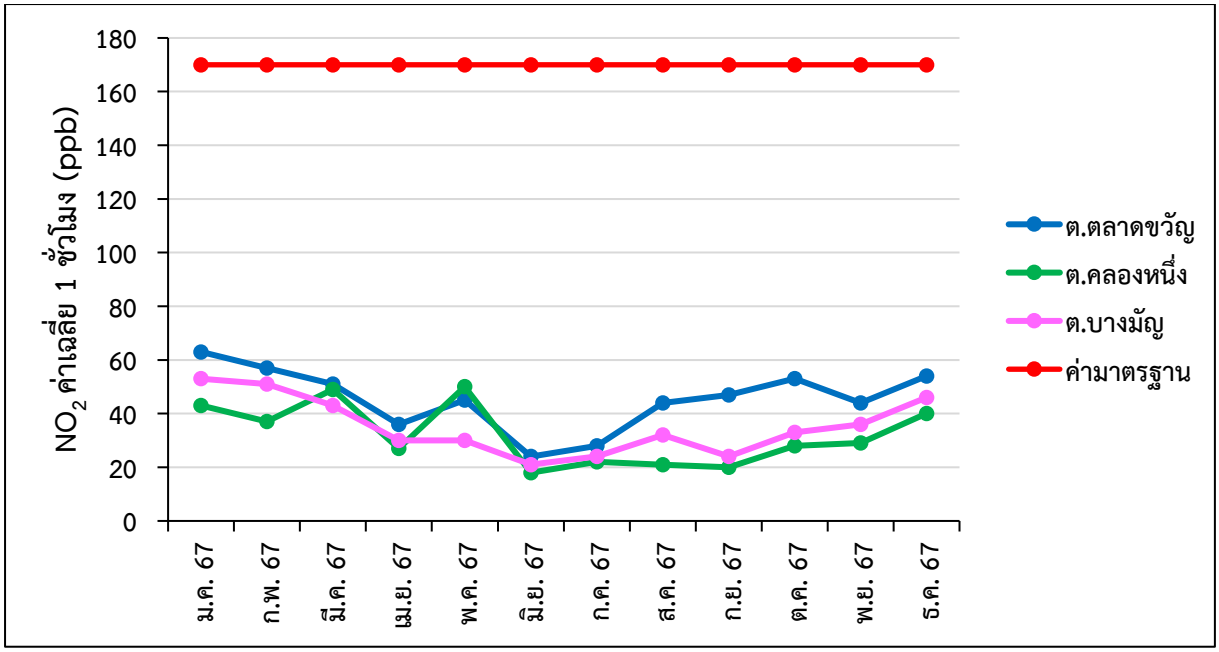

<u>แผนภูมิที่ 2.2-2</u> แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)

3. คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)

การตรวจวัดค่าคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) พบค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกสถานี (เกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 30 ppm) จากการตรวจวัด พบว่า ค่าสูงสุด-ต่ำสุด อยู่ในช่วง 0 - 2.67 ppm โดยค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง มีค่าสูงสุดเท่ากับ 2.67 ppm บริเวณสถานีตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์

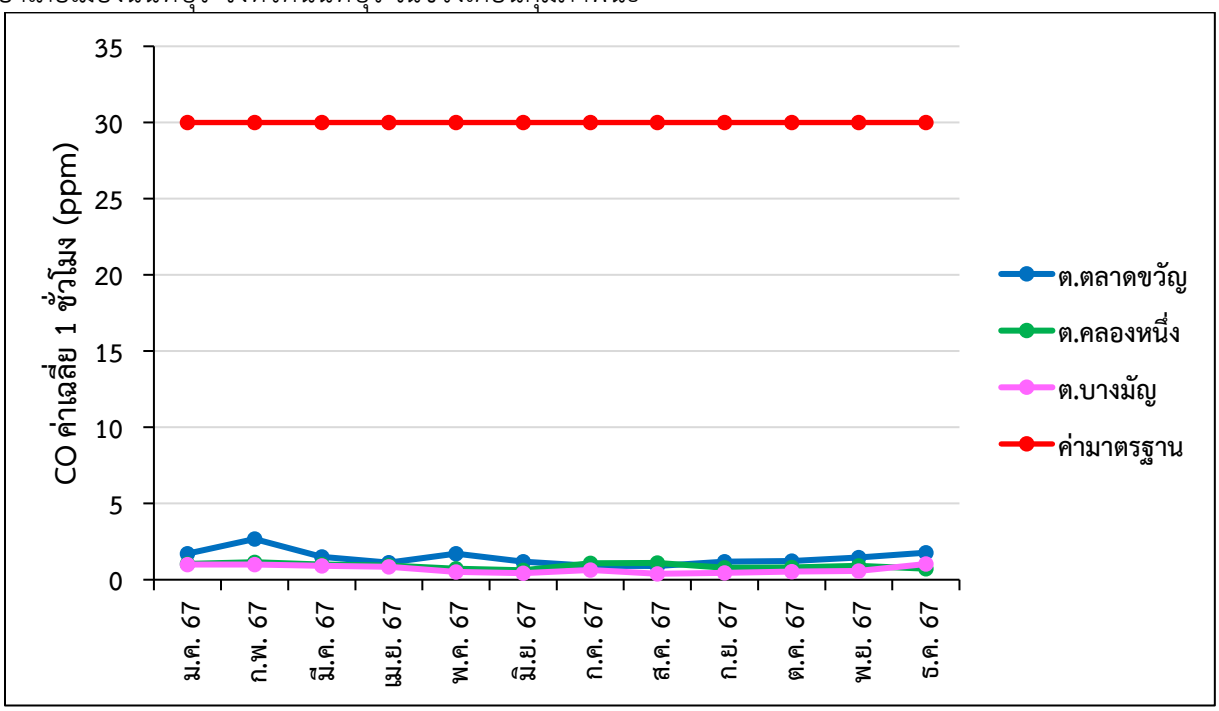

<u>แผนภูมิที่ 2.2-3</u> แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)

4. โอโซน (O_3)

การตรวจวัด โอโซน (O_3) พบค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง เกินเกณฑ์มาตรฐานทุกสถานี (เกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ไม่เกิน 100 ppb) จากการตรวจวัดค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง พบว่า ค่าสูงสุด-ต่ำสุด อยู่ในช่วง 0 - 148 ppb โดยค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุด มีค่าสูงสุดเท่ากับ 148 ppm บริเวณสถานีตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี นนทบุรี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์

การตรวจวัด โอโซน (O_3) พบค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง เกินเกณฑ์มาตรฐานทุกสถานี (เกณฑ์มาตรฐานกำหนด ไม่เกิน 70 ppb) จากการตรวจวัดค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง พบว่า ค่าสูงสุด-ต่ำสุด อยู่ในช่วง 0 - 113 ppb โดยค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมงสูงสุด เท่ากับ 113 ppb บริเวณสถานีตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ จำนวนวันที่มีค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง สูงสุดเกินค่ามาตรฐาน ดังนี้ (1) สถานีตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี (พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม และเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน จำนวน 41 วัน จากการตรวจวัดรวมทั้งสิ้น 335 วัน) (2) สถานี ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมีนาคม จำนวน 1 วัน จากการตรวจวัดรวมทั้งสิ้น 366 วัน) (3) สถานีบางมัญ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม จำนวน 61 วัน จากการตรวจวัดรวมทั้งสิ้น 366 วัน)

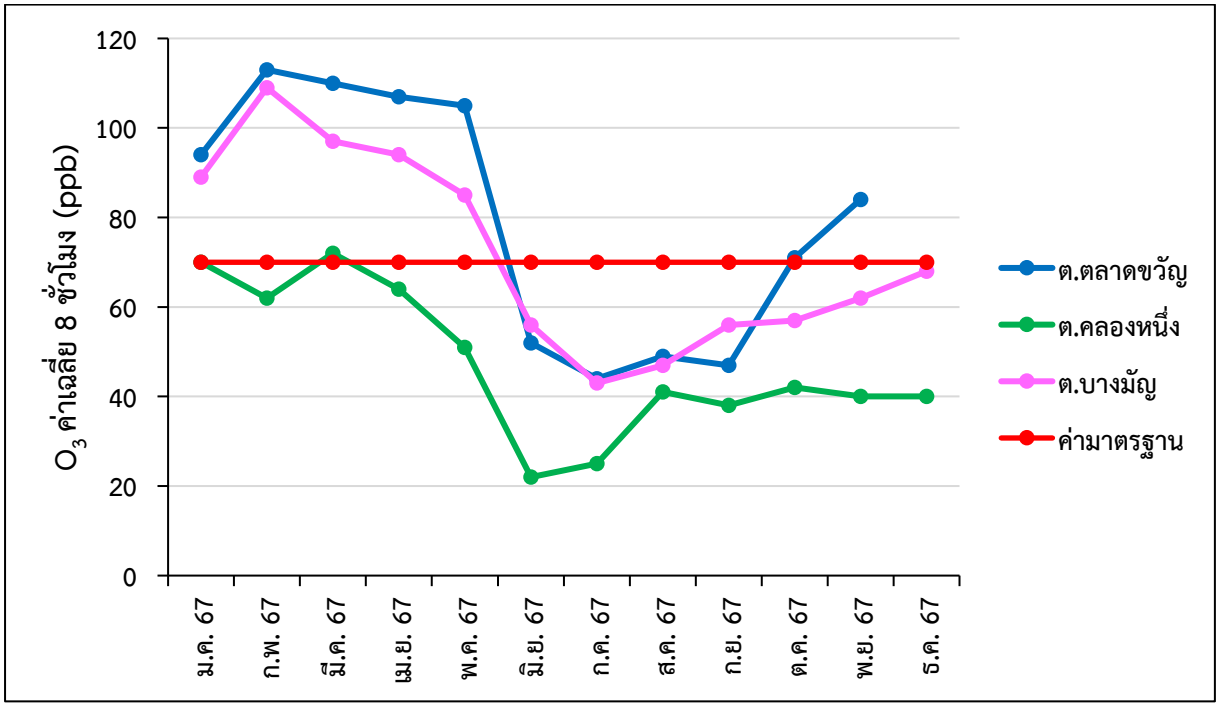

<u>แผนภูมิที่ 2.2-4</u> แสดงผลการตรวจวัดปริมาณก๊าซโอโซน (O_3) ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppb)

5. ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10})

การตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10}) พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าสูงสุด-ต่ำสุด อยู่ในช่วง 10 – 124 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นสถานีตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนธันวาคม จำนวน 1 วัน จากการตรวจวัดรวมทั้งสิ้น 366 วัน (เกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)

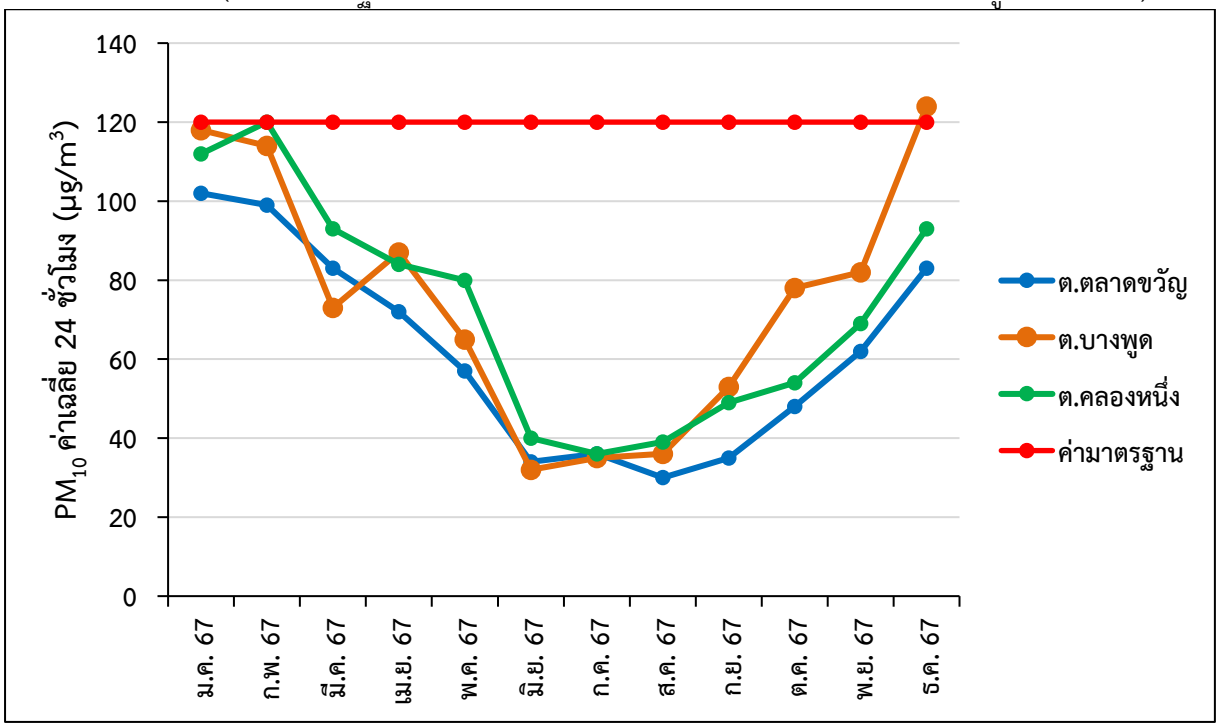

<u>แผนภูมิที่ 2.2-5</u> แสดงผลการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM_{10}) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร, $\mu g/m^3$)

6. ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$)

การตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) พบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าสูงสุด - ต่ำสุด อยู่ในช่วง 3.8 – 84.8 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยพบค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐานทุกสถานี (เกณฑ์มาตรฐานกำหนดค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 37.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร คือ (1) สถานีตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบเกินค่ามาตรฐาน ในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม และเดือนธันวาคม รวมจำนวน 25 วัน จากการตรวจวัดทั้งสิ้น 362 วัน (2) สถานีตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม และเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม รวมจำนวน 82 วัน จากการตรวจวัดทั้งสิ้น 363 วัน (3) สถานีตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม และเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม รวมจำนวน 61 วัน จากการตรวจวัดทั้งสิ้น 357 วัน (4) สถานีตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม และเดือนธันวาคม รวมจำนวน 42 วัน จากการตรวจวัดทั้งสิ้น 341 วัน และ (5) สถานีตำบลบางมัญ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบเกินค่ามาตรฐานในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม และเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม รวมจำนวน 80 วัน จากการตรวจวัดทั้งสิ้น 363 วัน

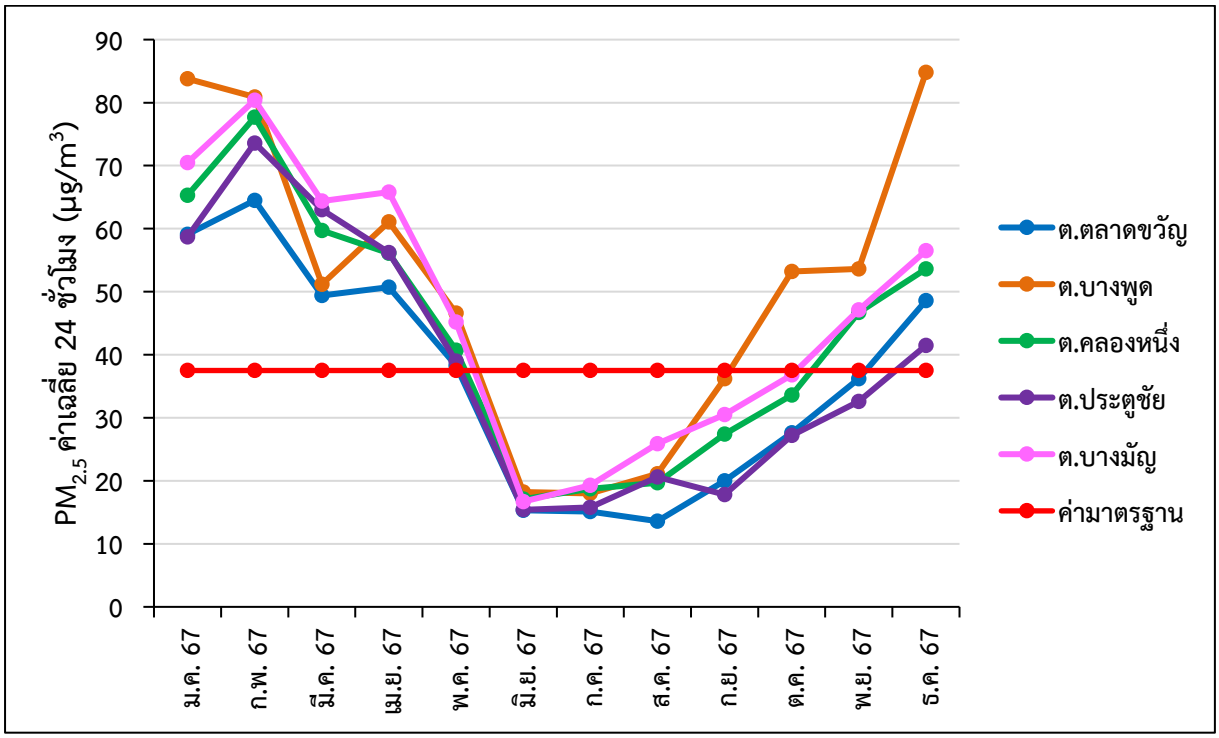

<u>แผนภูมิที่ 2.2-6</u> แสดงผลการตรวจวัดปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร, $\mu g/m^3$)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ปัญหาฝุ่นละออง และก๊าซโอโซน ยังคงเป็นปัญหาหลักในหลายพื้นที่ เนื่องจากมีแหล่งกำเนิดมลพิษทั้งในภาคขนส่งและอุตสาหกรรมเพิ่มจำนวนมากขึ้น การกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมายในการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดมลพิษยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ แหล่งกำเนิดมลพิษยังขาดความรับผิดชอบในการควบคุมการระบายมลพิษจากการประกอบกิจการของตนอย่างจริงจัง รวมถึงยังคงมีการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต ตลอดจนแรงสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังไม่ขยายในวงกว้าง จึงมีข้อเสนอในการจัดการคุณภาพอากาศ ดังนี้

1. กำหนดมาตรการควบคุมปริมาณการจราจรหรือยานพาหนะในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นหรือพื้นที่เขตเมืองหรือเมื่อเกิดภาวะวิกฤติ และส่งเสริมการใช้ยานพาหนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเชื้อเพลิงที่มีมลพิษต่ำ โดยการสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนการลงทุนเพื่อพัฒนาระบบการขนส่งที่เป็นมิตรภายในเมือง การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตยานพาหนะ การรณรงค์และสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ใช้ยานพาหนะที่มิตรกับสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรการทางภาษีการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะอย่างจริงจัง

2. กำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อควบคุมมลพิษอากาศ โดยการวางผังเมืองหรือชุมชนออกเป็นเขตหรือย่านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่นและกิจกรรมของชุมชน ไม่ปะปนกัน เช่น ย่านการค้า ย่านอุตสาหกรรม ย่านที่อยู่อาศัย เป็นต้น การกำหนดผังเมืองจะช่วยให้สามารถควบคุมและปฏิบัติงานเกี่ยวกับมลภาวะอากาศได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม โดยการสร้างแรงจูงใจให้มีการใช้เทคโนโลยีสะอาดในกระบวนการผลิต การผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสะอาดในภาคอุตสาหกรรม ควบคู่กับมาตรการด้านภาษี เช่น การลดหย่อนภาษีให้กับโรงงานที่สามารถลดการปล่อยมลพิษได้ตามเป้าหมาย เป็นต้น

4. ส่งเสริมการเกษตรปลอดการเผา โดยสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สนับสนุนการใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อลดปัญหาฝุ่นละอองจากการเผาในที่โล่ง กำหนดช่วงเวลาให้เกษตรกรเผาได้โดยไม่กระทบต่อคุณภาพอากาศในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนสร้างเครือข่ายชุมชนมีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ

2.3 สถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ปี 2567

สถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

1) การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี เป็นพื้นที่ภาคกลางที่มีพื้นที่อยู่ในเขตปริมณฑล 2 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี และ ปทุมธานี ซึ่งมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ และการขยายตัวของเมือง มีการเพิ่มขึ้นของประชากร ประชากรแฝง และที่อยู่อาศัยจำนวนมาก รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนในชุมชนเมืองนิยมความสะดวกสบายมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและบริการสั่งอาหารออนไลน์ (Food Delivery) ทำให้เกิดการใช้พลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเพิ่มขึ้น แต่เนื่องด้วยจำนวนประชากรมีแนวโน้มลดลงอาจส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงตามไปด้วย

จากแผนภูมิที่ 2.3-1 แสดงการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ปี 2559-2567 ประกอบด้วย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้อง ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดไม่ถูกต้อง และ ปริมาณขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ทั้ง 5 จังหวัด พบว่าปี 2567 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 1,977,498 ตัน ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 3.82 มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 618,130 ตัน (ร้อยละ 31.26) เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 5.95 เก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องประมาณ 910,710 ตัน (ร้อยละ 46.05) เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 0.43 มีขยะมูลฝอยบางส่วนยังจัดการไม่ถูกต้องประมาณ 448,657 ตัน (ร้อยละ 22.69) ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 6.38

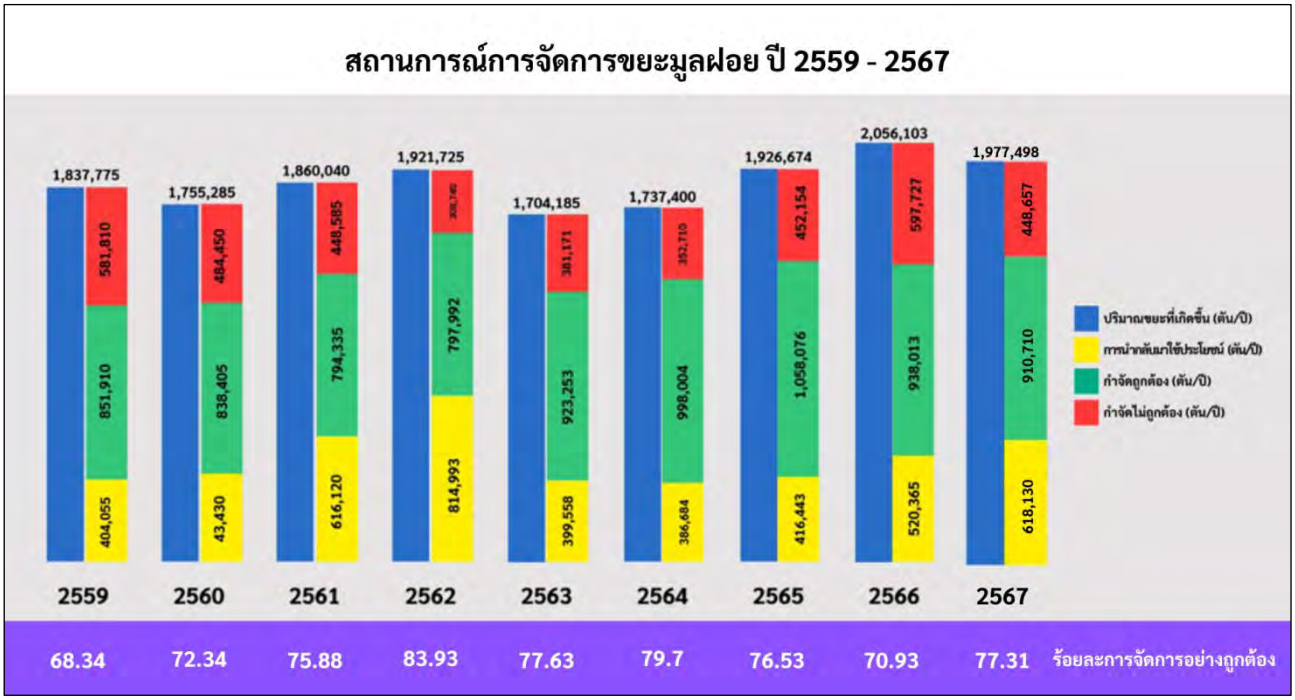

<u>แผนภูมิที่ 2.3-1</u> ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น กำจัดอย่างถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ ปี 2559 – 2567

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยรายจังหวัด 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้ (แผนภูมิที่ 2.3-2)

1. จังหวัดนนทบุรี มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 2,085 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 3.59 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์วันละ 482 ตัน (ร้อยละ 23.12) เก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องวันละ 1,603 ตัน (ร้อยละ 76.88) ดังนั้นจังหวัดนนทบุรี มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องวันละ 2,085 ตัน คิดเป็นร้อยละ 100

2. จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 1,732 ตัน ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 21.06 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์วันละ 726 ตัน (ร้อยละ 41.92) เก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องวันละ 220 ตัน (ร้อยละ 12.70) มีการจัดการไม่ถูกต้องวันละ 786 ตัน (ร้อยละ 45.38) ดังนั้นจังหวัดปทุมธานี มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องวันละ 946 ตัน คิดเป็นร้อยละ 54.62 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 10.02

3. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 1,120 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 1.82 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์วันละ 310 ตัน (ร้อยละ 27.68) เก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องประมาณ 465.53 ตัน (ร้อยละ 41.57) มีการจัดการไม่ถูกต้องวันละ 344.47 ตัน (ร้อยละ 30.76) ดังนั้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องวันละ 775.53 ตัน คิดเป็นร้อยละ 69.24 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 1.22

4. จังหวัดอ่างทอง มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 268 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 54.56 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 101.40 ตัน (ร้อยละ 37.84) เก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องประมาณ 123.46 ตัน (ร้อยละ 46.07) มีการจัดการไม่ถูกต้องวันละ 43.14 ตัน (ร้อยละ 16.15) ดังนั้นจังหวัดอ่างทอง มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องวันละ 224.86 ตัน คิดเป็นร้อยละ 83.90 ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 1.09

5. จังหวัดสิงห์บุรี มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นวันละ 198 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 29.41 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์วันละ 69.48 ตัน (ร้อยละ 35.09) เก็บขนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องวันละ 76.29 ตัน (ร้อยละ 38.53) มีการจัดการไม่ถูกต้องวันละ 52.23 (ร้อยละ 26.38) ดังนั้นจังหวัดสิงห์บุรี มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องวันละ 145.77 ตัน คิดเป็นร้อยละ 73.62 เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 2.54

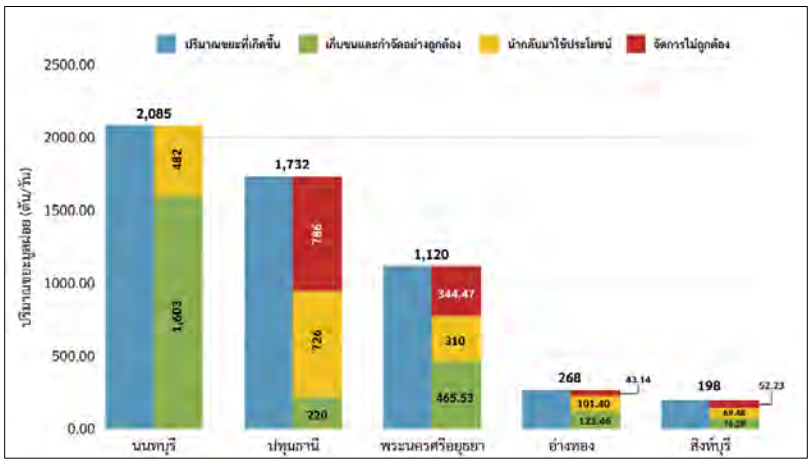

<u>แผนภูมิที่ 2.3-2</u> ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น กำจัดอย่างถูกต้อง นำไปใช้ประโยชน์ และจัดการไม่ถูกต้อง ปี 2567

ตารางที่ 2.3-1 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขยะรายจังหวัดปี 2567

จังหวัด	อปท. ที่มีบริการเก็บขน (แห่ง)	อปท. ที่ไม่มีบริการเก็บขน (แห่ง)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เก็บขนไปกำจัด (ตัน/ปี)	กำจัดถูกต้อง (ตัน/ปี)	กำจัดไม่ถูกต้อง (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะสะสม (ตัน)
นนทบุรี	45	-	763,110	176,412	586,698	763,110	0	0
ปทุมธานี	64	-	633,912	265,716	80,520	346,236	287,676	51,042
พระนครศรีอยุธยา	131	26	409,920	113,460	170,383.98	283,843.98	126,076.02	737,997
อ่างทอง	64	-	98,088	37,112.4	45,186.36	82,298.76	15,789.24	50,000
สิงห์บุรี	29	12	72,468	25,429.68	27,922.14	53,351.82	19,116.18	9,500
รวม	332	38	1,977,498	618,130.08	910,710.48	1,528,840.56	448,657.44	848,539

2) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

จากการสำรวจสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนและสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน มีจำนวนทั้งสิ้น 20 แห่ง เปิดดำเนินการ จำนวน 15 แห่ง แบ่งเป็นดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 แห่ง ดำเนินการโดยเอกชน จำนวน 3 แห่ง ส่วนที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการขยะมูลฝอยถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 3 แห่ง และไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 9 แห่ง และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชนมีการจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน 3 แห่ง สำหรับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ปิดดำเนินการรับขยะมูลฝอยใหม่ จำนวน 5 แห่ง แบ่งเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง และของเอกชน จำนวน 2 แห่ง ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเก่าสะสมในพื้นที่ ดังภาพที่ 2.3-1 และแผนภูมิที่ 2.3-3

ผลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยรายจังหวัด

1. จังหวัดสิงห์บุรี

จังหวัดสิงห์บุรี มีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Cluster) จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่ เทศบาลเมืองสิงห์บุรี ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี เป็นเจ้าภาพหลัก

ปี 2567 จังหวัดสิงห์บุรีมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 4 แห่ง แบ่งเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 4 แห่ง อยู่ระหว่างเปิดดำเนินการ 3 แห่ง แบ่งเป็น มีการกำจัดถูกต้อง

ตามหลักวิชาการ 1 แห่ง คือ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองสิงห์บุรี กำจัดไม่ถูกต้อง 2 แห่ง ได้แก่ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลถอนสมอ และเทศบาลตำบลพรหมบุรี ซึ่งใช้วิธีการกำจัดแบบเทกอง (Open Dump) และมีสถานที่กำจัดที่หยุดดำเนินการแล้ว 1 แห่ง คือ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองบางระจัน ทั้งนี้ ในภาพรวมจังหวัดสิงห์บุรี มีขยะมูลฝอยตกค้างสะสมที่ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องประมาณ 9,500 ตัน

2. จังหวัดอ่างทอง

จังหวัดอ่างทอง มีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Cluster) จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองอ่างทอง โดยมีเทศบาลเมืองอ่างทอง เป็นหน่วยงานหลัก

ปี 2567 จังหวัดอ่างทองมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 1 แห่ง พบว่า เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยเทศบาลเมืองอ่างทอง ดำเนินการเป็นสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย ทั้งนี้มีขยะมูลฝอยตกค้างสะสมที่ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องประมาณ 50,000 ตัน

3. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Cluster) จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ศูนย์จัดการขยะมูลฝอยต้นแบบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเจ้าภาพ และกลุ่มที่ 2 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนครหลวง มีเทศบาลตำบลนครหลวงเป็นเจ้าภาพ

ปี 2567 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั้งหมด จำนวน 11 แห่ง แบ่งเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 แห่ง และดำเนินการโดยเอกชน จำนวน 3 แห่ง โดยเปิดดำเนินการจำนวน 8 แห่ง (กำจัดไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทั้ง 8 แห่ง) แบ่งเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีโครงสร้างพื้นฐานถูกต้องแต่บริหารจัดการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ ศูนย์จัดการขยะต้นแบบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีวิธีกำจัดแบบเทกอง (Open Dump) 5 แห่ง ได้แก่ ทต.นครหลวง ทต.บ้านสร้าง ทต.ราชคราม อบต.แม่ลา และทต.ท่าเรือ วิธีการกำจัดแบบแปรสภาพขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิง RDF 2 แห่ง ได้แก่ บริษัท บางปะอิน เวสต์ เมเนจเมนท์ จำกัด พื้นที่ทต.เชียงรากน้อย และหจก.บางไทร รีไซเคิล จำกัด พื้นที่ ทต.บางไทร ทั้งนี้ มีสถานที่กำจัดที่หยุดดำเนินการแล้ว 3 แห่ง ได้แก่ ทม.ลำตาเสา ทต.ภาชี และบริษัท อุทัย คลีน เอนเนอร์จี จำกัด พื้นที่ อบต.อุทัย ทั้งนี้ในภาพรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขยะตกค้างสะสมที่ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องประมาณ 737,997 ตัน

4. จังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี มีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (Cluster) จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เทศบาลเมืองปทุมธานีเป็นเจ้าภาพ และกลุ่มที่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามเป็นเจ้าภาพ

ปี 2567 จังหวัดปทุมธานี มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย จำนวน 3 แห่ง แบ่งเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 แห่ง และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยบริษัทเอกชน จำนวน 2 แห่ง โดยเป็นสถานที่กำจัดที่เปิดดำเนินการ 2 แห่ง (กำจัดไม่ถูกต้องทั้ง 2 แห่ง) ได้แก่ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำไทร กำจัดแบบเทกอง (Open Dump) และบริษัท ต.คิดดี โปรดักส์ จำกัด ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (อบต.คลองสาม) กำจัดแบบแปรสภาพขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิง RDF และมีสถานที่กำจัดที่หยุดดำเนินการแล้ว 1 แห่ง

ดำเนินการโดยบริษัทเอกชน คือ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของบริษัท รักษ์บ้านเรา จำกัด ทั้งนี้ในภาพรวมจังหวัดปทุมธานีมีขยะมูลฝอยตกค้างสะสมที่ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้องประมาณ 51,042 ตัน

5. จังหวัดนนทบุรี

จังหวัดนนทบุรี มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จำนวนทั้งสิ้น 1 แห่ง มีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Cluster) จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมจังหวัดนนทบุรี บริหารโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นระบบฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

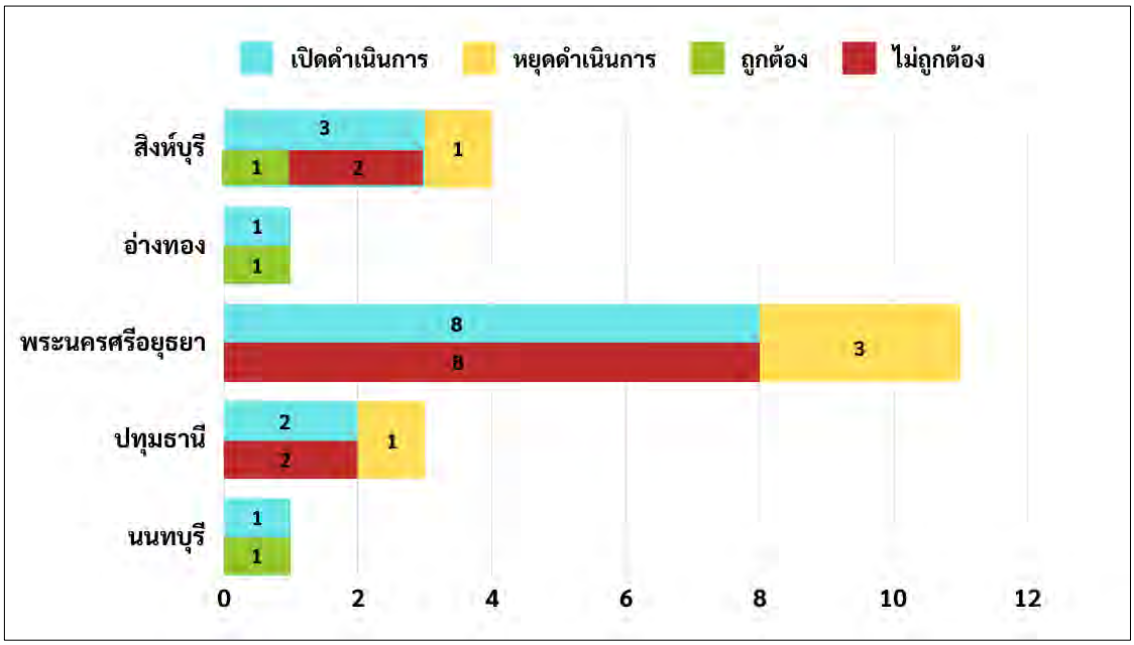

<u>**แผนภูมิที่ 2.3-3**</u> จำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6

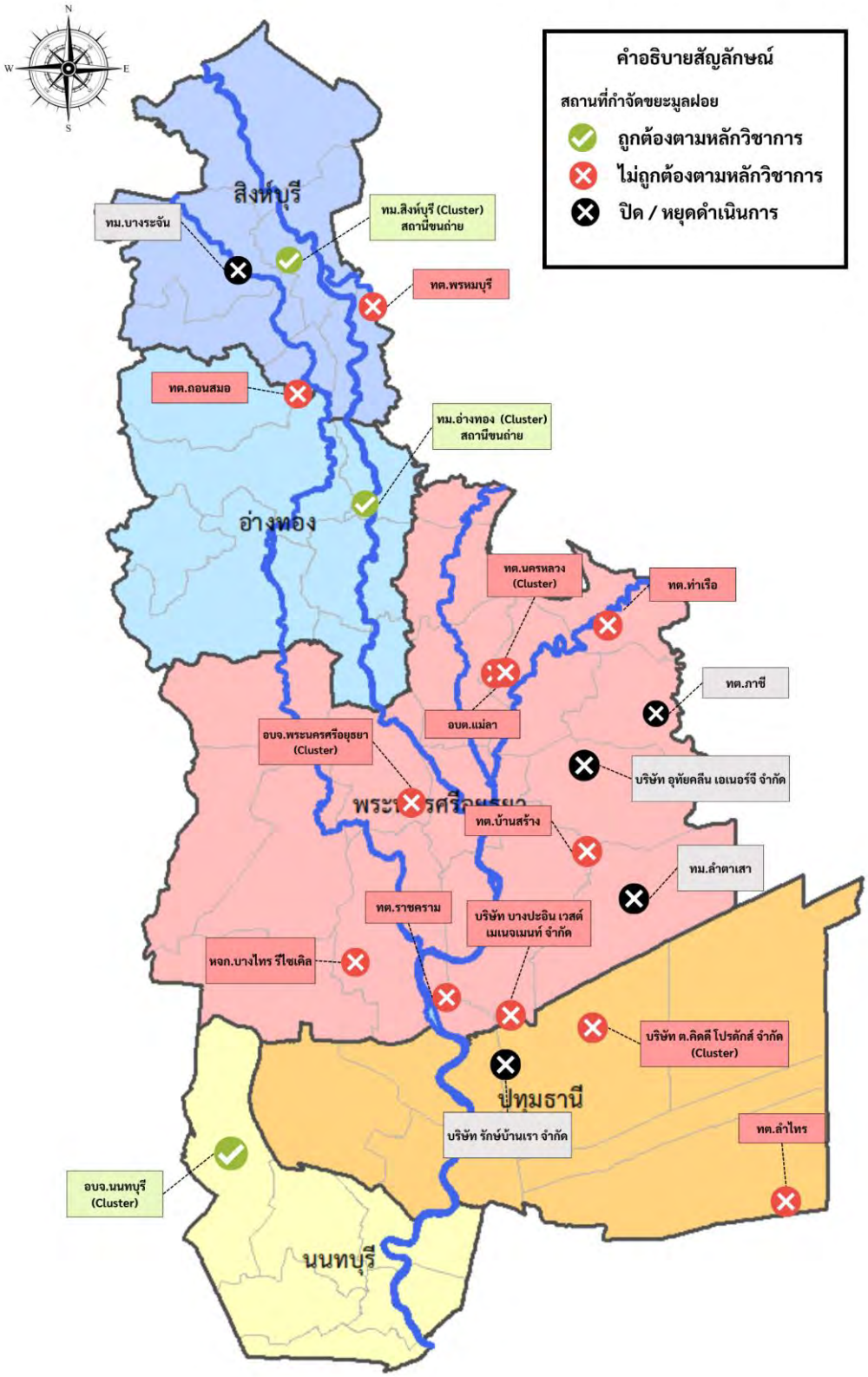

<u>ภาพที่ 2.3-1</u> สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6

3) การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน

การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนในพื้นที่จังหวัด 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และสิงห์บุรี มีแนวโน้มที่ดีขึ้น มีการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนโยบายภาครัฐสนับสนุนให้มีการวางระบบการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน โดยถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจัดตั้งจุดรวบรวมของเสียอันตรายในชุมชนและกำหนดให้มีศูนย์รวบรวมในระดับจังหวัด ทำให้ของเสียอันตรายจากชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

ปี 2567 ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 5 จังหวัด ประมาณ 38,893.44 ตัน แบ่งเป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 25,299.61 ตัน (ร้อยละ 65.05) และของเสียอันตรายจากชุมชนอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ถ่านไฟฉายและภาชนะบรรจุสารเคมี ประมาณ 13,593.82 ตัน (ร้อยละ 34.95) โดยจังหวัดนนทบุรี มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนเกิดขึ้นมากที่สุด ประมาณ 13,460.10 ตัน และจังหวัดสิงห์บุรี มีประมาณของเสียอันตรายจากชุมชนเกิดขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบของเสียอันตรายจากชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมด ดังแผนภูมิที่ 2.3-4

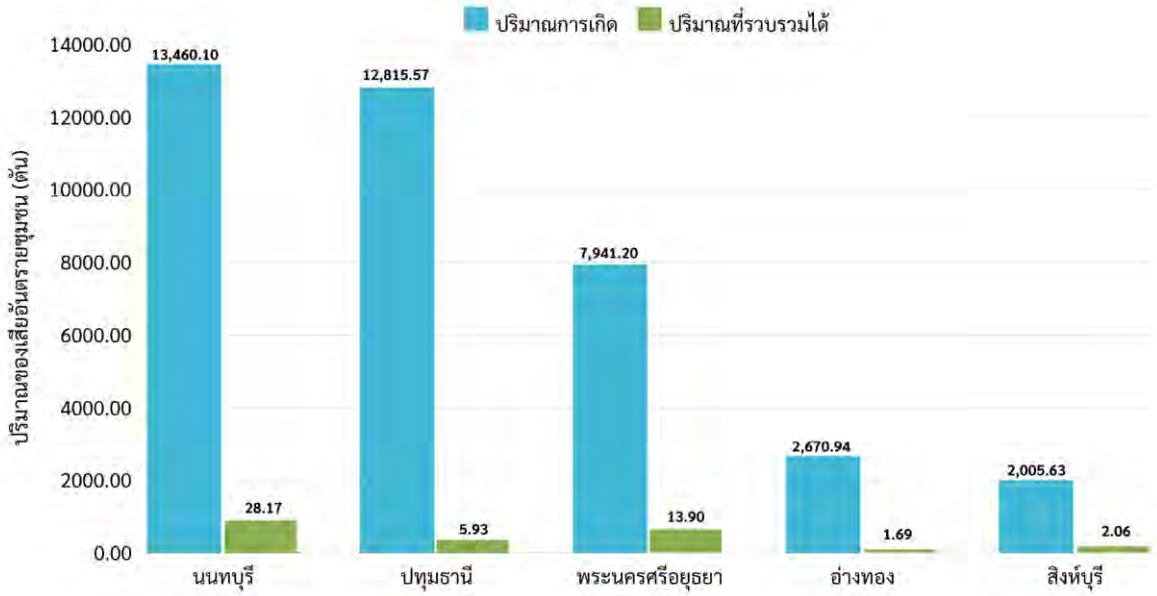

<u>แผนภูมิที่ 2.3-4</u> ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นและได้รับการเก็บรวบรวมและกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินกิจกรรมการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชนนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง โดยการตั้งจุดทิ้งของเสียอันตรายจากชุมชน (Drop off) หรือรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ จำนวน 51.75 ตัน และส่งกำจัดอย่างถูกต้อง 40.42 ตัน ดังตารางที่ 2.3-2 และแผนภูมิที่ 2.3-5

ตารางที่ 2.3-2 ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่รวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567

จังหวัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	ปริมาณที่รวบรวม (ตัน)	ปริมาณที่ส่งกำจัด (ตัน)
นนทบุรี	อบจ.นนทบุรี	2.36	0
	ทน.นนทบุรี	22.39	19.61
	ทน.ปากเกร็ด	3.42	3.42
ปทุมธานี	อบจ.ปทุมธานี	5.93	5.93
พระนครศรีอยุธยา	อบจ.พระนครศรีอยุธยา	13.90	9.40
อ่างทอง	ทม.อ่างทอง	1.69	0
สิงห์บุรี	อบจ.สิงห์บุรี	2.06	2.06
รวม		**51.75**	**40.42**

*** หมายเหตุ** : อบจ.นนทบุรีและจังหวัดอ่างทอง ไม่มีการส่งกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน

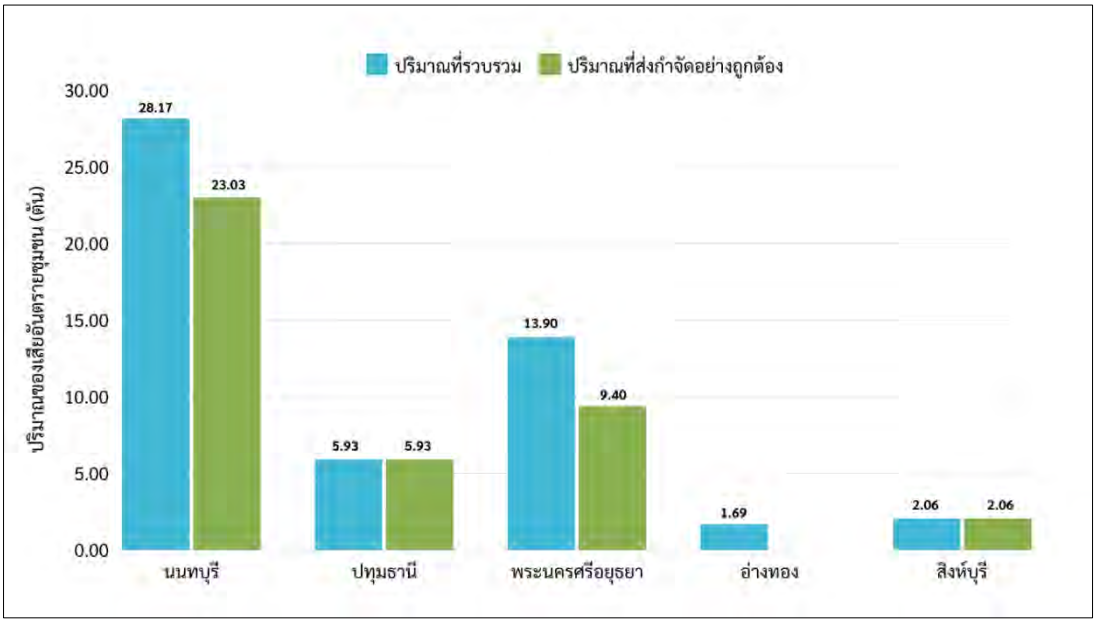

แผนภูมิที่ 2.3-5 ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่ได้รับการเก็บรวบรวมและกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567

การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนรายจังหวัด

1. จังหวัดนนทบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งดำเนินการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ และนำมาส่งยังศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้มอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยจังหวัดนนทบุรีมีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1.1 ศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนของจังหวัด โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามวิชาการ ในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนได้ จำนวน 2.36 ตัน แต่ไม่มีการส่งกำจัด เนื่องจากปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนยังไม่เพียงพอและไม่คุ้มค่าในการส่งกำจัด

1.2 ศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนของเทศบาลนครนนทบุรี ให้บริการภายในเขตพื้นที่เทศบาลฯ ในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนได้ จำนวน 22.39 ตัน และส่งกำจัดอย่างถูกต้องให้กับบริษัท บริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำกัด (มหาชน) จำนวน 19.61 ตัน

1.3 ศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนของเทศบาลนครปากเกร็ดให้บริการภายในเขตพื้นที่เทศบาลฯ ในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้อง จำนวน 3.42 ตัน

2. จังหวัดปทุมธานี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนไว้ในพื้นที่ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ใช้วิธีการกำหนดจุดนัดหมายเก็บขนของเสียอันตรายจากชุมชนไปกำจัดอย่างถูกต้อง ปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องให้กับบริษัท บางปู เอนไวรอนเมนทอล คอมเพล็กซ์ จำกัด จำนวน 5.93 ตัน

3. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาสัมพันธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งจังหวัด นำของเสียอันตรายจากชุมชนมาส่งยังศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งบริหารงานโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปิดดำเนินการเดือนละ 1 ครั้ง ในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนได้ จำนวน 13.90 ตัน และส่งกำจัดอย่างถูกต้องต้องให้กับบริษัท วงษ์พาณิชย์ จำกัด จำนวน 9.40 ตัน

4. จังหวัดอ่างทอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จำนวน 64 แห่ง ทำข้อตกลงร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชนร่วมกัน โดยกำหนดวันในการเก็บรวบรวม ในวันพุธแรกของทุกเดือน ซึ่งมีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนจังหวัดอ่างทอง บริหารงานโดยเทศบาลเมืองอ่างทองเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ ในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนได้ จำนวน 1.69 ตัน แต่ยังไม่มีการส่งกำจัด เนื่องจากปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนยังไม่เพียงพอและไม่คุ้มค่าในการส่งกำจัด

5. จังหวัดสิงห์บุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ดำเนินการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ และนำมาส่งยังศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้มอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี เป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเปิดรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนทุกวันศุกร์ที่ 3 ของเดือน ในปี 2567 สามารถเก็บรวบรวมและส่งกำจัดอย่างถูกต้องให้กับบริษัท บางปู เอนไวรอนเมนทอล คอมเพล็กซ์ จำกัด จำนวน 2.06 ตัน

จากข้อมูลการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนจากศูนย์รวบรวมในระดับจังหวัด พบว่าเมื่อแยกประเภทและปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่รวบรวมและส่งกำจัดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหลอดไฟ กลุ่มภาชนะบรรจุสารเคมี และกลุ่มซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2.3-3 และแผนภูมิที่ 2.3-6

ตารางที่ 2.3-3 ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนแต่ละประเภทที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง

ประเภท	จังหวัด					รวม (ตัน)
	นนทบุรี	ปทุมธานี	พระนครศรีอยุธยา	อ่างทอง	สิงห์บุรี	
กลุ่มหลอดไฟ	21.66	4.66	0	0	1.58	27.90
กลุ่มถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่	0	0.11	0.21	0	0.05	0.37
กลุ่มภาชนะบรรจุสารเคมี	1.37	0.64	7.98	0	0.35	10.34
กลุ่มซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	0	0.14	1.21	0	0.08	1.43
กลุ่มยาและเวชภัณฑ์	0	0	0	0	0	0
กลุ่มอื่น ๆ	0	0.38	0	0	0	0.38
รวม (ตัน)	**23.03**	**5.93**	**9.40**	**0**	**2.06**	**40.42**

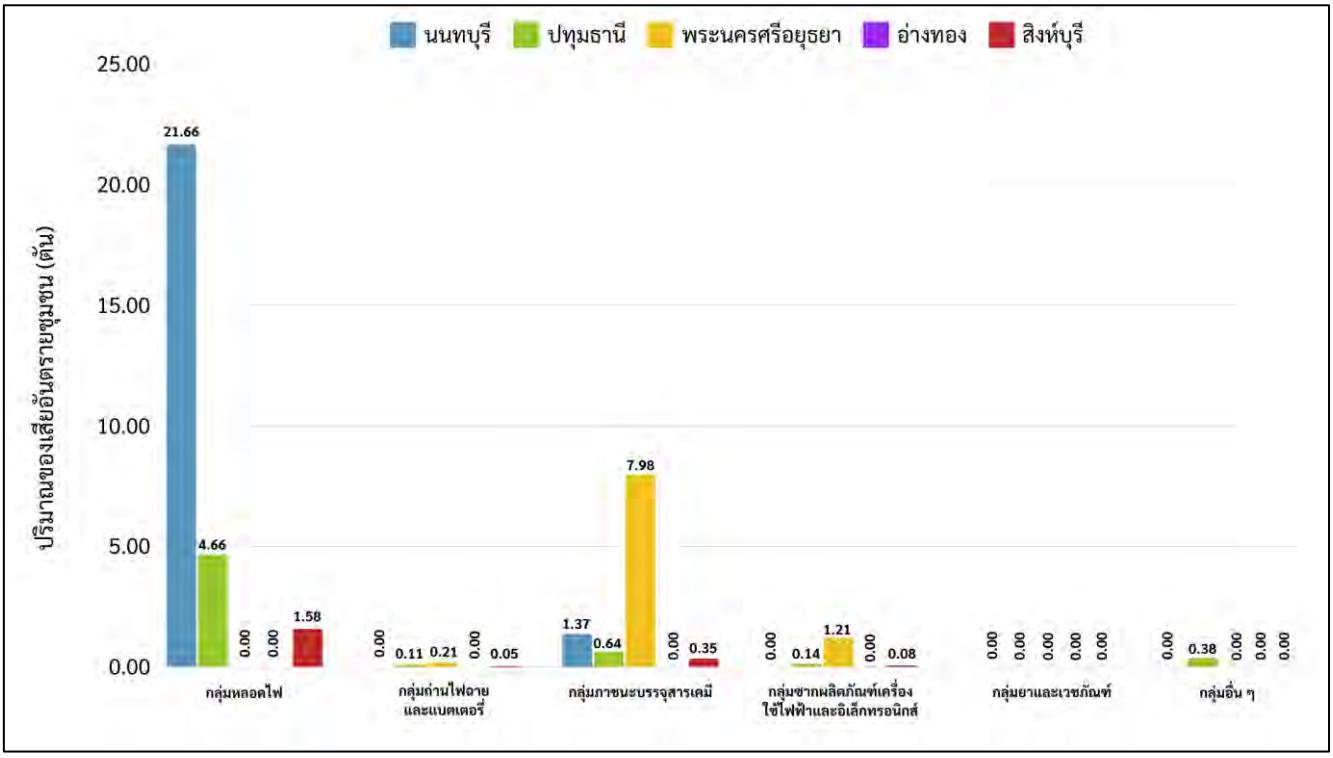

แผนภูมิที่ 2.3-6 ประเภทของเสียอันตรายจากชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง

แนวโน้มการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนมีแนวโน้มลดลง และการจัดการขยะมูลฝอยก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องให้ถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มมากขึ้น และผลจากการติดตามตรวจสอบและประเมินผล และกำกับดูแลรวมทั้งการให้คำแนะนำในการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง รวมทั้งการปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องและนำขยะมูลฝอยไปกำจัดร่วมกับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ที่ดำเนินการแบบรวมศูนย์ (Cluster) ของจังหวัด อย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบ ควรตรวจสอบระบบกำจัดขยะมูลฝอย วางแผนการปรับปรุง และบำรุงรักษาระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอย เกิดประสิทธิภาพ และยั่งยืน

การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการบูรณาการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจัดตั้งจุดรวบรวมของเสียอันตรายในชุมชนและกำหนดให้มีศูนย์รวบรวมในระดับจังหวัด ซึ่งของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่รวบรวมได้ ส่วนใหญ่เป็นหลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย และบรรจุภัณฑ์สารเคมี แต่ในอนาคตพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนจะเปลี่ยนแปลงไป มีความต้องการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการเปลี่ยนอุปกรณ์บ่อยขึ้นเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประกอบกับการนำเข้าผลิตภัณฑ์บางส่วนที่มีคุณภาพต่ำทำให้อายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ฯ น้อยลง จะส่งผลให้เกิดซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบาย และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ได้แก่ การจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทาง การเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดขยะ และการพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการขยะ ดังนี้

1) การจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทาง

(1) รณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่ต้นทางเพื่อนำไปจัดการอย่างเหมาะสมตามประเภทของขยะ

(2) เสริมสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบของประชาชน ให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือมีองค์ประกอบจากวัสดุรีไซเคิลมีส่วนร่วมในการลด คัดแยก นำขยะกลับมาใช้ประโยชน์และแยกทิ้งตามระบบที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดไว้เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

(3) ส่งเสริมการคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ในหน่วยงานภาครัฐ อาคารสำนักงานเอกชน ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ขนาดใหญ่และประจำท้องถิ่น ตลาดสด สถานประกอบการและร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม และกิจการบริการส่งอาหาร

(4) สร้างความรู้ความเข้าใจ และข้อเสนอแนะทางวิชาการในการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกต้องให้กับประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายผ่านเครือข่ายภาคประชาชน ร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน

2) การจัดการขยะมูลฝอยที่กลางทาง

(1) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทครอบคลุมในพื้นที่

(2) จัดตั้งจุดรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนภายในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) พัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรในหน่วยงานระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเก็บรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายภายในพื้นที่

3) การเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดขยะมูลฝอย

(1) สนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก จัดลำดับความเร่งด่วน (Priority areas) และการกำหนดทางเลือกการจัดการที่เหมาะสมตามลักษณะพื้นที่ และขนาดของกลุ่มการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้เทคโนโลยีแบบคาร์บอนต่ำในการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อลดก๊าซเรือนกระจกจากการกำจัดขยะมูลฝอย

(2) ขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามรูปแบบการจัดการ ของเสียอันตรายจากชุมชนที่เหมาะสม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 ขั้นตอน : 1) การสร้างกลไกการคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชนตั้งแต่ต้นทาง 2) การแยกทิ้ง 3) การรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน 4) การเก็บกักเพื่อรอส่งกำจัดอย่างถูกต้อง 5) การขนส่ง 6) การรีไซเคิล และ 7) การบำบัดและกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

(3) กำกับดูแล ติดตามตรวจสอบ และปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

4) การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ

(1) ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท บทกำหนดโทษและแรงจูงใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย

(2) จัดทำกลไกในการติดตามประเมินผลในการดำเนินการขับเคลื่อนแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย (Clusters)

(3) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ให้เกิดความเชื่อมโยงกันในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างครอบคลุม

2.4 สถานการณ์ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ปี 2567

สถานการณ์ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

จากการติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และนนทบุรี จำนวน 10 แห่ง เพื่อสำรวจสถานภาพการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย และให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน โดยการดำเนินงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมภายใต้แผนแม่บทการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในส่วนของการสนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางด้านการบริหารจัดการ และการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียและการดูแลรักษา เพื่อให้สามารถบริหารงานระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง สรุปดังภาพที่ 2.4-1 ถึงภาพที่ 2.4-2 และตารางที่ 2.4-1 ถึงตารางที่ 2.4-2

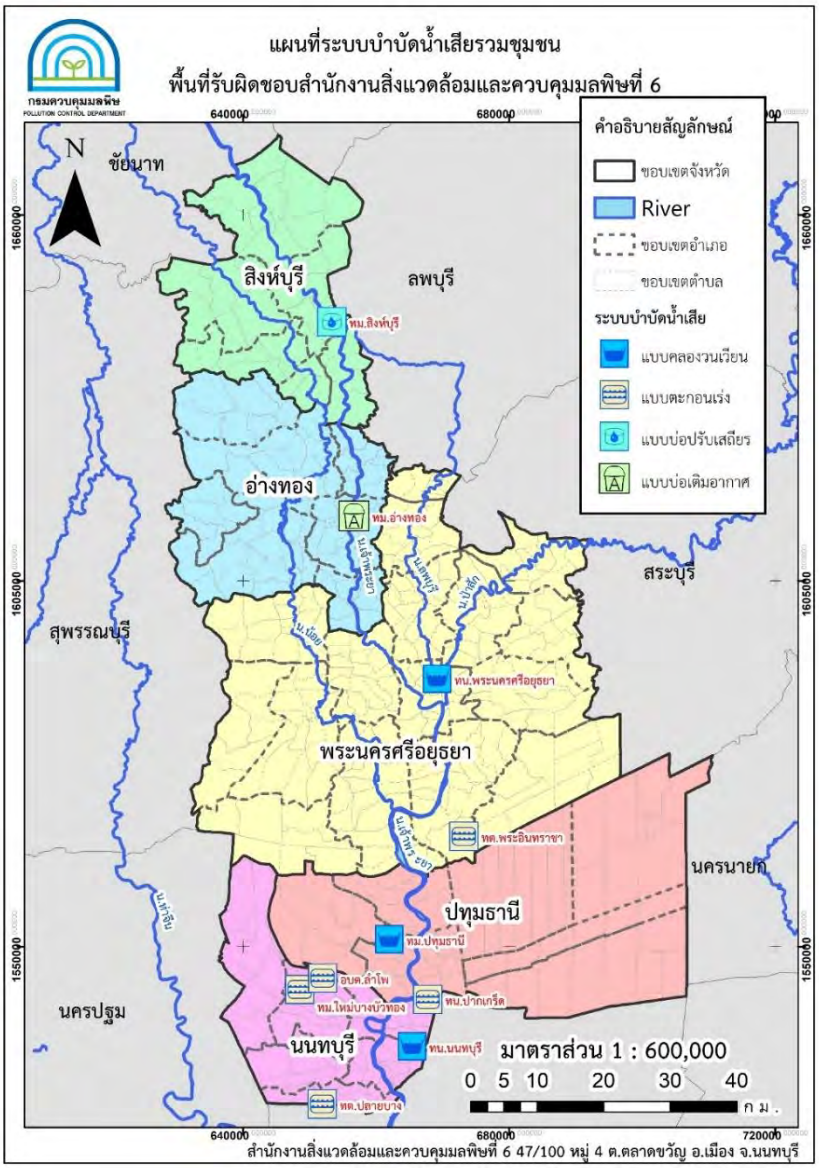

<u>ภาพที่ 2.4-1</u> ที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

ระบบแบบบ่อปรับเสถียร (SP)
เทศบาลเมืองสิงห์บุรี

ระบบแบบบ่อเติมอากาศ (AL)
เทศบาลเมืองอ่างทอง

ระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (OD)
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

ระบบแบบตะกอนเร่ง (AS)
เทศบาลตำบลพระอินทราชา
(หยุดเดินระบบ)

ระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (OD)
เทศบาลเมืองปทุมธานี

ระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (OD)
เทศบาลนครนนทบุรี

ระบบแบบตะกอนเร่ง (AS)
เทศบาลนครปากเกร็ด

ระบบแบบตะกอนเร่ง (AS)
เทศบาลเมืองใหม่บางบัวทอง

ระบบแบบตะกอนเร่ง (AS)
องค์การบริหารส่วนตำบลลำโพ

ระบบแบบตะกอนเร่ง (AS)
เทศบาลตำบลปลายบาง

<u>ภาพที่ 2.4-2</u> ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

<u>ตารางที่ 2.4-1</u> ปริมาณน้ำเข้าระบบและคุณภาพน้ำทิ้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน และระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร

จังหวัด	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระบบบำบัดน้ำเสีย	ความสามารถในการรองรับ (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบ (ลบ.ม./วัน)	ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้ง
สิงห์บุรี	เทศบาลเมืองสิงห์บุรี	แบบ SP (เปิดดำเนินการ)	4,500	2,235 (ร้อยละ 50)	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
อ่างทอง	เทศบาลเมืองอ่างทอง	แบบ AL (เปิดดำเนินการ)	8,200	1,820 (ร้อยละ 22)	ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด (TSS และ TN)
พระนครศรีอยุธยา	เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา	แบบ OD (เปิดดำเนินการ)	24,000	12,000 (ร้อยละ 50)	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
	เทศบาลตำบลพระอินทราชา	แบบ AS (หยุดดำเนินการ)	3,000	-	-
ปทุมธานี	เทศบาลเมืองปทุมธานี	แบบ OD (เปิดดำเนินการ)	11,000	1,583 (ร้อยละ 14)	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
นนทบุรี	เทศบาลนครนนทบุรี	แบบ OD (เปิดดำเนินการ)	38,500	13,340 (ร้อยละ 35)	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
	เทศบาลนครปากเกร็ด	แบบ AS (เปิดดำเนินการ)	6,000	6,385	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
	เทศบาลเมืองใหม่บางบัวทอง	แบบ AS (เปิดดำเนินการ)	600	179 (ร้อยละ 30)	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
	องค์การบริหารส่วนตำบลลำโพ	แบบ AS (เปิดดำเนินการ)	1,500	410 (ร้อยละ 27)	ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด (TN)
	เทศบาลตำบลปลายบาง	แบบ AS (เปิดดำเนินการ)	1,000	358 (ร้อยละ 36)	อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

หมายเหตุ : ระบบ OD (Oxidation Ditch) ระบบคลองวนเวียน
ระบบ AS (Activated Sludge) ระบบตะกอนเร่ง
ระบบ SP (Stabilization Pond) ระบบบ่อปรับเสถียร
ระบบ AL (Aerated Lagoon) ระบบบ่อเติมอากาศ

<u>ตารางที่ 2.4-2</u> ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน
และระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร

ระบบบำบัดน้ำเสีย	พารามิเตอร์					
	ความเป็นกรด-ด่าง (pH)	ปริมาณสารแขวนลอย (TSS)[2] (mg/L)	น้ำมันและไขมัน (O&G) (mg/L)	บีโอดี (BOD) (mg/L)	ฟอสฟอรัสรวม (TP) (mg/L)	ไนโตรเจนรวม (TN)[3] (mg/L)
ระบบบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมืองสิงห์บุรี	7	<10	1.7	5.1	0.40	7.99
โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ เทศบาลเมืองอ่างทอง	7	**98***	2.5	3.6	0.16	**70.1***
ระบบบำบัดน้ำเสีย เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา	6	<10	1.3	11.9	0.76	14.6
โรงบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมืองปทุมธานี	7	18	1.6	2.5	0.82	5.96
โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ ประชานิเวศน์ 3 เทศบาลนครนนทบุรี	7	13	4.6	12.2	0.21	19.3
โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ (โซน 1 ศรีสมาน) เทศบาลนครปากเกร็ด	6	<10	1.6	1.6	0.06	2.05
ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำ เทศบาลเมืองใหม่บางบัวทอง	6	<10	0.8	12.9	0.08	15.8
ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำ องค์การบริหารส่วนตำบลลำโพ	6	<10	1.1	16.2	0.11	**23.8***
ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำ เทศบาลตำบลปลายบาง	6	<10	0.6	1.7	0.71	6.47
มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน[1]	**5.5-9.0**	**≤30 / ≤50**	**≤5**	**≤20**	**≤2**	**≤20**

หมายเหตุ [1] : เปรียบเทียบประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ลงวันที่ 7 เมษายน 2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 69ง วันที่ 2 มิถุนายน 2553

[2] : ของแข็งแขวนลอย (Suspended Solids) กรณีหน่วยบำบัดสุดท้ายเป็นบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond) หรือบ่อผึ่ง (Oxidation Pond) ไม่เกิน 50 มิลลิกรัมต่อลิตร คือ ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองสิงห์บุรี และโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลเมืองอ่างทอง

[3] : ส่งตรวจวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการเอกชน

* : ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

1. ระบบบำบัดน้ำเสียจังหวัดสิงห์บุรี

จังหวัดสิงห์บุรี มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน 1 แห่ง คือ ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองสิงห์บุรี เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond : SP) จำนวน 3 บ่อ รองรับน้ำเสีย 4,500 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 67 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 4 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 51.22 จากพื้นที่เทศบาล 7.81 ตารางกิโลเมตร ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 2,235 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 50 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วระบายลงสู่แม่น้ำลพบุรี ห่างจากเขื่อนกันน้ำประมาณ 100 เมตร เดินระบบปี พ.ศ. 2545 เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้ทำสัญญาลงนามบันทึกข้อตกลงกับองค์การจัดการน้ำเสีย เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2557 ร่วมบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียเป็นระยะเวลา 15 ปี

2. ระบบบำบัดน้ำเสียจังหวัดอ่างทอง

จังหวัดอ่างทอง มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน 1 แห่ง คือ โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลเมืองอ่างทอง เป็นระบบบำบัดแบบบ่อเติมอากาศ (Aerated Lagoon : AL) จำนวน 2 บ่อ รองรับน้ำเสีย 8,200 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 17 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 1.2 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 19.38 จากพื้นที่เทศบาล 6.193 ตารางกิโลเมตร ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 1,820 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 22 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วระบายลงสู่คลองลำท่าแดง ห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 900 เมตร เดินระบบปี พ.ศ. 2538

3. ระบบบำบัดน้ำเสียจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน 2 แห่ง คือ ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลพระอินทราชา (หยุดเดินระบบ ปี 2555)

1) ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เป็นระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD) ประกอบด้วย บ่อเติมออกซิเจน 2 บ่อ ความลึก 4 เมตร บ่อตะกอน 2 ชุด ชุดละ 2 บ่อ ความลึก 6 เมตร รองรับน้ำเสีย 24,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 32 ไร่ พื้นที่บริการของระบบบำบัดน้ำเสีย ครอบคลุมพื้นที่ 8 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 54.27 จากพื้นที่เทศบาล 14.74 ตารางกิโลเมตร ระบบรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบระบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 12,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 50 เดินระบบปี พ.ศ. 2541

2) ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลพระอินทราชา เป็นแบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge : AS) ประกอบด้วย บ่อเติมอากาศ 2 บ่อ บ่อตกตะกอน 2 บ่อ รองรับน้ำเสีย 3,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 5 ไร่ พื้นที่บริการของระบบบำบัดน้ำเสีย 1.17 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 28.96 จากพื้นที่เทศบาล 4.04 ตารางกิโลเมตร ระบบรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบระบบท่อรวม แหล่งรองรับน้ำทิ้ง คือ คลองชลประทาน เดินระบบปี พ.ศ. 2544 ทั้งนี้ ประสบปัญหาอุทกภัยเมื่อปี 2553 - 2554 อุปกรณ์ชำรุดทั้งหมดรวมทั้งตัวอาคาร ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในอาคารสำนักงานของระบบบำบัด และเทศบาลขาดงบประมาณในการซ่อมแซมระบบ จึงหยุดเดินระบบตั้งแต่ปี 2555

4. ระบบบำบัดน้ำเสียจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน 1 แห่ง คือ โรงบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองปทุมธานี เป็นระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD) ประกอบด้วย บ่อเติมอากาศ 2 บ่อ บ่อตกตะกอน 2 บ่อ บ่อพักน้ำผ่านการบำบัด 1 บ่อ รองรับน้ำเสีย 11,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 25 ไร่

ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 1,583 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 14 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดระบายลงสู่คลองบางหลวง และไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เดินระบบปี พ.ศ. 2545

5. ระบบบำบัดน้ำเสียจังหวัดนนทบุรี

จังหวัดนนทบุรี มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน 5 แห่ง แบ่งเป็น ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน 2 แห่ง คือ โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ ประชานิเวศน์ 3 และโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ (โซน 1 ศรีสมาน) และระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร 3 แห่ง คือ ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำเทศบาลเมืองใหม่บางบัวทอง ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำองค์การบริหารส่วนตำบลลำโพ และศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำเทศบาลตำบลปลายบาง

1) โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ ประชานิเวศน์ 3 เป็นระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD) ประกอบด้วยบ่อเติมอากาศแบบคลองวนเวียน จำนวน 4 บ่อ ถังตกตะกอน บ่อสูบตะกอน และบ่อเติมคลอรีน รองรับน้ำเสีย 38,500 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 26 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 14 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 35.99 จากพื้นที่เทศบาล 38.9 ตารางกิโลเมตร ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 13,340 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 35 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดระบายลงสู่คลองลำเสือตาย ไหลผ่านคลองบางตลาด และไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เดินระบบปี พ.ศ. 2541

2) โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ (โซน 1 ศรีสมาน) เป็นแบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge : AS) รวบรวมน้ำเสียพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด รองรับน้ำเสียได้ 6,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 7 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 12 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 33.3 จากพื้นที่เทศบาล 36.04 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบ 6,385 ลูกบาศก์เมตร/วัน น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วระบายลงสู่คลองบ้านเก่า และไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เดินระบบปี พ.ศ. 2562

3) ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำเทศบาลเมืองใหม่บางบัวทอง เป็นระบบบำบัดน้ำเสียระบบตะกอนเร่ง (AS) แบบเติมเข้า-ถ่ายออก ASBR (Anoxic-Oxic Sequencing Batch Reactor) ประกอบด้วย ถังปรับสมดุล ถังปฏิกิริยาชีวภาพ ถังพักน้ำทิ้ง ถังผลิตน้ำสะอาด และถังเก็บกักตะกอน รองรับน้ำเสีย 600 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 1 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 3.6 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 12.12 จากพื้นที่เทศบาล 29.7 ตารางกิโลเมตร ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 179 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 30 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วระบายลงสู่บึงน้ำด้านหลังระบบบำบัดน้ำเสีย เดินระบบปี พ.ศ. 2562

4) ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำองค์การบริหารส่วนตำบลลำโพ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียระบบตะกอนเร่ง (AS) แบบเติมอากาศชนิดมีตัวกลางยึดเกาะ (Fixed Film Aeration) ประกอบด้วย ถังปรับสมดุล ถังเติมอากาศ ถังตกตะกอน ถังพักน้ำทิ้ง ถังผลิตน้ำสะอาด และถังเก็บตะกอนส่วนเกิน รองรับน้ำเสีย 1,500 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 1 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 6.7 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 55.69 จากพื้นที่เทศบาล 12.03 ตารางกิโลเมตร ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 410 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 27 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วระบายลงสู่คลองลากฆ้อน เดินระบบปี พ.ศ. 2565

5) ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำเทศบาลตำบลปลายบาง เป็นระบบบำบัดน้ำเสียระบบตะกอนเร่ง (AS) แบบเติมอากาศชนิดมีตัวกลางยึดเกาะ (Fixed Film Aeration) ประกอบด้วย ถังปรับสมดุล ถังเติมอากาศ ถังตกตะกอน ถังพักน้ำทิ้ง ถังผลิตน้ำสะอาด และถังเก็บตะกอนส่วนเกิน รองรับน้ำเสีย 1,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน บนพื้นที่ 1 ไร่ พื้นที่บริการรวบรวมน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่ 2 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 12.76 จากพื้นที่เทศบาล

15.68 ตารางกิโลเมตร ระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเป็นแบบท่อรวม ปริมาณน้ำเข้าระบบ 358 ลูกบาศก์เมตร/วัน คิดเป็นร้อยละ 36 น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วระบายลงสู่คลองมหาสวัสดิ์ เดินระบบปี พ.ศ. 2565

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ปริมาณน้ำเข้าระบบยังไม่เต็มความสามารถของระบบบำบัดน้ำเสีย
2. สถานีสูบน้ำเสีย ปั๊มชำรุด ทำให้ไม่สามารถสูบน้ำเสียได้ตามปกติ
3. เครื่องจักรและอุปกรณ์มีอายุการใช้งานมานาน ทำให้ชำรุดบ่อย
4. ระบบท่ออาจจะมีการอุดตันและไม่ครอบคลุมพื้นที่ ทำให้น้ำเสียเข้าระบบน้อย
5. งบซ่อมบำรุงมีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถบำรุงรักษาได้ตามแผน
6. ค่าใช้จ่ายในการเดินระบบสูง โดยเฉพาะค่าไฟฟ้า
7. ขาดนักวิทยาศาสตร์ในการช่วยเดินระบบ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย

1. ข้อเสนอแนะการแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย สำหรับหน่วยงานส่วนกลาง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสนับสนุนและผลักดันเพื่อให้การจัดการน้ำเสียชุมชนมีประสิทธิภาพ ลดมลพิษที่ปล่อยออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ดังนี้

1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการน้ำเสียชุมชน โดยสนับสนุนการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้ง 9 แห่ง ให้สามารถบำบัดน้ำเสียได้ตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2) ทบทวนการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย โดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่า และประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสีย เช่น การสำรวจระบบท่อ การรั่วไหล ปริมาณน้ำเข้าระบบ คุณภาพน้ำจากการบำบัดน้ำเสีย การใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ การสร้างความตระหนักความรับผิดชอบของผู้บริหาร ส่งเสริมการนำน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดจนมีคุณภาพที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดมลพิษที่ระบายสู่แหล่งน้ำ

3) สนับสนุนการศึกษาความเป็นไปได้ และออกแบบจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมในพื้นที่เทศบาลฯ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ โดยพิจารณารูปแบบของระบบบำบัดน้ำเสียรวม (Central Wastewater Treatment Plant) หรือแบบกลุ่มอาคาร (Cluster Wastewater Treatment Plant)

4) ลดปริมาณความสกปรกของเสีย ณ แหล่งกำเนิด โดยให้บ้านเรือนและอาคารทุกประเภทมีการจัดการน้ำเสียเบื้องต้นด้วยการติดตั้งถังดักไขมันและ/หรือระบบบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด

5) กำหนดพื้นที่ห้ามระบายของเสียจากเรือและบ้านเรือนริมน้ำลงแม่น้ำ

6) ควรกำหนดกลไกทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการน้ำเสีย เช่น การเก็บค่าธรรมเนียม เพื่อเป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP : Polluter-Pays-Principle)

7) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียระดับนโยบาย

1) ปรับปรุงเพิ่มเติมกฎหมาย/มาตรฐานด้านมลพิษทางน้ำให้สอดคล้องกับสถานการณ์

2) ให้มีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการน้ำเสียที่เหมาะสมสำหรับเมืองขนาดใหญ่

3) ให้การสนับสนุน การศึกษา ออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียให้กับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเกิดน้ำเสียจากชุมชนสูง ประชากรหนาแน่น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน

บทที่ 3
ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

บทที่ 3
ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

3.1 โครงการลดของเสียในแหล่งน้ำวิกฤตและจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลัก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

โครงการลดของเสียในแหล่งน้ำวิกฤตและจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลัก ภายใต้โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามตรวจสอบควบคุม กำกับ และบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำเสีย เกิดการบูรณาการความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบควบคุม กำกับและบังคับใช้กฎหมาย และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการในการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพน้ำ โดยผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 ติดตามตรวจสอบควบคุม กำกับ และบังคับการใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ หรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ 31 แห่ง น้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ 40 ตัวอย่าง ดังนี้

- จังหวัดนนทบุรี ในพื้นที่อำเภอเมืองนนทบุรี และอำเภอปากเกร็ด จำนวน 23 แห่ง (น้ำทิ้ง 29 ตัวอย่าง) ได้แก่ แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทที่ดินจัดสรร ประเภทอาคารบางประเภทและบางขนาด บ้านพักอาศัย ร้านอาหาร และศาสนสถาน
- จังหวัดปทุมธานี พื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอธัญบุรี อำเภอคลองหลวง และอำเภอลำลูกกา จำนวน 8 แห่ง (น้ำทิ้ง 11 ตัวอย่าง) ได้แก่ แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทที่ดินจัดสรร ประเภทอาคารบางประเภทและบางขนาด ที่ดินจัดสรร และสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

การตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิด รวม 40 ตัวอย่าง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 3.1-1 จำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ จำแนกรายจังหวัดและจำนวนน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ จำแนกรายจังหวัด

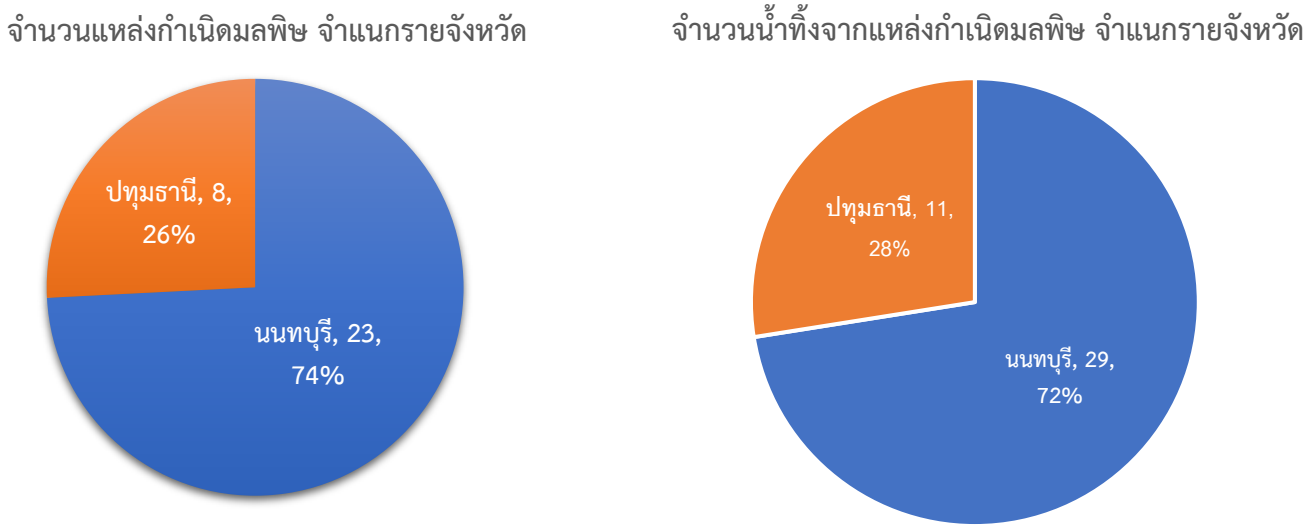

<u>แผนภูมิที่ 3.1-1</u> จำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ จำแนกรายจังหวัดและจำนวนน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ จำแนกรายจังหวัด

3.1.2 จัดประชุมคณะทำงาน ติดตามตรวจสอบ ควบคุม กำกับ บังคับใช้กฎหมาย จำนวน 4 ครั้ง ประกอบด้วยการประชุมบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลแหล่งกำเนิดมลพิษ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามกฎหมาย 3 ครั้ง ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี (วันที่ 19 ธันวาคม 2566) จังหวัดปทุมธานี (วันที่ 21 ธันวาคม 2566) และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วันที่ 25 ธันวาคม 2566) และประชุมบูรณาการความร่วมมือการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ จำนวน 1 ครั้ง (วันที่ 27 สิงหาคม 2567)

3.1.3 จัดประชุม สื่อสารประชาสัมพันธ์ แนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างองค์ความรู้การจัดการน้ำเสีย สร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของแหล่งกำเนิดมลพิษในการจัดการปัญหา โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการคลินิกสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ครั้ง (16 สิงหาคม 2567) และชี้แจงสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แนวทางการดำเนินงาน เสริมสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำเสียให้กับแหล่งกำเนิดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดมลพิษ 23 แห่ง

3.1.4 ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำวิกฤต

ดำเนินการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ในพื้นที่ จังหวัดนนทบุรี และปทุมธานี จำนวน 7 แหล่งน้ำ 10 สถานี (รายละเอียดดังภาพที่ 3.1-1 แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการโครงการลดของเสียในแหล่งน้ำวิกฤตฯ) โดยตรวจวัดในพื้นที่ที่มีการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (คลองเปรมประชากร จำนวน 1 สถานี) จังหวัดปทุมธานี (คลองเปรมประชากร คลองบ้านพร้าว คลองบางหลวงเชียงรากและคลองน้ำอ้อม รวม 4 สถานี) และจังหวัดนนทบุรี (คลองบางตลาด คลองบางแพรก อำเภอเมืองนนทบุรี คลองบางแพรก อำเภอบางใหญ่ รวม 5 สถานี) 4 ครั้งต่อปี รายละเอียดผลคุณภาพน้ำสรุปดังตารางที่ 3.1-1 สรุปค่าเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI) พื้นที่วิกฤตคุณภาพน้ำ

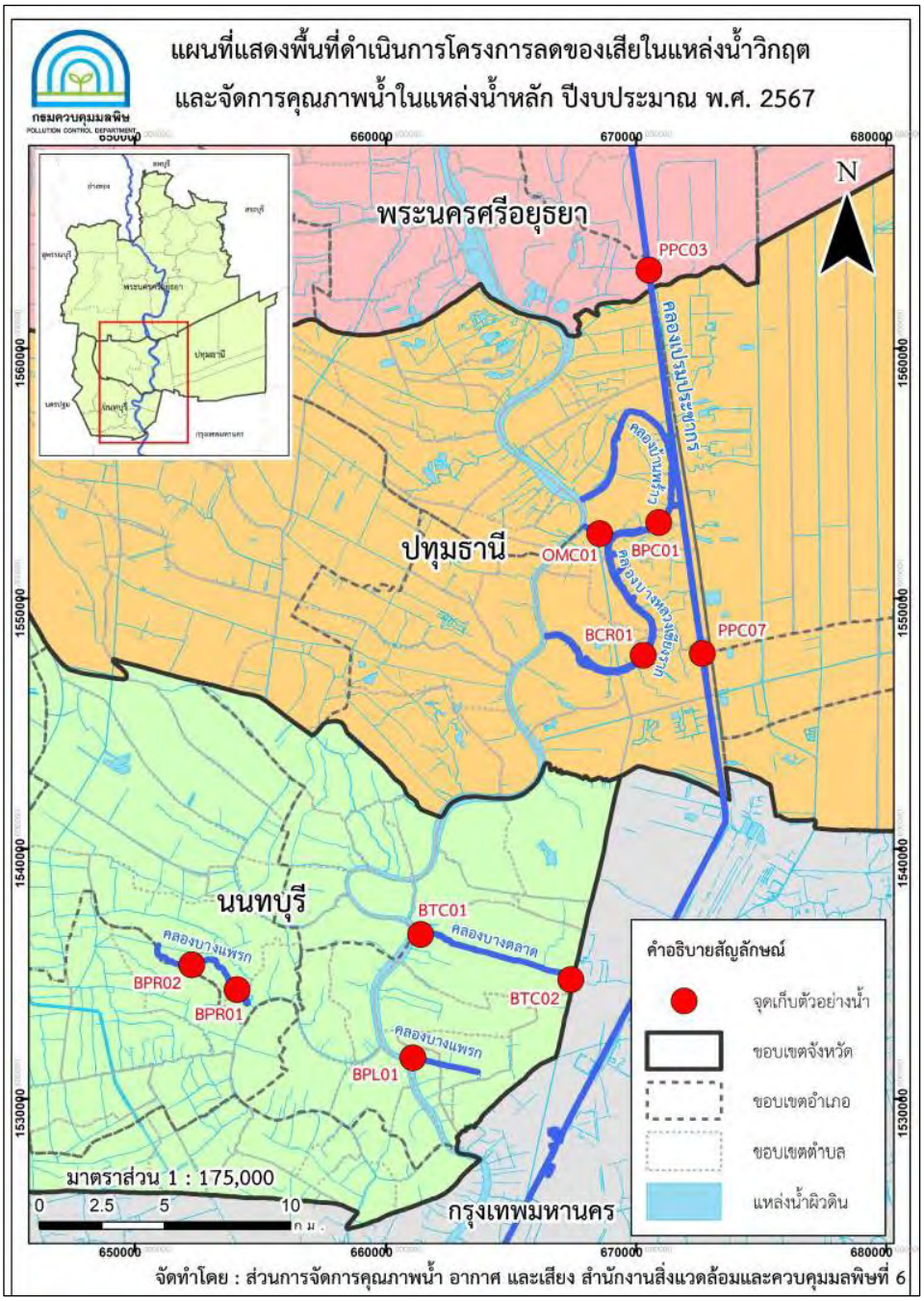

<u>ภาพที่ 3.1-1</u> แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการโครงการ

<u>ตารางที่ 3.1-1</u> สรุปค่าเฉลี่ยดัชนีคุณภาพน้ำ (WQI) พื้นที่วิกฤตคุณภาพน้ำ

แหล่งน้ำ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ค่าเฉลี่ย	สรุปคุณภาพน้ำ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา						
คลองเปรมประชากร	22	42	55	25	36	ดีขึ้น
จังหวัดปทุมธานี						
คลองเปรมประชากร	28	45	49	23	36	ดีขึ้น
คลองบางหลวงเชียงราก	58	57	34	40	47	เสื่อมโทรมลง
คลองบ้านพร้าว	59	60	65	44	57	เสื่อมโทรมลง
คลองน้ำอ้อม	58	58	63	40	55	เสื่อมโทรมลง
จังหวัดนนทบุรี						
คลองบางตลาด สะพานข้ามคลอง	12	12	23	23	18	ดีขึ้น
คลองบางตลาด กรมลประทาน	50	21	28	15	29	เสื่อมโทรมลง
คลองบางแพรก วัดบางแพรกใต้	13	32	12	12	17	ดีขึ้น
คลองบางแพรก อู่มนตรีเซอร์วิส	12	12	12	12	12	คงที่
คลองบางแพรก หมู่บ้านมัณฑนา	12	29	19	13	18	ดีขึ้น

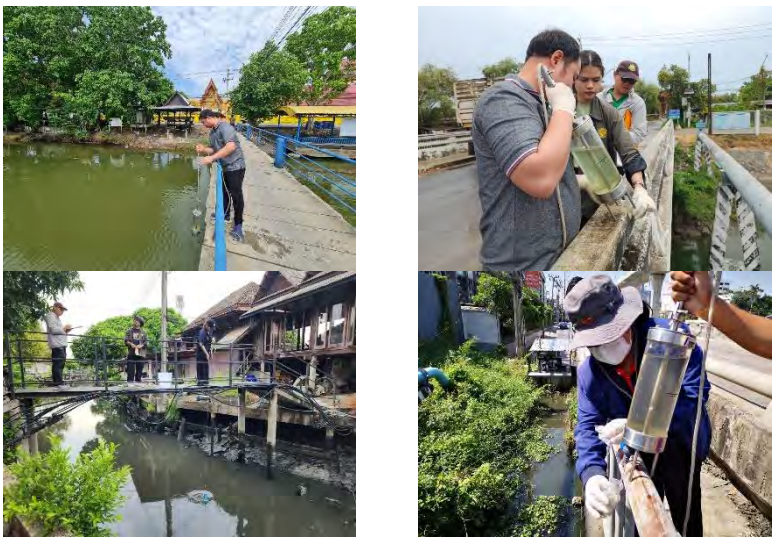

<u>ภาพที่ 3.1-2</u> การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

3.2 สถานการณ์คุณภาพน้ำแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน และคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อบริการประชาชนให้มีน้ำสะอาดเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภค โดยขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมการสำรวจข้อมูลระบบประปาหมู่บ้าน (สำรวจแหล่งน้ำดิบที่ใช้สำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน ความเพียงพอของน้ำดิบ โครงสร้างระบบประปา การบริหารงานและการดูแลบำรุงรักษาระบบประปา) การตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน และคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน และการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลระบบประปาหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจในการเดินระบบ สามารถตรวจวัดคุณภาพน้ำ แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำเบื้องต้น และสนับสนุนชุดตรวจวัดคุณภาพน้ำประปาอย่างง่าย (Test Kit) สำหรับใช้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านให้สะอาด ปลอดภัย เหมาะสำหรับการอุปโภคบริโภค และเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาอีกด้วย

คุณภาพแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน (น้ำผิวดิน)

การตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินของระบบประปาผิวดิน จำนวน 13 แห่ง ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 แห่ง และจังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 แห่ง ผลการประเมินคุณภาพน้ำโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำ (Water Quality Index; WQI) ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เกณฑ์ดี จำนวน 1 แห่ง เกณฑ์พอใช้ จำนวน 7 แห่ง และเกณฑ์เสื่อมโทรม 15 แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ 3.2-1 และแผนภูมิที่ 3.2-1

<u>ตารางที่ 3.2-1</u> สรุปผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบของระบบประปาแบบผิวดิน

ลำดับ	ชื่อประปา	ค่า WQI			คุณภาพน้ำ
		1	2	3	
1	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	49.2	-	-	เสื่อมโทรม
2	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	47.4	-	-	เสื่อมโทรม
3	หมู่ 5 (วัดกลาง) เทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	51.6	60.6	65	พอใช้
4	หมู่ 7 (วัดมหาพล) เทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	58.4	57.8	-	เสื่อมโทรม
5	หมู่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	48.8	56.2	65.8	พอใช้
6	หมู่ 2 (วัดบางระกำ) เทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	60.4	58.4	58.2	เสื่อมโทรม
7	หมู่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	51.8	69.6	-	พอใช้
8	หมู่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	46.8	66.8	-	พอใช้

ลำดับ	ชื่อประปา	ค่า WQI			คุณภาพน้ำ
		1	2	3	
9	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลกระแชง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	47.2	-	-	เสื่อมโทรม
10	หมู่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลกระแชง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	46.2	-	-	เสื่อมโทรม
11	หมู่ 6 เทศบาลตำบลบางไทร (วัดท่าซุงทักษิณาราม) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	49	-	-	เสื่อมโทรม
12	หมู่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	47	-	-	เสื่อมโทรม
13	หมู่ 7 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	50.8	-	-	เสื่อมโทรม
14	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	58.8	-	-	เสื่อมโทรม
15	หมู่ 10 (วัดทุ่งชาน) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหญ้านาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	49	59.4	56.4	เสื่อมโทรม
16	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหญ้านาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	48.8	56.2	62.6	พอใช้
17	หมู่ 9 เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	46.8	66.6	-	พอใช้
18	หมู่ 5 (วัดประดู่โลกเชษฐ์) เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	46	-	-	เสื่อมโทรม
19	หมู่ 2 ต.บ้านกระทุ่ม เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	58.2	-	-	เสื่อมโทรม
20	หมู่ 3 ต.บ้านกระทุ่ม เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	37.6	-	-	เสื่อมโทรม
21	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว จังหวัดอ่างทอง	52	62.4	-	พอใช้
22	หมู่ 7 (วัดใหม่) ต.อินทประมูล เทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง	53.2	59	-	เสื่อมโทรม

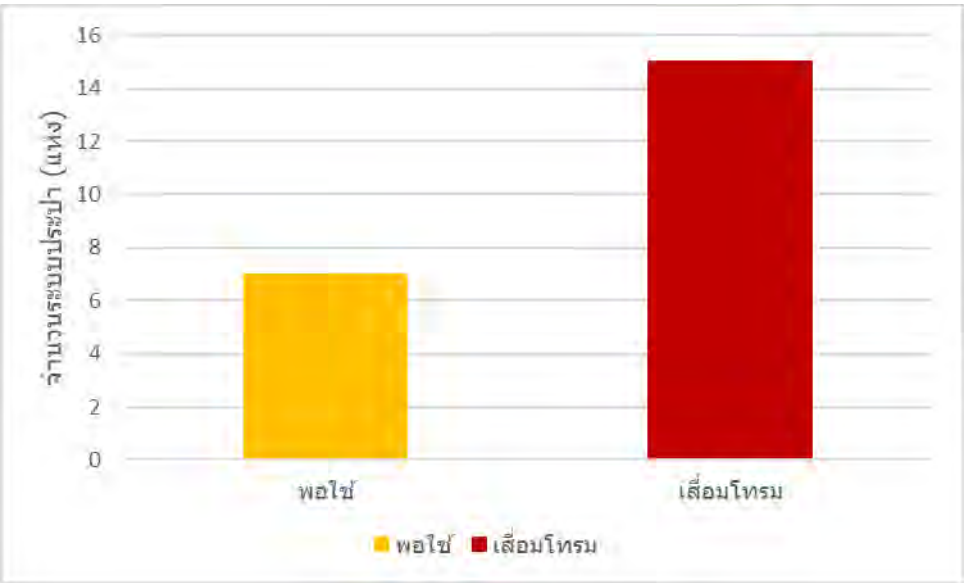

<u>แผนภูมิที่ 3.2-1</u> ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำดิบของระบบประปาแบบผิวดิน

คุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน

ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาของระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 51 แห่ง พบว่า มีระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ เมื่อเปรียบเทียบตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย จำนวน 22 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 39) ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 35 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 61) โดยมีรายชื่อระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์รายละเอียดดังตารางที่ 3.2-2

<u>ตารางที่ 3.2-2</u> รายชื่อระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย

ลำดับ	ชื่อประปา	ประเภทประปา
1	หมู่ 4 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด จังหวัดปทุมธานี	บาดาล
2	หมู่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด จังหวัดปทุมธานี	บาดาล
3	หมู่ 8 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด จังหวัดปทุมธานี	บาดาล
4	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
5	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
6	หมู่ 5 (วัดกลาง) เทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
7	หมู่ 7 (วัดมหาพล) เทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
8	หมู่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
9	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลปากจั่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	บาดาล
10	หมู่ 2 (วัดบางระกำ) เทศบาลตำบลนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
11	หมู่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
12	หมู่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
13	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลกระแชง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
14	หมู่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลกระแชง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน

ลำดับ	ชื่อประปา	ประเภทประปา
15	หมู่ 6 (วัดท่าซุงทักษิณาราม) เทศบาลตำบลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
16	หมู่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
17	หมู่ 7 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
18	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
19	หมู่ 10 (วัดทุ่งชาน) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหญ้านาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
20	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหญ้านาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
21	หมู่ 9 เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
22	หมู่ 5 (วัดประดู่โลกเชษฐ์) เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
23	หมู่ 2 เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
24	หมู่ 3 เทศบาลตำบลหัวเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผิวดิน
25	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแห จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	บาดาล
26	หมู่ 7 องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	บาดาล
27	หมู่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว จังหวัดอ่างทอง	ผิวดิน
28	หมู่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
29	หมู่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
30	หมู่ 7 วัดบุญศิริวิทยาราม (วัดใหม่) เทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง	ผิวดิน
31	หมู่ 6 (1) ตะวันออก เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
32	หมู่ 6 (2) ตะวันตก เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
33	หมู่ 5 (1) วัดโพธิ์เอน เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
34	หมู่ 4 เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
35	หมู่ 3 (3) ชุมชนบ้านบึง เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
36	หมู่ 3 (2) บ้านบึงพัฒนา เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
37	หมู่ 3 (1) บ้านนายชัยณรงค์ เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
38	หมู่ 1 (2) บ้านนายแหล่ม เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
39	หมู่ 1 (1) บ้านนายอดุลย์ เทศบาลตำบลรำมะสัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
40	หมู่ 4 เทศบาลตำบลทางพระ จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
41	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไผ่ จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
42	หมู่ 13 (2) ดงตาล องค์การบริหารส่วนตำบลบางจัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
43	หมู่ 13 (1) บ้านนายหมี องค์การบริหารส่วนตำบลบางจัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
44	หมู่ 5 (2) ศูนย์ปฏิบัติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลบางจัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
45	หมู่ 5 (1) บ้านหมอนา องค์การบริหารส่วนตำบลบางจัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
46	หมู่ 5 คลองขนาก เทศบาลตำบลบางจัก จังหวัดอ่างทอง	บาดาล

ลำดับ	ชื่อประปา	ประเภทประปา
47	หมู่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่ จังหวัดอ่างทอง	บาดาล
48	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลต้นโพธิ์ จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
49	หมู่ 4 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจ่า จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
50	หมู่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจ่า จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
51	หมู่ 4 เทศบาลตำบลโพสังโฆ จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
52	หมู่ 2 เทศบาลตำบลโพสังโฆ จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
53	หมู่ 5 องค์การบริหารส่วนตำบลโพประจักษ์ จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
54	หมู่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลโพประจักษ์ จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
55	หมู่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลโพประจักษ์ จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
56	หมู่ 6 เทศบาลตำบลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล
57	หมู่ 11 องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม จังหวัดสิงห์บุรี	บาดาล

สรุปผลจำนวนระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์แยกรายจังหวัด ดังแผนภูมิที่ 3.2-2 และพบว่า คุณภาพน้ำที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด คือ โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (TCB) ดังแผนภูมิที่ 3.2-3 ที่อาจเป็นสาเหตุของโรคในระบบทางเดินอาหาร สำหรับวิธีการฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และสามารถทำได้โดยง่าย คือ การเติมคลอรีนในปริมาณที่เหมาะสม ทั้งนี้ จากการสำรวจข้อมูลระบบประปาหมู่บ้าน พบว่า ผู้ดูแลระบบประปา ไม่ทำการเติมคลอรีนเนื่องจากผู้ใช้น้ำประปาไม่คุ้นชินกลิ่นคลอรีน และบางระบบประปาเป็นโครงสร้างที่ไม่มีระบบเติมคลอรีน เช่น ถังประปาลูกบอล ถังแชมเปญ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถเติมคลอรีนได้

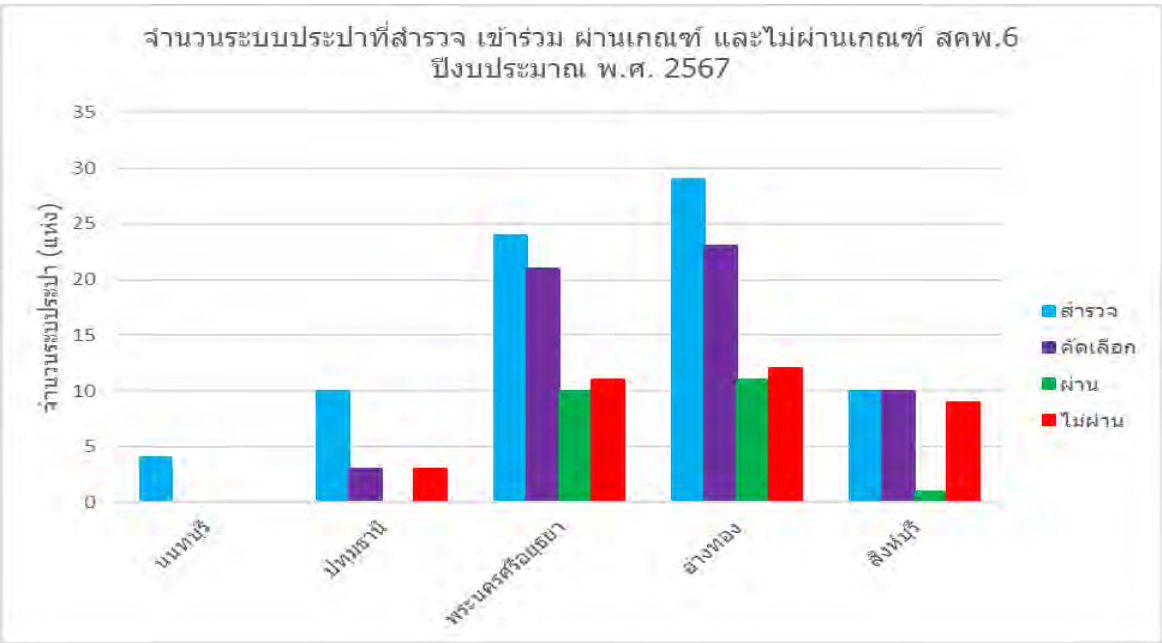

<u>แผนภูมิที่ 3.2-2</u> แผนภูมิผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำระบบประปาหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ และไม่ผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย

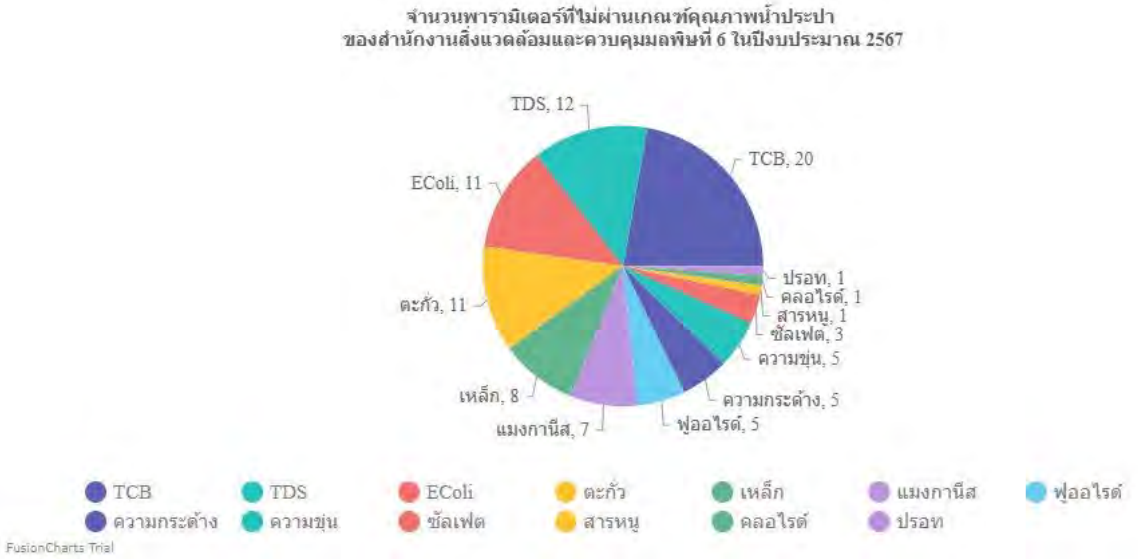

<u>ภาพที่ 3.2-3</u> แผนภูมิแสดงจำนวนพารามิเตอร์ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ ปี พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำระบบประปาหมู่บ้าน

3.3 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ร่วมมือกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. ในการติดตามประเมินผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลดก๊าซเรือนกระจก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามประเมินผลโครงการ T-VER ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจาก อบก. และสนับสนุนเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการ T-VER จำนวน 7 โครงการ วันที่ 22 - 24, 29 - 30 เมษายน 2567 และวันที่ 2, 9 พฤษภาคม 2567 แสดงดังภาพที่ 3.3-1 โดยมีผลการติดตามประเมินผลโครงการ T-VER ดังนี้

1. โครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ ของบริษัท สยามคูโบตา คอร์ปอเรชั่น จำกัด จังหวัดปทุมธานี เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทพลังงานทดแทน จากการติดตาม พบว่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในครั้งที่ 1

2. โครงการระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ กำลังการผลิต 1.6 MWp ของบริษัท อีโนเวรับเบอร์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทพลังงานทดแทน จากการติดตาม พบว่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในครั้งที่ 1

3. โครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคาและลอยน้ำ ของบริษัท บีจีเอ็นเนอร์ยี่ โซลูชั่น จำกัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทพลังงานทดแทน จากการติดตาม พบว่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในครั้งที่ 1

4. โครงการเปลี่ยนมอเตอร์ประสิทธิภาพสูงของบริษัท เบียร์ทิพย์ บริวเวอรี่ (1991) จำกัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน จากการติดตาม พบว่า โครงการยื่นขอการรับรองคาร์บอนเครดิตแล้ว 1 ครั้ง (1 มกราคม 63 - 31 ธันวาคม 63) โดยมีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ที่ได้รับการรับรองจาก อบก. เท่ากับ 213 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในครั้งที่ 2

5. โครงการการพัฒนาพื้นที่สีเขียวโครงการสระเก็บน้ำพระราม 9 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของมูลนิธิชัยพัฒนา และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จังหวัดปทุมธานี เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทป่าไม้และพื้นที่สีเขียว จากการติดตาม พบว่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในครั้งที่ 1 และมีแผนจะดำเนินการทวนสอบในปี 2568

6. โครงการรวบรวมก๊าซมีเทนจากหลุมฝังกลบขยะเพื่อนำมาผลิตไฟฟ้าโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทพลังงานทดแทน และการจัดการของเสีย จากการติดตาม พบว่า โครงการยื่นขอการรับรองคาร์บอนเครดิตแล้ว 3 ครั้ง (1 มกราคม 64 - 31 ธันวาคม 65) โดยมีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ที่ได้รับการรับรองจาก อบก. ทั้งหมดเท่ากับ 337,599 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานผลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ครั้งที่ 4 (1 มกราคม 66 - 31 ธันวาคม 66)

7. โครงการผลิตไอน้ำจากพลังงานชีวมวล ขนาด 6 ตัน ของบริษัท ฟอร์จูน พาร์ท อินดัสตรี้ จำกัด (มหาชน) จังหวัดปทุมธานี เป็นโครงการลดก๊าซเรือนกระจกประเภทพลังงานทดแทน จากการติดตาม พบว่า ปัจจุบันโครงการมีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในครั้งที่ 1

<u>ภาพที่ 3.3-1</u> ติดตามประเมินผลโครงการ T-VER

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 จัดประชุมแนะนำโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (LESS) วันที่ 12 มิถุนายน 2567 ณ ห้องประชุมชั้น 3 เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และให้คำแนะนำในการขอการรับรองโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (LESS) จากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่มีกิจกรรมการลดก๊าซเรือนกระจกในหน่วยงานและส่งเสริมชุมชนคาร์บอนต่ำ ได้แก่ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน แสดงดังภาพที่ 3.3-2

<u>ภาพที่ 3.3-2</u> จัดประชุมแนะนำโครงการ LESS

บทที่ 4
การบริหารจัดการมลพิษ

บทที่ 4
การบริหารจัดการมลพิษ

4.1 สถานการณ์เรื่องการร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และสิงห์บุรี จากการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาในปี พ.ศ.2567 พบว่า มีเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 จำนวนทั้งสิ้น 136 เรื่อง ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ.2566 ที่ผ่านมา จำนวน 19 เรื่อง (ร้อยละ 14) ทั้งนี้พบว่าเป็นเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อน จำนวน 22 เรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 จำนวนเรื่องร้องเรียน และช่องทางการร้องเรียน

ในปี พ.ศ. 2567 พบว่า จังหวัดที่ได้รับเรื่องร้องเรียนมากที่สุดคือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 59 ครั้ง (ร้อยละ 43) รองลงมาคือ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 43 ครั้ง (ร้อยละ 32) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 24 ครั้ง (ร้อยละ 18) จังหวัดอ่างทอง จำนวน 6 ครั้ง (ร้อยละ 4) และ จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 4 ครั้ง (ร้อยละ 3) โดยได้รับแจ้งปัญหาเรื่องร้องเรียน ผ่านช่องทางจากกรมควบคุมมลพิษมากที่สุด จำนวน 89 ครั้ง (ร้อยละ 66) รองลงมาคือหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จำนวน 21 ครั้ง (ร้อยละ 15) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 21 ครั้ง (ร้อยละ 15) สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 2) และช่องทางอื่น ๆ ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น จำนวน 2 ครั้ง (ร้อยละ 2) แผนภูมิที่ 4.1-1 และ ตารางที่ 4.1-1

ตารางที่ 4.1-1 จำนวนเรื่องร้องเรียนแยกตามช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน ปี 2567

จังหวัด	จำนวนเรื่องร้องเรียน	ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน				
		คพ.	ทสจ.	หน่วยงานในจังหวัด	สคพ.6	อื่น ๆ
นนทบุรี	43	31	1	10	1	-
ปทุมธานี	59	41	8	8	2	-
พระนครศรีอยุธยา	24	10	9	3	-	2
อ่างทอง	6	3	3	-	-	-
สิงห์บุรี	4	4	-	-	-	-
รวม	**136**	**89**	**21**	**21**	**3**	**2**

หมายเหตุ คพ. หมายถึง กรมควบคุมมลพิษ
สคพ.6 หมายถึง สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6
ทสจ. หมายถึง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
หน่วยงานในจังหวัด เช่น อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อื่น ๆ หมายถึง ช่องทางอื่น ๆ เช่น ประชาชน เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น

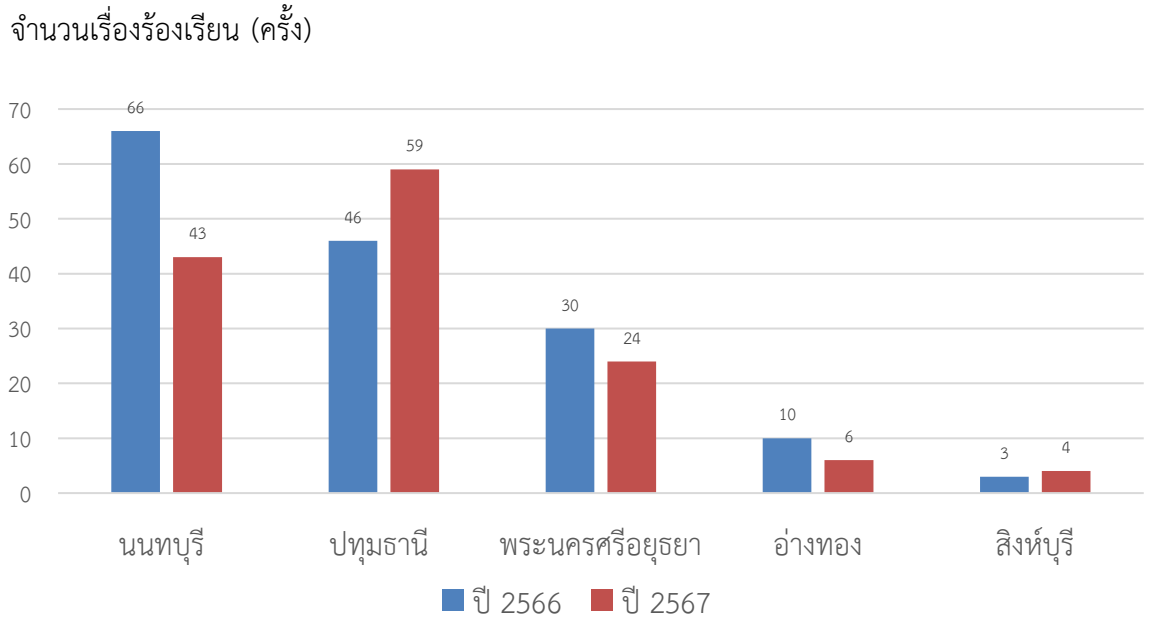

<u>แผนภูมิที่ 4.1-1</u> สถิติเรื่องร้องเรียนประจำปี พ.ศ.2566-2567

4.1.2 การจัดการเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 มีรูปแบบในการดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 136 เรื่อง ประกอบด้วย 1) การดำเนินการตรวจสอบด้วยตนเองโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 หรือร่วมลงพื้นที่ตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนการเก็บตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วยเครื่องมือภาคสนามและห้องปฏิบัติการ เพื่อเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม และ 2) การประสานแจ้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ รวมถึงการติดตามผลการดำเนินการเพื่อแจ้งผลให้แก่ผู้ร้องเรียนทราบ โดยมีระยะเวลาการดำเนินงานภายในระยะ 45 วัน นับตั้งแต่ได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียน โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินการดังนี้

1) การลงพื้นที่ตรวจสอบเองตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 82 กรณีที่พบว่าแหล่งกำเนิดดังกล่าวเข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 จำนวน 12 เรื่อง (ร้อยละ 9)

2) เข้าร่วมตรวจสอบเรื่องร้องเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมสนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมให้แก่หน่วยงานที่ขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและเก็บตัวอย่าง จำนวน 44 เรื่อง (ร้อยละ 32)

3) ประสานแจ้งเรื่องร้องเรียนไปยังศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ของตนและมอบหมายไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยตรง เช่น สำนักงานอุตหกรรมจังหวัด กรณีเกิดเหตุภายในโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีเกิดเหตุในแหล่งกำเนิดมลพิษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีเกิดเหตุเดือนร้อนรำคาญสถานประกอบการหรือพื้นที่ส่วนบุคล หรือพื้นที่สาธารณะ จำนวน 80 เรื่อง

(ร้อยละ 59) ของเรื่องร้องเรียนทั้งหมด และดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เพื่อแจ้งผลให้แก่ผู้ร้องเรียนรับทราบ

ทั้งนี้ ในปี 2567 สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่6 ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนมลพิษที่ได้รับในพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 136 เรื่อง โดยมีผลการดำเนินงานแล้วเสร็จจนได้ข้อยุติทั้งหมด 132 เรื่อง (ร้อยละ 97) และอยู่ระหว่างกำดำเนินงานของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 3) ตารางที่ 4-2 (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2567)

<u>ตารางที่ 4.1-2</u> รูปแบบการดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

จังหวัด	จำนวนเรื่องร้องเรียน	รูปแบบการดำเนินงาน		ผลการดำเนินงาน	
		สคพ.6 ดำเนินการเอง/ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประสานหน่วยงาน	ดำเนินการแล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ
นนทบุรี	43	15	28	42	1
ปทุมธานี	59	21	38	57	2
พระนครศรีอยุธยา	24	16	8	24	-
อ่างทอง	6	4	2	5	1
สิงห์บุรี	4	-	4	4	-
รวม	136	56	80	132	4

หมายเหตุ หน่วยงานอนุญาต เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายสาธารณสุข หรือกฎหมายควบคุมอาคาร / สำนักงานอุตสาหกรรรมจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

4.1.3 ปัญหาเรื่องร้องเรียน

จากจำนวนเรื่องทีมีการร้องเรียนจำนวน 136 ครั้ง ในปี พ.ศ.2567 พบว่าเกิดปัญหามลพิษ จำนวน 217 ปัญหา โดยปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือ ปัญหากลิ่นเหม็น จำนวน 70 เรื่อง (ร้อยละ 33) รองลงมาคือปัญหาฝุ่นละอองและเขม่าควัน จำนวน 43 เรื่อง (ร้อยละ 20) ปัญหาน้ำเสีย 39 เรื่อง (ร้อยละ 18) ปัญหาเสียงรบกวน จำนวน 31 เรื่อง (ร้อยละ 14) และปัญหาอื่น ๆ จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 4) สารเคมีรั่วไหล จำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 3) ปัญหาไฟไหม้ จำนวน 6 เรื่อง (ร้อยละ 3) ปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จำนวน 6 เรื่อง (ร้อยละ 3) ปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 1) ปัญหาความสั่นสะเทือน

โดยจังหวัดปทุมธานี มีเหตุร้องเรียนเกิดขึ้นรวม 91 ปัญหา (ร้อยละ 43) รองลงมาได้แก่ จังหวัดนนทบุรี มีเหตุร้องเรียนเกิดขึ้นรวม 77 ปัญหา (ร้อยละ 36) พระนครศรีอยุธยา มีเหตุร้องเรียนเกิดขึ้นรวม 33 ปัญหา (ร้อยละ 15) จังหวัดสิงห์บุรี มีเหตุร้องเรียนเกิดขึ้นรวม 7 ปัญหา (ร้อยละ 3) และจังหวัดอ่างทอง มีเหตุร้องเรียนเกิดขึ้นรวม 6 ปัญหา (ร้อยละ 3) แผนภูมิที่ 4-2

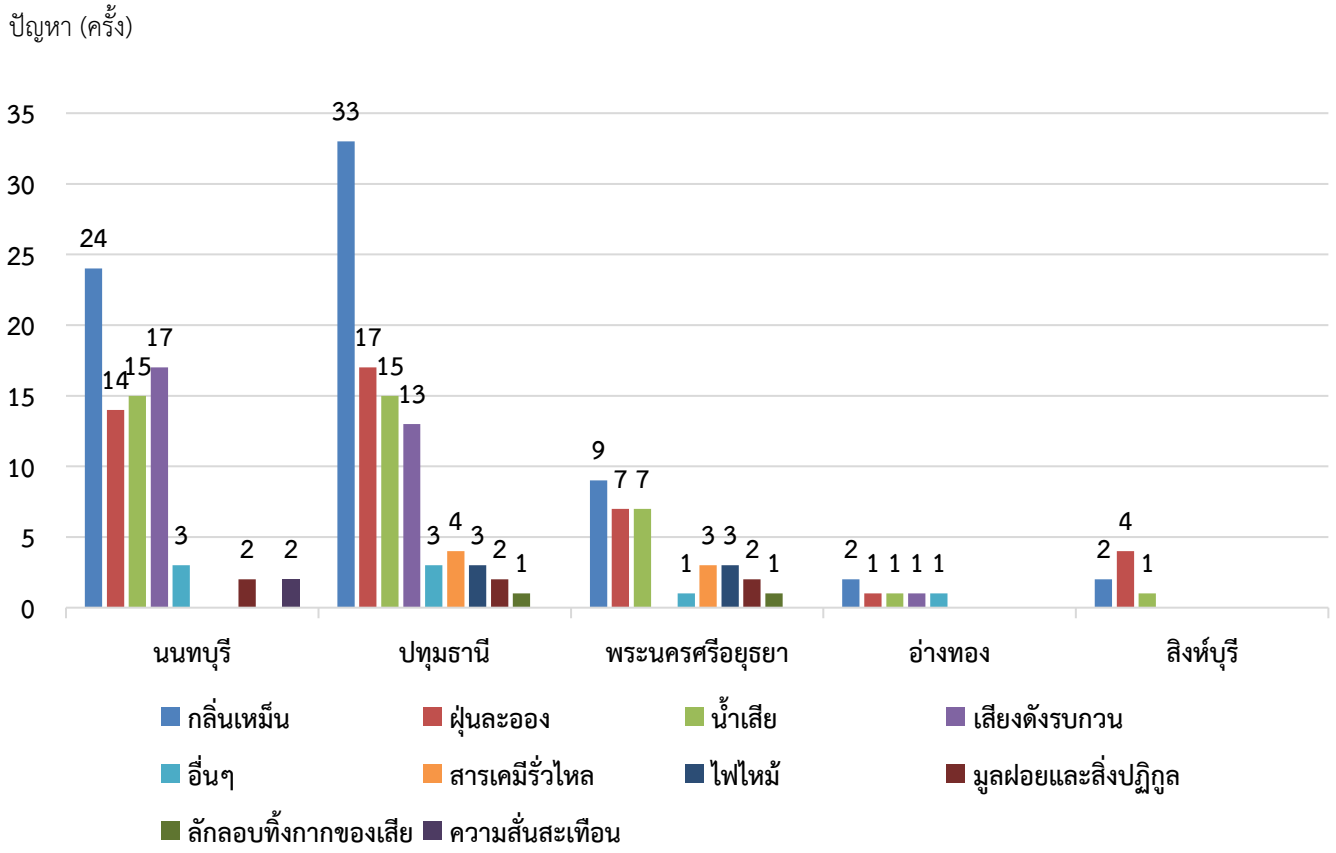

<u>แผนภูมิที่ 4.1-2</u> ปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนรายจังหวัด ในปี 2567

4.1.4 สถานที่ที่มีการร้องเรียนปัญหามลพิษ

หากพิจารณาเรื่องร้องเรียนจำแนกตามแหล่งกำเนิดที่ก่อให้เกิดปัญหาการร้องเรียน พบว่า สถานที่ที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุด ได้แก่ (แผนภูมิที่ 4-3)

1) สถานประกอบการที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสถานประกอบการขนาดเล็ก ภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้แก่ อู่ซ่อมรถ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง ร้านรับซื้อของเก่า โกดังสินค้า รวมเหตุเดือดร้อนรำคาญในพื้นที่ส่วนบุคคลหรือในพื้นที่สาธารณะ เช่น การเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ กลิ่นเหม็น เสียงรบกวนที่เกิดภายในบ้านเรือนส่วนบุคคล หรือกลิ่นเหม็นจากน้ำเสียในคลองสาธารณะ ฯลฯ จำนวน 69 แห่ง (ร้อยละ 47)

2) สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ถูกกำกับดูแลโดยพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 จำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ 31)

3) สถานที่เข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกควบคุมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้แก่ ที่ดินจัดสรร อาคารชุดสำหรับที่พักอาศัย ห้างสรรพสินค้า อาคารที่ทำการของราชการหรือเอกชน ฟาร์มสุกร ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ฯลฯ จำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 14)

4) กิจกรรมอื่น ๆ การลักลอบทิ้งวัตถุอันตราย ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และการขนส่งก่อให้เกิดฝุ่นละอองจากรถบรรทุก การทิ้งการเผาขยะในพื้นที่ส่นบุคคลหรือพื้นที่เกษตรกรรม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ.2535 จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 7)

5) กิจกรรมภายใต้กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 1)

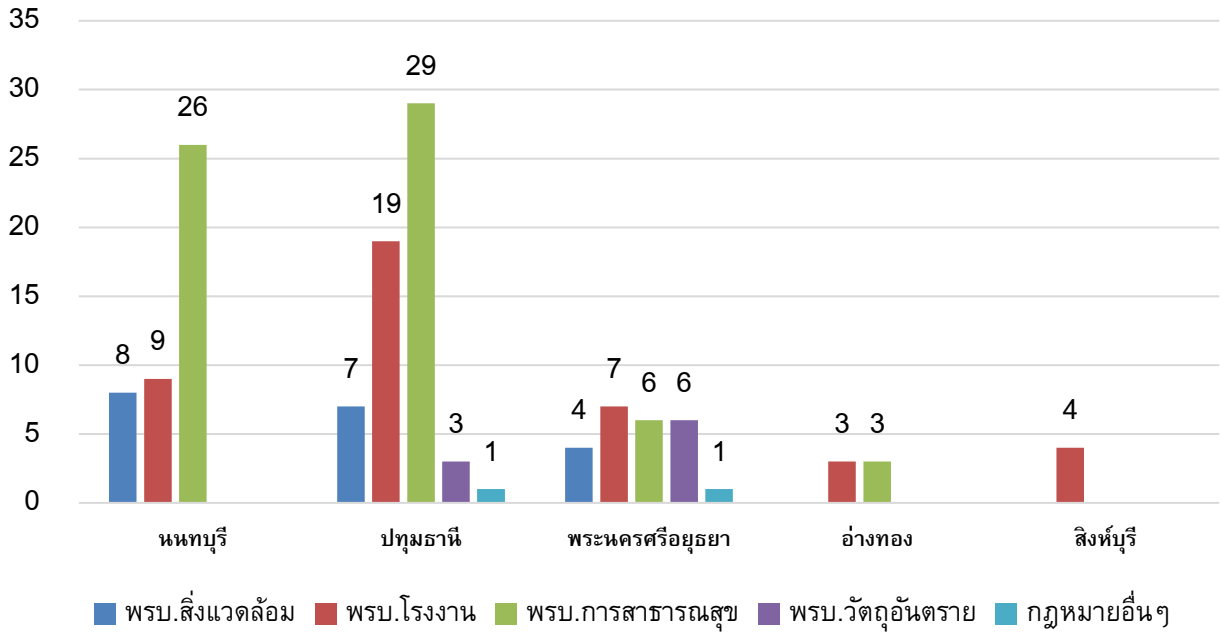

<u>แผนภูมิที่ 4.1-3</u> จำนวนสถานที่เกิดเรื่องร้องเรียนรายจังหวัด จำแนกตามกฎหมายที่ใช้กำกับดูแล ปี พ.ศ. 2567

หมายเหตุ อื่น ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมือง พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฯลฯ

4.2. แนวโน้มสถานการณ์เรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มสถานการณ์เรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 จำนวน 5 จังหวัด พบว่าปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง/เขม่าควัน เป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ รองลงมาเป็นปัญหาเรื่องน้ำเสียและเสียงรบกวน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2566 ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลปัญหามลพิษในปี พ.ศ. 2566 พบว่า ปัญหากลิ่นเหม็น ปัญหาฝุ่นละออง และปัญหาเสียงดังรบกวน มีปริมาณลดลง แต่พบว่ามีปัญหาไฟไหม้และปัญหาสารเคมีรั่วไหลเพิ่มขึ้น ดังแผนภูมิที่ 4.2-1

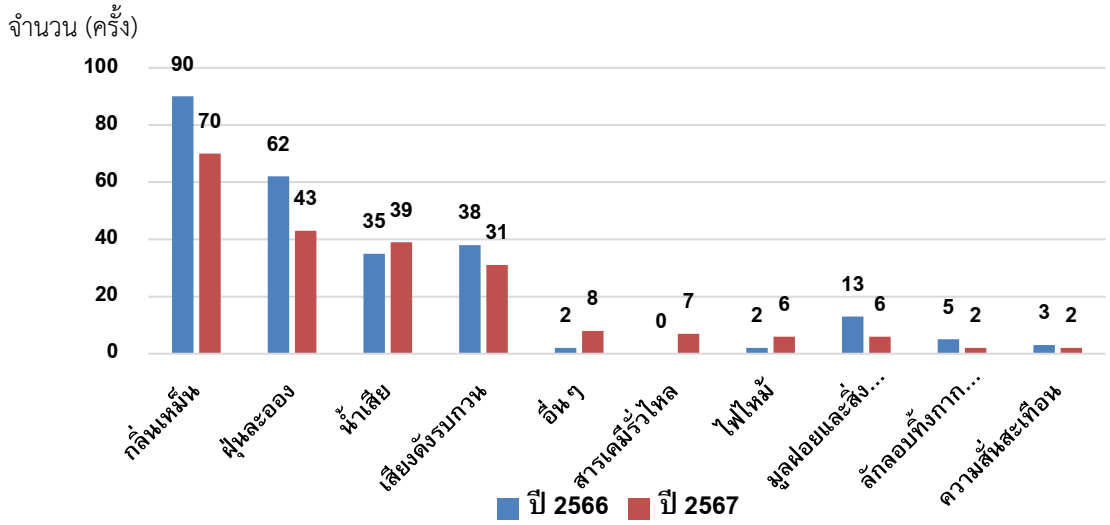

<u>แผนภูมิที่ 4.2-1</u> สถิติและแนวโน้มปัญหามลพิษในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ปี 2566-2567

4.3.ปัญหาและข้อเสนอแนะ

4.3.1 ปัญหาจากการร้องเรียน - ร้องทุกข์

1) ปัญหาการร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการที่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สถานที่ส่วนบุคคล หรือที่สาธารณะ ที่ยังไม่ถูกกำหนดให้เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ตามมาตรา 69 หรือ 70 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว มีหน่วยงานที่กำกับดูแลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ หน่วยงานในจังหวัด สามารถใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 แนะนำ หรือ ควบคุมเหตุเดือดร้อนรำคาญได้ในทันที แต่หากพบว่าเหตุร้องเรียนเกิดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรม หรือ แหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกประกาศตามมาตรา 68 หรือ มาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 นั้น เจ้าหน้าที่จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด จะเป็นหน่วยงานหลัก พิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 เป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการหรือสนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเพื่อประกอบการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

2) ข้อมูลเรื่องร้องเรียน ผู้ร้องเรียนและเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน บางครั้งขาดการให้ข้อมูลรายละเอียดที่สำคัญ เช่น ชื่อ นามสกุล สภาพปัญหา หรือ วันเวลาการเกิดเหตุ รวมทั้งรายละเอียดที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ทำให้บางครั้งเมื่อหน่วยงานได้รับเรื่องร้องเรียนและลงพื้นที่ตรวจสอบพบว่าสถานการณ์ได้กลับสู่ภาวะปกติ รวมทั้งช่องทางการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากในบางกรณี ผู้ร้องเรียนไม่ประสงค์เปิดเผยชื่อ ที่อยู่ เนื่องจากกังวลในเรื่องของความปลอดภัย

3) กรณีร้องเรียนเรื่อง ที่มีการขอความอนุเคราะห์เครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม การประสานงานด้วยหนังสือราชการอาจเกิดความล่าช้า ทำให้ปัญหาเรื่องร้องเรียนบางเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพจากสภาวะเดิมที่เกิดผลกระทบ เช่น กรณีฝุ่นละอองจากการขนส่ง กรณีน้ำเสีย กรณีเหตุปลาตายโดยไม่ทราบสาเหตุ การตรวจวัดเสียงรบกวน หรือ กรณีเหตุฉุกเฉิน เช่น สารเคมีหกรั่วไหล หรือไฟไหม้ เป็นต้น

4.3.2 ข้อเสนอแนะ

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ให้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ ให้สามารถประเมินสถานการณ์และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการร้องเรียนบางกรณีอาจเข้าข่ายเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้อย่างทันทีโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ระบุไว้

2) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพให้เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคประชาชน ให้สามารถเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างง่าย ๆ เช่น การตรวจสอบคุณภาพน้ำโดยใช้เครื่องมือภาคสนาม การเก็บตัวอย่างน้ำ เป็นต้น

3) พัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารในช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Line Facebook แจ้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการประสานงานและดำเนินการแก้ไขปัญหา

4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียนในระดับพื้นที่ เพื่อรวบรวมสถิติเรื่องร้องเรียน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา แนวทางการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในแต่ละประเด็น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วางแผนการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนในระดับพื้นที่ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 ต่อไป

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. (2566). ข้อมูลจำนวนประชากร. สืบค้นจาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php

กรมการปกครอง. (2567). ข้อมูลการปกครองส่วนภูมิภาค. สืบค้นจาก https://multi.dopa.go.th/pab/news/cate9/view46

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ สืบค้นจาก https://www.onep.go.th/ncecd

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 62ง ลงวันที่ 4 สิงหาคม 2537.

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำป่าสัก, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 71ง ลงวันที่ 11 เมษายน 2551.

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำน้อย, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 71ง ลงวันที่ 11 เมษายน 2551.

ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำลพบุรี, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 71ง ลงวันที่ 11 เมษายน 2551.

ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 62ง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537.

สำนักงานจังหวัดนนทบุรี. (2563). บรรยายสรุปจังหวัดนนทบุรี. สืบค้นจาก http://www.nonthaburi.go.th/Downloads/brief_nonthaburi.pdf

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. (2563). บรรยายสรุปจังหวัดปทุมธานี. สืบค้นจาก https://pathumserver.pathumthani.go.th/pathumthani_news/attach_file/pathum_summary.pdf

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2564). บรรยายสรุปจังหวัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นจาก https://ww2.ayutthaya.go.th › ebook › download

สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี. (2565). ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสิงห์บุรี. สืบค้นจาก http://www.singburi.go.th/_2017/content/general

สำนักงานจังหวัดอ่างทอง. (2565). ข้อมูลทั่วไปจังหวัดอ่างทอง. สืบค้นจาก http://www.angthong.go.th/2564/content/general

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6
47/100 หมู่ 4 ตำบลตลาดขวัญ
อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2968 8064-5
https://epo06.pcd.go.th/th/index
https://www.facebook.com